

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på <http://books.google.com>

SILAS WRIGHT DUNNING
BEQUEST.
UNIVERSITY OF MICHIGAN
GENERAL LIBRARY

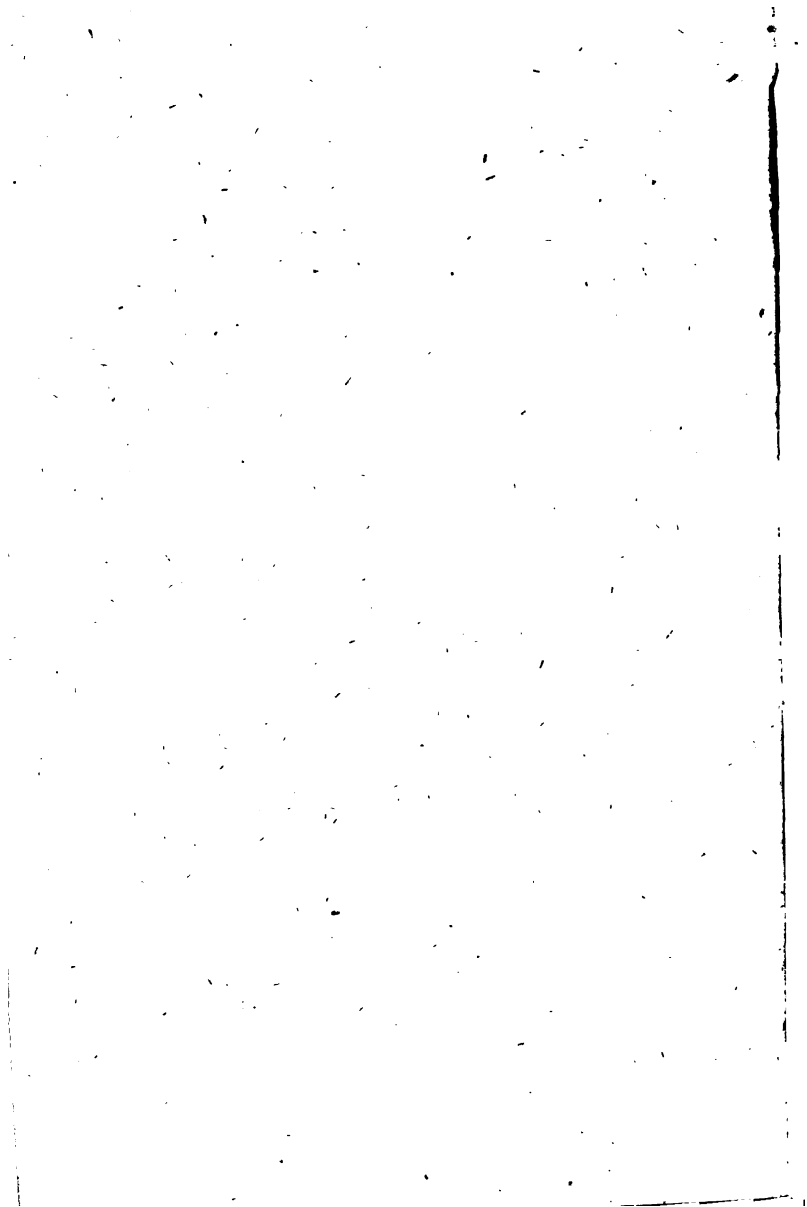
1891

DL

271

HL

B7

Fra Vendsyssel.

Reiseindtryk og Dptegnelser

af

Camilla Brunn.

Kjøbenhavn.

3 Commission hos Jacob Lund.

Trykt i Hjørring.

1866.

11

DUNNING
HILL
12-14-39
39883

Forord.

J den Hensigt, at give Læserne af den af mig udgivne „Hjørring Amtstidende“ historiske Meddelelser om Stæder og Herregaarde i Vendsyssel, hentede fra saadanne Kilder, som vare mig nærmest ved Haanden, paabegyndte jeg for kort Tid siden i Bladet en Feuilleton med Overskrift „Noticer fra Vendsyssel“. I disse Meddelelser var jeg netop kommen til at omtale Skagen, da jeg af Interesse for Emnet gjorde en Reise dertil; men derved kom jeg uvilkaarlig til at eggve min oprindelige Plan, idet jeg foretrak for Fremtiden at nedskrive mine egne Reiseindruf tiligemed de Noticer, jeg deels ved denne Leilighed indsamlede, deels fra tidligere Tid havde opbevaret i min Sufommelse, uden just derfor ganske at forlade det Historiske.

De foreliggende Blade gjengive for Størstedelen Indholdet af bemeldte Avisfeuilleton og røber vistnok desværre altfor tydelig den afbrudte og succesløse Raade, den er bleven til paa. Imidlertid har jeg dog ikke tabt den bindende Traad, selvø Reisen, af Sigte.

Idet jeg har fulgt nogle Benner's Raad, at forelægge disse fordringsløse Blade samlede for Offentligheden, stær det med fuld Bevidsthed om, at saavel de benyttede Emner som diaes Behandling stundom trænge til Overbærelse. Jeg har søgt at afvinde dem baade den alverlige og comiske Side, dog skulde det gjøre mig endt om jeg, hvad jeg ikke haaber, derved var kommen til at faare Rogen. Saavidt jeg veed, ere ei alene de Paagjældeude, men ogsaa deres Slægt, uddøde.

Den Omstændighed, at der i Bogen ikke vil findes en eneste Reddeelse, som et iserveien er kjendt i de paagjældende Egne, turde maaskee netop gjøre Samlingen interessant for den Proviuds, hvorfra Indholdet tilsammen er hentet.

Med disse Ord anbefaler jeg dette lille Skrift til staansom Bedømmelse.

Sjörting, i December 1865.

Camillo Brunn.

„Jeg gjorde engang en Reise; den Reise forglemmer jeg aldrig!“ Den gik fra Hjørring og til — naturligviis til Skagen. Den var saa interessant, at jeg ikke kan modstaae Lysten til ligestrax at gjøre den om igjen; men ikke alene; Du maa følge mig, Læser! og da jeg er nogenlunde localiseret, vil det ikke fortryde Dig at være med. Vognen er forspændt; vær saa god at sidde op. Kjør Kudst! Touren gaaer ad Vestkysten. Veien er gruusbelagt og god, den løber jevn imellem ret frodige Marker; men endnu have vi kun tilbagelagt tressjerdedeel Mil.

Læg Merke til Forandringen: hvilken yndig Duft af Hø! vi passere tværs over smalle Engstrækninger, der snoe sig ind i Landet til begge Sider for Landeveien, begrændsede af høie Bakker; fjernt i Dalen tilvenstre see vi de røde Tage af Hovedgaarden Kærsgaard; hvor den nu ligger og her hvor vi kjøre har rimeligligviis engang i Fortiden en Fjord bugtet sig ind fra det en Milsvæi borte liggende Vesterhav. Veien gaaer op ad en temmelig høi og langstrakt Bakke; vi ere nu paa Toppen og befinde os tæt udenfor Bjergby Kirke, hvor vi et Dieblit ville gjøre Holdt. Selsk med, at vi kunne tage den i lidt nærmere Diehyn.

Den er uden Taarn, men ret smuk og regelmæssig opført af hugne Kampfesteen; den er tækket med Bly og ansees for en af de ældste Kirker i Landet. Indvendig kunne vi ikke faae den at see, da det vilde sinke os formeget at sende Bud efter Nøglen; men et Blik igjennem Vinduet viser os, at Loftet er uden Hvalvinger, saa at den sagtens ligner andre Landsbykirker; men see Dig om herudensfor; hist ligger en stor oval Steen op imod Kirkegaardsmuren; man vil vide, at under den ligger en af de catholske Bisper begravet. Sagnet fortæller, at han var spedalsk og derfor i sine sidste Leveaar holdt sig affondret fra andre Folk; for sin Død forlangte han selv at blive jordet paa dette Sted. Endvidere fortælles der, at den anden Præst her efter Reformationen, Peter Vognsførre, lagde sig efter Troldoms-konster og blev brændt paa en Hoi en Miilsvei længere imod Nord. Vi ville udefra kaste et Blik ind i den venlige Præstegaard; her fødtes, den 26de October 1685, den berømte Historiestriver og Philolog Hans Gram, medens hans Fader, Niels Hansen Gram var Præst her, fra 1676 til 1702.

Vi kjøre videre, men nu gaaer det kun langsomt; thi med den gruuslagte Bei (den saakaldte grundforbedrede Deel af Skagensveien) er det allerede forbi; desbedre Tid hvi vi til at see os om, og her er en hertil Udsigt: Til Venstre for os ligger Horne Sogn, uden tvivl det fordums Hjaranda (forkortet Hjarne) Eysfel, der efter Knýtlinga Saga er „en Landtange vester paa Vendilsfaga, som gaaer ud vester af Jylland“, hvor Thord Skore og Tolar Bernil samlede Vendelboerne til Thinge for at byde dem op imod Knud den Hellige. Vi komme nu ud af det kaffede Terrain, og

befinde os i Rygdal Sogn (fordum efter Egnen Møgen-
dal; eller ogsaa Møgdal efter noget Andet; i Sognet
findes ogsaa et Skarndal). Den gamle Gaard, der ligger
der tilhøire for os er Herregaarden Odden. Den er, lige-
som den nærliggende Asdal, en meget gammel Herregaard,
om hvilken Bircherod siger i sine Dagbøger: „Odden er en
med de ælteste Sædegaarde i ganske Jylland, som i
Hedenstæbets Tid skal først være bygget, saa at man for
mange hundrede Aar siden haver vidst at sige: Odden hin
olde og Asdal hin bolde.“ Helt henne tæt udenfor Gaar-
den ligger den Høi paa hvilken den foran omtalte Præst
fra Bjergby, Peter Bognsørre, blev brændt. Men vi have
for sildre begivet os paa Veien, lader os derfor slaae os til
Ro paa Odden for inat, vi faae da Leilighed til at lære
Gaarden nøiere at kjende, og kunne imorgen med friske Kræf-
ter fortsætte Reisen til Skagen.

Du spørger mig sagtens, Læser, hvorledes jeg har so-
vet paa Odden inat? jeg kunde gjøre Gjengæld; men af
Frygt for at Du skal blive mig Svaret skyldig, vil jeg det
ikke, men kun betro dig, at der vist har været et eller an-
det Galt fat med Lungerne; jeg sover rigtignok altid daars-
ligt paa Reise; men inat —! jeg vil betro dig, at det har
spøgt ganske gyseligt indensfor de urgamle, savnthykke Mure.
Dog, der kommer en Nat efter denne og det er ikke min
Hensigt at forstyrre din Ro ved at forkrække dig med en
Eroghelsehistorie. A propos om Lungerne: Odden, der i
gamle Dage har været omgivet af Grave, tilhørte i det
15de Aarhundrede den æltre Familie Lunge, fra hvilken

den i Slutningen af samme Aarhundrede ved Giftermaal gik over til at besiddes af Henrik Friis, hvis Datter bragte den til sin Mand Ove Lange til Lirshol af den yngre Familie af dette Navn. Men alt dette og mere til kan Du læse i Traps statist.-topogr. Beskrivelse, jeg vil derfor gaae til 1704, da Gaarden eiedes af Niels Jensens Enke, Magsbalene Albrechts Datter. Enkestanden behagede hende ikke, hun giftede sig derfor med Borgemeester Serm. Merchor (eller Merker, som han ogsaa kaldes) fra Slagen; Brylluppet fandt Sted paa Odden og det var et tredobbelt Bryllup; thi begge Enkens Døttre bleve samme Dag viede, den ene: Ide Nielsdatter Birk, som ogsaa var Enke, til Bisshop Bircherods forrige Amanuensis, Niels Sjermand, dengang Forpagter paa Dyben, den anden, Vibeke Nielsdatter Birk, til Forpagteren paa Odden, Claus Svendsen Bønsdorph. De to Gæstnavnte viedes af Bisshoppen selv, som i den Anledning (den 17de Juni 1704) var kommen til Odden; men de Sidstnavnte, der ikke havde løst Kongebrev, bleve viede i Kirken af Sognepræst Hr. Niels Grant, men dette Egteskab var ikke af lang Varighed, efterfønt den unge Kone allerede to Maanedere efter Brylluppet døde af Smaasopper. Det var ellers et storartet Bryllup; der vare mange Gæster tilstede og deriblandt 5 eller flere Sognepræster. Bisshop Bircherod, der selv har givet os denne Meddelelse, forblev paa Odden til den 19de om Morgenen Kl. 6, da han tog Afsted med de nygifte Folk og begav sig paa Hjemreisen, medens de fleste af Gæsterne endnu i Sornens Arme hylede sig til at gaae den tredje Dags Fæstlighed imode.

Vi sige nu ogsaa Farvel til den ældgamle Gaard, men

have Andet ifinde end at vende hjem, vi ville den modfatta
Bei — til Skagen.

Saa trille vi da atter laugsomt fremad paa den sandede Bei, passere en Na og befinde os i Uggerby (fordum Biggerby) Sogn. Beskytten kommer os stedse nærmere; det er kjendeligt paa Sandklitterne, der tilvenstre og forau ere rykkede os meget nær; Ugerbruget viser sig at være ikke meget stort; men Havet, som vi høre bruse kag Klitterne, giver Nøring ved Fisseri og sundom ved Strandinger; man faaer Dverbeniisningen dersom ved udenfor de pyntelige Bindingsnærkshuse, hist at see Bragtommer og her til Lørring udhængte Fisk. Kirken, som vi passere tæt forbi, er lille og uden Mindesmærker; den har havt et Taarn, men paa Grund af dets Brostfældighed blev det for omtrent 40 Aar siden nedrevet. Vi have nu naaet Foden af den smalle Odde eller Arm, der „krummer sig mod Nord“, egentlig mod Ost, imellem Skagerak og Kattegat; tilvenstre og foran os ligger Bester og Øster Lværsted. Kast dit Blik i østlig Retning; ikke langt borte seer Du en Rængde groune Træer, det er den anseelige Have til Nørre Elfjær, Danmarks nordligste Herregaard, der har et Areal af 2,200 Edr. Land, hvoraf 450 Edr. Ugerland, 100 Edr. Eng, 700 Edr. Rose og Kjør, 950 Edr. Hede. En Strækning af de til Nørre Elfjær hørende Klitter ere, fra først ved Kammerherre Kiegels Forsørg, og tildeels for Amtets Regning heplantede med Træer, meest Naaletræer; der holdes en Planteur derved og Culturen har ret god Fremgang. Jeg har engang ved en anden Leilighed for Spøg sagt, at Sandflugtscommisfairerne engang i Tiden ville blive ombannede til Skovridere, det er maaskee mere end løs Snaf. For-

resten ligger Gaarden os for affides til at vi idag kunne tage den i nærmere Biesyn.

Fra Benneberg Herred ere vi nu komne ind i Horns Herred, der hører under Byfogden i Frederikshavn; derhenne ligger Stedet **Altona**; det maa have glædet de mange Kæmpere for Schleswig-Holstein, der ifjor droge denne Vej til det nordiste Eldorado, at høre dette Stednavn; Gud veed, hvilke Slutninger de deraf have uddraget med Hensyn til det store Fædrelands Nordgrændse.

Vi passere endelig **Tværsted Kirke**, der er uden al Markelighed, det Gneske skulde være at den i en senere Periode er bleven forøget med en Tilbygning ved den vestre Ende, forresten er den uden Taarn og Hvælvinger. Biskop Pircherod fortæller i sin Dagbog den 19de Februar (1ste Marte) 1697: „Fra Sognepræsten i Tværsted, Hr. Jens Giesfing, blev mig tilbragt et vidtløstigt Klagemaal over en usømmelig Overlast og Insolens, ved hvilken **Locipatronus, Welb. Geert Tidrik Levegov** til Elshær, havde hannem for kort Tid siden i hans eget Huus beegnet, fordi han ikke ved sin Rettigheds, nemlig et Stykke Jords, Afstaalse, vilde skikke sig efter hans Billie og postalatum.“ Hvorledes Striden endtes, faaer man ingen Betsked om.

Vi have nu naaet **Tværsted Kro**, der afgiver et meget anstændigt Asyl for Reisende, med Reiselade og Afstrædelsesværelser, og hvor man nyder en meget god Behandling.

Medens vi lade vore Heste hvile og selv stige af for at nyde en Forfriskning, skal jeg tillade mig, Læser, at opvarde dig med en lille Anecdote fra den Tid, da her endnu ikke var nogen Kro.

Et Selskab af Kjøbenhavnere, meest Damer, der vare

paa en Udflugt til Elagen, ligesom nu vi, gjorde Holdt heri Byen. De førte ind hos en Bonde, der gjæstfrit aabnede sin Stald for Væstjerne, medens Mutter førte de Reisende ind i den mindre vel udstuede, lave Stue og strag gav sig især med at smøre Smørrebrød til deres Bederqvælgelse. Det forekom ikke de fine kjøbenhavnske Damer rigtig appetitligt, at deres travle Værtinde, hvergang hun havde lagt Ost paa et Stykke Smørrebrød, klappede det godt til med Haanden; men da hun saa endelig, lige før deres Dine, fra den uredte Alcoveseng uddrog et Lagen af tvivlsom Farve, som hun bredte paa Bordet, forinden hun satte Smørrebrødet og Kaffen derpaa, tabte de Appetiten ganske. Det var forgæves, at de gjorde Indsigelser imod denne luxuriøse Omstændelighed, Konen havde tjent i Kjøbstaden, hun kjendte nok til god Etik: „Ja, min Sæl Kal I ha' Dug paa!“ sagde hun; og velmeent var det, saa hendes Skyld var det ikke, hvis de forfinede Damer maatte tage bort lige saa sultne som de vare komne. — Jeg skulde da ikke haabe, at min Fortælling ogsaa har berøvet dig Appetiten, Læser; Du behøver Noget at staae imod med; thi om et Dieblit hyde vi Landjorden Farvel. Hører Du Vestervovov? det kalder os.

Imellem disse to Klitbakker er der idag netop tilstrækkelig Plads til at vor lille Bogn kan passere; men troe ikke, Læser, at man til enhver Tid er saa heldig: det snævre Pas, hvorigjennem man sydfra ene og alene kan komme til dette Strog af „den brede Elagens Landevei“, tilføjer hvert Dieblit, saa at mindst hver 14de Dag 3 a 4 Bogue med tilhørende behørigt Mandskab maa requireres paa Omgang fra Sognet, for at laste Passagen fri. Du maa takke din

Gud til at Du kom til Tværsted idag og ikke igaar, da Borherre havde slaet Bom for.

See! tæt foran os ligger den stolte Nordsø, vi kjøre nu lige ned til Stranden og befinde os paa en fire Mil lang Strækning tæt indellem de brusende Bover og de hvide Sandflitter; til ingen af Siderne kunne vi slippe ud; her gjælder det kun frem eller tilbage.

Det er temmeligt Høivande idag, Søerne vidste det hvide Skum langt op paa Stranden og efterlader Rypriader af Bobler, der mod Sollyset glimre i alle Regnbuens Farver. Bore Heste trykke sig, de spidse Øren og lytte ængstelige til den rullende Larm, de snuste og snuse og fare forfærdede til Siden, da en Bølge kommer brusende ind paa dem. Det hjælper ikke, fremad skulle vi! høiere oppe paa Stranden, der i sin hele Bredde ikke er et Hjerdedeels-Bøsseskud, kunne vi ikke kjøre, da vi saa synke i Sandet til Skulnavet, vi maae ud lige i Strandlanten, saaledes at idetmindste det ene Hjul gaaer i Havet, først her høeres vi oppe af Sandet. Strandmaager, saa store som Gjæs og med et Vindfang som Storkens, opstrømmes ved vor Ankomst og flyve strigende ud over Vandet; det Samme gjælder om umaadelige Rhynger af Terner, der, skøndt forjagne, ikke lade sig forstyrre i deres pludrende Snaksomhed, men fortsætte den høit i Luften, indtil de atter dale ned for at discutere paa deres forrige Plads, naar vi ere komne forbi, medens enkelte af Flokken slaae ned i Havet efter Bytte.

Beed Du hvad en Strandtys vil sige? (Frygt ikke gode Klitboer, jeg agter ikke idag at iadlade mig paa noget for Dig ubehageligt Capitel!) seer Du hist to Maager, der forfølge hinanden strigende: den ene af dem er Typemaagen,

selv er den for doven til at fiske, dens Levebrød er at frarøve andre Naager deres Fangst; Kampen gjælder nu intet mindre end en Aal; see, hvor voldsom den er i sit Overfald — nu vandt Stimanden Seir; men nei, Aalen var den for bugtende og glat, den faldt i Havet og undslap. Gives der da ingen Retfærdigheds Haandlangere i hine høie Regioner?

Hvad er det, der hist stikker frem, lige i Brændingen, og som ligner Skelettet af et umaadeligt Dyr? Nu ere vi paa Siden af det — det er Braget af et stort Skib. Lad dit Blik ile forud langs Strandkanten og Du vil allerede opdage flere lignende Minder om Stormens og Havets Magt, om Død og Undergang; Minder, hvoraf nogle forgaae og andre reise sig i Nutid og Fremtid. Hvilken Dødsangst og Fortvivelse, men tillige hvilken Dødsforagt og Uforsærdethed have hine Klitter ikke i Eidernes Løb været Bidner til? Har Du den behørige Taalmodighed vil Du herfra til Skagen kunne tælle 17 saadanne fergelige Minder.

Nu ere vi ved Blaabæk, den kommer fra hien For- dybning mellem Klitterne, den har udhulet sig et smalt Bæie; men naar Havet stiger endnu mere, nivelleres Sandet og Bækken maa atter begynde sit Arbeide forfra. Vagt Dig for: Qvilsandet, Kudst! Hjør længere ud i Vandet, at vi ikke skulle synke ned til Strømmen, der har hulet sig en skjult Bæi under Sandet. Det kunde gaae os som Jarlen af Ravenswood, der paa Skotlands Kyst forsvandt tillige med sin Hest i det forræderiske Sanddyb.

Hvad betyder den Stage, der hist er plantet paa Klitten? En besværlig Sandvei fører opad til nogle Huse, det er

det saakaldte Vesterklit, der ligger i Læ bag Klitten; den forfærdelige Sandflugt har dækket Alt der bagved, kun en lille Plet er nogenlunde forklænet, Bloven har furet den og der groer Sæd derpaa; men af, Udelæggelsens Bedershyggelighed har dog heller ikke ladet den gaae Ram forbi, Kornet voxer kun smaat og sparsomt, det ene Straa „raaber til det andet“. Men hvad siger det? — see Dig om, tyder de hyggelige Huse paa Nød og Armod? nei, det rige Hav ligger udenfor, det dækker Fattigmands Bord og „den blaa Sko malter godt“ siger Kystboen, naar Varet er rigt paa Strandinger.

En Stranding.

Kiender Du den 90-aarige Strandfoged Christen Søyer, som nu boer i Lilleheden, for circa 30 Aar siden boede han i Vesterklit; han havde sin Skude i Søen, den bragte det gode danske Korn, Smør eller Fedevare, som han havde opkjøbt i Nabosognene, til Sverrig eller Norge og vendte tilbage med Trælast, hvoraf stode høie Stabler i den driftige Handelsmands Gaard. En Morgenstund var det et forrygende Veir; i Vesterklit og det nordligere liggende Skiveren stod man paa Udtig: „hvad Godt man Børen idag skal bringe?“ Da kom der en lille Seiler; den vilde ikke lyfse Koret og dens Mast faldt for Stormens Hug; nu var den redningsløs fortabt! Lykkelig slap den vel over 1ste og 2den Revle; to Mand saaes paa Dækket klamrede til den tilbageværende Mastestump, men da kom en vældig Braadso og kæntrede Skuden, saa at den blev liggende paa 3die Revle med Bunden iværet. Dette tildrog sig omtrent midt-

veis imellem de to nævnte Fiskerleier, hvis Beboere, hver fra sin Side ilede til paa Stranden. Al Hjælp og et hvert Redningsforsøg vilde her være forgjæves; desværre var der ingen Tvivl om, at hele Mandskabet havde fundet sin Død i det rasende Element. Men hvo kan tænke sig Christen Høyers Forsærdelse, da han opdagede, at det forliste Skib var hans egen ventede „Inger Johanne“?

Næste Dag dreve to Liig ind paa Stranden, det var Styrmændens og Matrosens; men endnu var Drengens tilbage, maaskee Kulde det findes længere oppe paa Skjsten. Den følgende Dag redvarede Uveiret og først den tredie Dag opborte det saa meget, at man kunde berede sig til at gaae ud til Braget.

En var allerede kommen Fiskerne i Jorsjobet, det var den reddede Skibshund; med rorende Instinct var den svømmet ud til det læntrede Fartoi, som den hylende omtrædsede, snostede til og forgjæves anstrængte sig for at komme op paa. Den forulykkede Drengs Moder stod jamrende paa Stranden; havde hun blot den elskede Søn Liig? vidste hun kun hvor det var! laae det maaskee paa Haabunden, dækket af Braget?

Et svagt Haab svirede i Christen Høyers Sjæl, han gik tæt ind paa Siden af Fartoiet; med en Aare bankede han paa den opadrendte Bund og syntes at hytte efter en Lyd indpendig fra; men han rystede paa Hovedet og afskede hen for Agterdelen, paa hvilken han gjentog sin Bankfen; han og alle de, der vare med ham, lagde Dret til, men de toge atter forsmodige Blads i Baaden, som derpaa lagde hen paa den anden Side; her gjentoges Bankningen for tredie Gang, og Alle lyttede i ængstelig Tavshed; da

var det som om der indenfra lod svage Slag; Var det en Skuffelse? Var det Strømmen, der ligesom spottende gjentog den haabløse Banken? Nei, o nei! det var intet Besdrag; nu hørte de det Alle, nu var der ingen Tvivl om, at indenfor levede og rørte sig et Menneske. Hvor bankede ikke inde paa Stranden den stakkels Moders Hjerte!

Der blev nu i største Skyndsomhed sendt Bud til Skiveren efter en Dge, men Veien var lang og det krævede Tid; imidlertid søgte man ved Banken og høie Raab at holde Modet oppe paa den Levendebegravede. Endelig kom Dren og der blev slaaet et Hul, først lille, men dog tilstrækkeligt til derigjennem at sende den Ulykkelige opmuntrende Ord, og endelig stort nok til at drage ham frem til den frie Luft og til Livet. Og det var paa høie Tid: i 58 Timer havde den ulykkelige Dreng — thi ham var det naturlignvis — siddet indespærret i dette gyfelig Fængsel; i 58 Timer havde hans Legeme lige til Halsen været stult af Bandet, medens den Smule indespærrede Luft, af hvilken han i den lange Tid havde næret sig, efterhaanden fortæredes, saa at han om ikke længe havde maattet dødes, hvis ikke Redningen var kommen; i den 58 Timer vedvarende Dødsangst havde han kæmpet med Skibets Rotter, der klamrede sig fast til Haaret paa hans Hoved, som var det en lille D, hvorpaa de ville søge deres Frelse.

Da Ulykken stete havde Drengen befundet sig nede i Kabytten.

Merre død end levende blev han overgivet til Moderen, der med Hjerteangst, Haab og Bøn havde fulgt den hele lange Redningsact. Guds vidunderlige Styrrelse og hendes skjærlige Bleg reddede Unglingens Liv.

Historien lyder ufandsynlig, men den er ikke beskrevet sand, Ord til andet; spørg selv den gamle Christen Hoyer, han vil skildre dig Begivenheden med en Lidlighed og Klarhed, mod hvilken min Fremstilling staar langt i Skygge.

Jeg kan endnu tilføje, at da Drengen var helbredet tog han Høje med et Skib fra Aalborg. Skibet naaede aldrig sit Bestemmelsessted og Ingen hørte nogenstunde, hvor det og Mandflabet var blevet af. Havet har sikkert denne Gang holdt fast paa sit Bytte.

Vi drage videre frem paa den endeløse Strand; Bølgerne trænger os længere og længere ind imod Klitterne, men altsom Stranden bliver smalt, bliver Klitterne høiere og steilere. Hvis Havet pludselig stod sig heelt op imod den hvide Sandvæg, vilde der paa dette Sted ingen Redning være for os.

See, tæt inde under den stejle Væg rager en mørk Gjenstand frem; det er Resterne af et Drag, der seer ud som en vældig Arm, der strækker sig truende og advarende frem af Sandet: Fly dette Sted, Du vingede Seiler! Kaster Stormen Dig ind under Klitternes Klitter, da er Du redningsløs fortabt!

Gale Christen Højer.

Det var den 24de November 1821, Stormen rasede fra Nordvest, Sneen lagde sig taarnhøit inde paa Landjorden, Havet steg, det brød voldsomt ind imod Klitten og

fastede sig brølende tilbage ligesom af Kaseri over at finde en Modstand, det ikke kunde beseire.

De Mænd af Raabjerg havde samlet sig øverst paa den fremboiede Kam af den steile Bæg; man skulde undre sig over, at de kunde holde sig fast paa dette Sted, at ikke Stormen, som ellers gjorde det umuligt for noget Menneske at staae fast, tillod dem at indtage en saa yderlig Blads, at den ikke slyngede dem bort, maaſtee ned i Afgrunden, ned i den sydende Brænding for at knuse dem mod den Bæg, der vovede at hyde det rasende Element Trods; man skulde forbause sig derover, naar man ikke vidste, at netop et saadant Sted frembyder Læ; thi ligesom Søen saaledes kastes ogsaa Stormen tilbage, saa at der næsten intet Lufstryk bliver tæet over det Sted, hvor Brydningen finder Sted.

Der stode da de Mænd af Raabjerg, det stærke Sneesog tillod dem kun at see nogle saa Fjerne foran sig, Havets Brølen overdøvede enhver anden Lyd og de hvide Bølger slyngedes op til dem og lagde sig i Læ hos dem paa den yderste Kam i en saadan Mængde, at Sneen fast ikke kunde faae Tid til at tilintetgjøre dem.

Med Et kom der en mørk Gjenstand tilsynne, mange Fjerne under hvor de stode; et stort Skib var kastet ind i Brændingen, det buzzede mod Klittens Bæg og satte sig fast; trods Stormen kunde de ovenfor Forsamlede høre de vældige Prag og skinte flere af Mandſkabet, der uidentviol i sin Nædsel ventede Døden.

Den ene frygtelige Braadsø efter den anden slog op over Skibet og før brølende og fraadende tilbage for at

Hyre sig frem vaany. Al, hvor nær maatte ikke Frelsens gnes og dog hvor fjern var den ikke?

Maallose sticrede de ovenfor forsamlede Tilskuere ned paa de fortabte Skibbrudne. Gaves der da intet Middel til at de kunde fravriste Døden dens udkaarede Bytte? Skulde de være afmægtige Bidner til det rædselsfulde Skuepil, der snart ventede? Alle vare slagne af Forsærdelse, Ingen havde Kraft til at tænke og handle.

Jo, En, det var den gamle Christen Hjort; man kaldte ham vel „den gale Hjort“, fordi han undertiden trods sin Alder slog Gjækken løs, fordi han af Glæstens klare Tryllekast stundom ind sugede sig Ungdommens Overgivenhed, som da yttrede sig i hans Lammers Smidighed og hans Tunges Bevægkraft; men gamle Christen Hjort var ikke saa meget gal endda, han havde Hjertet paa rette Sted, naar det gjaldt havde han Mod i Brystet, Styrke i sin Villie og Snarraadighed i sin Tanke. Det manglede kun paa et djærvt Ord fra ham og Alle følte, at her kunde handles og at her burde handles. Han gav sine Ordre og nogle af de Yngste og Raafeste fore afsted, bevingede af Stormen, for at hente Loug og Træer. Hurtigt gik det, men fjernt laa de nærmste Huse og lang var Dødsqvalen for de Ulykkelige, der allerede havde øinet Muligheden af Frelse og nu søgte at overdøve Stormen ved deres fortvivlede Strig om Hjælp.

Endelig vare de forønskede Redskaber tilstede, et Slags Binde, ved hvis Hjælp man haabede at kunne heise de Skibbrudne op, blev anbragt, og man forsøgte nu at kaste et Loug ned til de Fortvivlede; men ogsaa den menneskelige Beregning leed Skibbrud, Braadden og Stormen slyngede

Louget langt bort, de forskjellige Midler, man anvendte for at forhindre dette, vare frugtesløse og endnu var Redningen lige fiern?

Men da fattede Christen Hjort sin Beslutning, den gamle Mand gjorde, hvad Ingen af de Andre vilde gjøre, han bandt Louget om sit Liv og lod sig, under Fare for at forslaaes imod Klittens Bæg, helse ned i Skibet, hvor han var saa heldig at klatre sig fast og faae Fodsæste. Ikke et Diebtik tabte han sin Bestindighed og Aandsnærværelse; uden at der vexledes et Ord — til hvad Nytte dess uden, da de Skibbrudne talte et ham aldeles ubekjendt Syrog? — tog han den Første den Bedste i sin dærværende Gavn, efter først at have surret ham til sig med et til dette Diemeed medbragt Reeb; et Tegn blev givet og opad gik det, op til det Øverste af Klitten, hvor mange kraftige Fænder vare beredte til at hjælpe dem ind paa Sandet.

Dotte Gange lod Christen Hjort sig saaledes fire op og ned, og hver Gang frelste han et Mennekeliv. Alle vare forkomne af Kulde og medtagne af Dødequal, Hunger og Anstrængelse; men Ingen af dem havde i den sidste Time udholdt saameget som gamle Christen Hjort; Alle søgte at tilbagevinde de halvt bortskjytede Livsaander ved Hjælp af Strandboernes medbragte, useilbarlige Lægemiddel, Ildvandet, men Ingen af dem Alle forfriskede, varmede og bejsælede det som gamle Christen Hjort. Enhver rakte ham med Hjertelighed sin Haand og sin Glaske, han trykede den første og drak af den sidste, og der foregik et Trylleri i hans Sjæl, som han aldrig tilforn havde fornummet.

Fra den Tid kaldte man ham ikke mere „gale Christen

Hjort." Lad være, at man smilede ad hans stundom pud-sige Lader og Tale, saa nickede man dog tillige med Agtelse og Venlighed til den gamle Mand med „Medaillen for ædel Daad" i sit Knaphul.

Aldrig har Nogen med større Ret baaret dette Hæders-tegn.

Den 25de November 1824 havde Veiret bedaget sig; udenfor Raabjerg Klitter laa Braget af en russisk Sten-nerthbrig; den havde været bestemt til St. Petersborg, og Stranden, som var oversaaet med Appelsiner og Citroner, viste, hvad Ladningen havde bestaaet af. Langs Kysten, lige til Skagen, stod saa at sige Stranding ved Stranding, og mangen djærv Sømands Die var for evig blevet lukket paa hiin Næbnevvangre Dag.

Vi kunne ikke forlade Raabjerg Sogn uden først at for-søge paa et nøiere Beksendtskab med dets Eiendommelighed. Man danner sig i denne Henseende et Begreb, naar man veed, at af Sognets 16,517 Edr. Land ere de $\frac{2}{12}$ Flyvesand, $\frac{2}{12}$ Hede, Kjør og Mose og kun $\frac{1}{12}$ Ugerland. Mod Nord og Vest er den hele Egn en sammenhængende Masse af Flyvesandsbjerge, og det er om denne øde og vilde Egn, at Conferentsraad Brind-Seidelin udtaler sig saaledes i sin oeconomiske Beskrivelse af Hjørring Amt: „Ikke en eneste Hytte, ikke en eneste Blossure vidner om, at Mennesker boe i disse Egne. Al, nei! Døden har trykt sit Stempel paa mangen stakkels Sømand, medens hans Gustru og Venner hjemme talte Dagene til hans Hjemkomst;

thi Brag ligger ved Brag ad den øde Kyst, og kun frigende Maager kredse sig om de sorte Stavne, som halvt ere nedborede i Sandet. Vil man, længselsfuld efter fjærere Gjenstande, gennem Klittag og Marehalm, trænge sig op paa Klitternes Kyst, da seer man en eneste Strækning af sneehvide Miler, der, uhyre i Omfang, kneise i sergeliø Bragt. Ikke er det det snart hensmeltende Vintersnee, der dækker disse Høider, nei! Foraaret vil ei smykke dem med et eneste Græsstraa, og deres Beplantning overstrider Mennesekraft. Møder jeg da endelig en Fisker og vil opmuntre mig ved Samtale med ham, da gysrer jeg ved at bemærke hans Længsel efter Stibbrud og Brag, eller jeg dybt maa rores ved Fortællinger om de sergelige Tildragelser, disse Kyster have været Vidner til." Ut disse vilde og øde Gæne tidligere have udgjort dyrkede Marker, har man Visshed om, men naar den Naturrevolution er indtruffen, for hvilken de frygtelige Miler*) uden tvivl vilde staae som evige Minder, kan neppe siges, det Eneste skulde være, om der af de Gravurner med brændte Been og de Oldsager, som ere fundne her, og som skulde være af de ældste, Oldnordisk Museum eier, kunde uddrages nogen Slutning. Et Vidnesbyrd om den foregaaende Naturrevolution er ogsaa det Lørvælg, som findes under Ilyvesandet i forskiellig Udstrækning og Dybde. Naar vi, som nu, passere Strandkanten, da see vi det sorte Mortorvælg indeklemmt imellem det hvide Sand, det har ligesom en Slags ordentlig Bjerggang, idet det viser sig at falde der, hvor Bakkerne ere lave,

*) Egentlig Miler af det nordiske Ord Melur, der betyder en Høi eller Sandlitte.

og stige belægsformig i samme Forhold, som disse igjen blive heiere. Her, langs Strandkanten, finder Du store nedstyrtede Stykker af Martorven, der tydelig nok ville overberise dig om en undergaaet Vegetation, saafremt Du har Taalmodighed til at undersøge dem lidt nøiere; thi ligesom Du her ufeilbarlig vil finde Stumper af Rødder og Grene, saaledes er det vitterligt, at der i Martorven ikke sjældent findes færdigvoksne Egestammer. Tørvemosen har Lighed med et tæt sammenvævet Lag Lovfald; man sporer tydelig Bladdannelsen deri. Ligeledes finder man Spor af ukjendte Dyreslægter, f. Ex. det hule, korte og krumme Horn, som vi her drage frem; det forekommer meget hyppigt og hidrører maaske fra en Dyrerace, der ikke længer eksisterer. Dog, det er ikke vor Sag, at indlade os paa lærde geologiske og zoologiske Undersøgelser, det vilde sinke vor Rejse altfor meget, og desuagtet blive en meget overfladisk og lidet betydende Bevælgelse; i saa Henseende maa Du hellere, kjære Læser, henvende dig til en eller anden Lærd, der har gjort de nævnte Videnskaber til sit særlige Studium, f. Ex. til hiin gamle Professor, der for nogle Aar siden i længere Tid opholdt sig i flere Dage her ved Kysten for noie at studere Martorvens Oprindelse og Bestanddele.

Den gamle Professor.

Med Hensyn til bemeldte gamle Professor, da brænder mig en Anecdote paa Læben, som jeg absolut maa stille mig ved. Som sagt, Geologien, Geognosien, Geogonien eller hvad nu forresten kan være det rigtige Navn, var hans

Sag, og for Diebliffet havde han taget Martørven under sin specielle Behandling. Til den Ende var han draget til Naabjerg Klitter. Med uudsluttelig Løst efter Videnskaben kastede han sig strax ved Ankomsten over sit Arbejde, og hvilket rigt Stof til Analyse og Granskning forelaae der ham ikke her? I sin Iver lagde han ikke Mærke til at Dagen hældede, forinden Mørket allerede faldt paa; han havde fra den over en Mil fjernt liggende Tværsted Kro tilfods begivet sig hertil, han befandt sig heelt inde imellem Klitterne og vilde ikke for seent paa Aftenen kunne naae tilbage til sit Logie, desuden vare hans Undersøgelser langt fra tilendebragte, det var ham magtpaaliggende at kunne fortsætte dem tidlig den næste Dag. Allerede begyndte han at blive ængstelig for at finde Bei, da han pludselig i sin umiddelbare Nærhed opdagede et Høsthus. Han gik derind og traf til sin Glæde og Overræffelse en venlig Kone, medens Maanen, der tittede ind ad de smaa Binduer, kastede et hyggeligt Skær over den lille Bondestue. Det gode Indtryk, han havde modtaget ved sin Indtrædelse, svækkedes ingenlunde efterat Konen havde sat et tændt Lys paa Bordet; det var aabenbart, at den gjensidige Tillid var befæstet forinden der endnu var væglet flere Ord end de brugelige „God Aften!“ og „Ta-a!“ For en Nat kunde Professoren meget godt finde sig i at blive her, og da han talte til Konen derom, samtykkede hun med den venligste Imødekommen. Den slinke Høstmoder serverede ham ei alene et lille Maaltid, bestaaende af Brød, Smør og Ost, som, Larveligheden uagtet, smagte ham godt, men hun beredte ham ogsaa i Kammeret ved Siden af et Leie, der vel ikke lignede hans bløde Seng i Hjemmet, men dog var indbyr

dende nok for den gamle Mand, der vidste at tage Forholdene som de vare, i Særdeleshed nu da han var medig af Dagens uvante Anstrængelser. — Ikke sandt, kjære Reiseskammerat! min Fortælling er idyllisk! men hør nu videre: — Bøhavet i dette Bærelse var, som Du nok kan tænke dig, yderst tarveligt, kun var der eet Stykke, som i høj Grad tilbrog sig hans Opmærksomhed og vakte hans Forundring, det var ovenikjøbet et Meubel, som man sjelden finder hos Landalmuen, det var — for at tale reent ud, men dog tillige i den dannede Porcellainshandlerskes sommelige Sprog — det var „det tredje store Stykke til et complet Servante-Garnitur.“ Ikke alene Servanten, men ogsaa Stykkerne Nr. 1 og Nr. 2 fattedes ganske; til Gjengjæld var Stykket Nr. 3 eienlydlig sjølinternyt og af det fineste franske Porcellain, prydet i Bunden med Keiser Napoleons den 3dies Bryllbillede. Professorens fik dog neppe Tid til at granske over den vidunderlige Forekomst, førend Sønnen havde gjort sin Ret gjældende og sat en Stopper for al videre Tænken dengang.

Næste Dag var han oppe med Solen, Aftenens Bidsunder var gaaet ham heelt af Munde, og da han havde tomt en Staal Mælk og nydt et Stykke Bred, som den venlige Huusmoder satte for ham, beredte han sig til at gaae ud for at fortsætte sine Undersøgelser fra den foregaaende Dag.

— „Var det ikke muligt, min gode Kone“, sagde han, „at De kunde lave mig lidt varm Middagsmad?“

— „Jo saa grou gjern'; men to hva' tor man byd' saad'n in siin Herr'?“

— „Kunde De ikke tilveieffaffe et Stykke færsk Kjød og tage mig en Kjødsuppe?“

— „Jo to Joses! det vaar da it reen omoule. U vil go til Krouret, la'heise U ku' opdriv' et bit' Kon Kjo' eller in Kol. U haar tint i Bræistgori o kinner nok huod'u U ska' forhold' mæ!“

— „Det var vel, gode Kone, saa sees vi igjen til Middag. Farvel!“

— „Ea=ak! U Maia ska' Djer Øhn knøv vaar fari.

Professoren gik, fortsatte sine Forskninger og mødte igjen i Middagsstunden, medbringende foruden en god Appetit det inderlige Dnske, at det maatte være lykkes Konen at tillave en god Oze- eller Hønskjødsuppe. Hvis ikke den lislige Dnsk fra Suppegryden allerede strag ved hans Indtrædelse var stegen ham imøde, da vilde Konens smilende Mafyn have bragt ham den første Meddelelse om, at Missjonen var lykkes. Paa Bordet var allerede den opslagne Tællekniv tilligemed Hørnskeen lagte tilrette ved Leer-talerkenen, og Suppen lod ikke vente længe paa sig.

— „Ah! Gud velsigne Hende, Moer! Det var deiligt!“

— Men hvad var det? Hvad gik der med Get af Professoren? Hvorfor sprang han op og saae forskædet paa det smukke Porcellainskar, hvori den lislige dustende Ret, indbefattet dens kjødfulde Bestanddele, var stillet frem?

Tu finde Dine stirrede fra Suppens Overflade ned paa Terrinens Bund, men Professorens vare de største!

Al! det var intet optisk Bedrag, dernelde fremmede den

formægtige Keiser, som han nylig havde beskuet i en lignende, dog langt mere nedværdigende Situation.

Kunde det være muligt at — —? Et Diebtik stod han der, stivnet som den usalige Fru Looth — da vaagnede han igjen til Befindelse, da vor det som om der med Gæt gik et stort Lys op for ham, hans Ansigt oplaredes, og, idet han smilende tog Blads, mumlede han for sig selv: „Jeg Taabe! At det ikke bragt saldt mig ind! Naturligviis solgt doucinviis ved en Strandingsauktion!“

— „Siig mig engang, gode Kone, hvormange har De af den Slags?“

— „Na, Herre Gu'!“ lod Svaret, „to vi æ kun fatte Folk! vi haar kun jen jeneft jen af det Slav!“

— „Kun een eneste!“ gjentog han med et fortvilet Suf.

Professoren sank daanefærdig tilbage paa Træbænken, medens Skeen saldt ham af Haanden. Hvad gik der af ham? Var han pludselig bleven syg? Jeg veed Intet derom. Kun veed jeg, at han betalte Gisserkone rigelig for Udgift og Uleilighed, og at han forlod Huset uden at have faaet nogen Middagsmad.

Slaa kun Rynker paa din Næse, Læser! Historien har sin Rigtighed, og jeg maatte af med den om den saa skulde ud gennem mine Sidebeen.

Herfra Bestyksen, hvor vi befinde os, og i lige Linie over til Kattegattet, altsaa hele Landets Bredde, er iffun lidt over 1 Mil. Kunde vi nu blot flyve tilveirs og

dvæle et Øieblik i Luften, saa skulde jeg vise dig Egnen i Fugleperspectiv, og Du kan troe, at det vilde være særdeles velgjørende for dit Øie, at beskue de grønne Daser, der danne den opdyrkede og beboede Deel af Raabjerg Sogn, i Modsetning til de nys beskrevne Sandbjerge, der deels udgjøre en sammenhængende Ørken og deels ligge ligesom strøede imellem de omtalte Daser, saa at vor Synsfreds, hvis vi befandt os paa en af disse Pletter, vilde være høist indskrænket i enhver Retning. Tænk dig imidlertid, at vi sadde sammen i en Ballon. Dylad din Phantasies Øie og se nedad. Ikke sandt, Modsetningen er flaaende. Det Første, der møder vort Øie, er Gaardbo Sø; den har en Omkreds af $1\frac{1}{2}$ Miil; men af, Du finder intet venligt Punkt langs Kysten, hvorpaa Du kan hvile dit Blik. De hvide, nøgne og spøgelseagtige Sandbjerge omgive den. Ravnene Klitlunde og Uggerholt tale ikke destomindre om Skov og Fuglesang, og vi kunne fra den dunkle Fortid hente en ny Modsetning for vor tørstige Phantasi. Søen, der paa sine Steder skal være saa dyb, at en Fregat kan svømme i den, og paa andre Steder, takket være Sandflugten, saa lavvandet, at man kan vade derover, er meget fiskerig; de store fede Gaardboaal ere nok som bekendt i Hjemlandet. Sagnet fortæller om en heel By, der skal være opslugt af denne Sø; dybt under Bunden ligger den begravet i Flyvesandet og kun en sjelden Gang lykkes det et eller andet Stykke Hønstommer at frigjøre sig; det kommer da op paa Overfladen for at bringe Budskab fra en Tid, der gaaer forud for hiin Naturbegivenhed, som har efterladt sig et saa rædselsfuldt Spor.

Vi høre vordeiligere; derude, tæt indesluttet mellem Klit-

terne ligge to smaa Søer, Trolbø og Raabjergsø, og atter mellem disse Kirken og Præstegaarden, begge meget uanseelige, dog findes der i Kirken fra den catholske Tid en Altertavle af Billedhuggerarbejde, som skal være et Kunstværk. Inderligt beklager jeg den Bræst, der befordres til dette Kald, og som i flere Aar skal henleve sin Tid her: der hører Bane eller en stærk Natur til, indespærret i denne vilde Ør, omsøjet af det hvirvlende Sand og under den evige Musik af Vesterhavets melancholske Brusen, at bevare Sindets Ro og Egeværkt, uden hvilket det maa være en tung og vanskelig Pligt at tale Forsoningens milde Ord.

Jeg vegede paa Trolbø, hist, lidt norden for Præstegaarden, ligger et Sted, der trods sit uanseelige Udseende endnu fører Betegnelsen Borg: Trolborg; i Sandhed et Raabostab, som gjør Kirken og Præstegaardens Beliggenhed endnu mere uhyggelig, idet Navnene varsele om, at onde Magter her have regjeret i toilesløs Wildhed.

Sorte Hans.

Maaskee var Sorte Hans en Skifning af fornævnte Magter; Ingen i Sognet vidste hvorfra han var kommen, mørk og indesluttet var han og aldrig saae man ham at betræde Lærstolen til Guds Huus. Beboerne meente, han stammede fra en ombvandrende Natmandsfamilie; men jeg tvivler om, at de i saa Henseende vidste rigtig Besked; han selv vil neppe have sagt dem det, saa indesluttet og tavs han var. — Mange, mange Aar ere forløbene siden Sorte Hans levede etsteds hist mellem de hvide Klitter. Den Blet, hvorpaa hans Huus stod, har Sandet for længe

fiden lagt sig taarnheit over, og det er forsaavidt godt, at den vanhelligede Jordbund er bleven for evig tildækket.

Hvad levede Sorte Hans af? Man havde i saa Henseende sin egen Tanke; han eiede ingen Baad og tog heller aldrig paa Fiskeri med Andre; heller ikke saae man ham nogenstade om Lagen beskæftiget paa Stranden; men naar Fiskerne under Baalandsstorm og i ondt Veir samlede ved Kysten eller paa de yderste Klitter for at laagttage en Seiler, der syntes at have Noie med at klare Landet, da kunde de ved at spreide noie ind over Sandorkenen opdage et sort Hoved rage frem fra en eller anden Jordhugning: „Ravnene har lugtet Aadslæt! Sorte Hans er paa Post!“ heed det da. Ingen tvivlede om, at han til enhver Tid vidste god Bedfæed om, hvad der tildrog sig ved Stranden. Kun een gang hver fjortende Dag viste han sig mere aabent, det var naar han vandrede til Kjobstaden for at gjøre Indkjøb til Livets Ophold; men Den maatte staae tidlig op eller særdes silde, som vilde see ham i Nærheden af Hjemmet, hvilket han stedsforlod ved Midnat og igjen naaede tilbage til ved samme Tid. Sjelden fulgte han Landeveien, men pleiede at krydse sig frem over Mark og Gærder. Sumpe og Mær lagde ham ingen Hindringer i Veien, naar det gjaldt om at undvige menneskelige Boliger. Hvad var det, der saaledes bragte ham til at styre Samvænnet med andre Mennesker? Mon det var den onde Samvittighed, Bevidstheden om Morkets Gjerning, der lod ham søge Matten og de ensomme Veie? Maaskee vil det følgende give nogen Forklaring paa dette Spørgsmaal.

Det var en mørk Eftermiddag i November 17..; det havde stormet stærkt saavel denne Dag som et Par af de foregaaende og først nu havde Stormen lagt sig noget. Meget Brag, der vidnede om Død og Undergang, var ind-drevet langs Kysten; der blev holdt Strandvagt; men hvad kunde nogle faa Væend udrette paa en Strækning som denne?

Hvad var det? Foregik der ikke Noget hist henne? Bagten kunde skimte Noget bevæge sig; Maaskee var det en frevelig Vandrer? Det vilde være bedst at see nærmere efter! Nei der var Intet — dog jo, to mørke Skikkelser forsvandt hist bag Klittens Kam! Hvo særdes her paa denne Tid og hvo kan finde Bei indensfor de vildsomme Klitter? See! en bred Bragflage er stillet op paa Stranden. Hvad er det for en mørk Gjenstand, der ligger paa den? En fin Mandshat, som det fremstaaende Spiger har grebet fat i! — I Sandhed, her maa være foregaaet Noget! Giv Agt, Allemand, Sorte Hans er paa Spi.! Naar vi rappe os kunne vi fange ham. To Mand stille sig paa Bagt her; vi Andre skynde os igjennem Rendeløbet! Lys! Hvad var det! det lød som et Menneskes Jamren. Afsted!

Og afsted gik det igjennem Jordybningen, hvor Bækken har hævdet sin Bei, fremad, opad og nedad. Det varede ikke længe førend de 6 Mand af Strandvagten næsten aandeløse naaede den Hytte, hvori Sorte Hans boede. Et Dieblik standsede de for at puste og raadslaae om videre Forholdsregler. Her maatte gaaes forsigtig tilværks; det gjaldt om at fange en forslagen Ræv. Vagtroster udstilledes i forskjellige Retninger for at iagttage hans Hjenkomst; Ingen trivlede em, at de vare paa rette Spor og Alle

vare overbeviste om, at han endnu ikke kunde have naaet Hjemmet. To Mand gik ikke deskomindre hen til Døren og lyttede; de syntes at mærke en Bevægelse indenfor og gavede sig til at banke paa, stærkere og stærkere; de vidste nu at Næven var i sin Hule, trods deres egne Hjerters Slag havde de gennem Dørspærken kunnet høre et Menneske drage Aande sojn efter et hurtigt Lob. Endelig raabte en Stemme indenfor:

— Hvad godt! Hvem kommer saa silde og forstyrrer mig i min Ro?

— Det er Strandvagtten. Luf op eller vi sprænge Døren!

— Jeg kender ikke Strandvagtens Net til med Bold at trænge ind i et fredeligt Huus!

Kraf! et nogenlunde stærk Tryk og Døren sprang op. Hele Vagten, der var ilst til, befandt sig nu Ansigt til Ansigt med den berøgtede Strandthv.

— Naa, hvad vil I mig saa? spurgte han med et afskyeligt Grin.

— Du var nylig ved Stranden; hvad vilde Du der, og hvor har Du gjort af den Person, Du fulgtes med?

— Ho, ho! Er I kanske mine Forhørsdommere eller gaae I i Søvn, siden I komme med saadant dumt Brøvl. Jeg har den hele Dag ikke været ude af min Stue og laae i min sedeste Søv, da I vækkede mig.

Det var vist mange Aar siden at Sorte Hans havde været saa rektalende; maaskee fortrod han det ogsaa; thi fra nu af blev han mut og vilde Intet mere svare.

Der blev nu sluffet Ild i en Fyrrebrand og Huset gjennemsogt fra Øverst til Nederst, saa godt det lod sig

gjøre, men Intet Mistænkeligt blev fundet. De 6 Mand maatte igjen gaae deres Bei, ærgerlige over at Ræven havde været dem for sin, men ikke rokkede i den Overbeviisning, at der nylig inde imellem Klitterne var begaaet en blodig Rædselsgjerning, og at Sorte Hans havde været Udøveren. Sagen blev vel anmeldt for Dyrigheden og Forhør optaget men ingen bestemte Indicier forelaae; man var ikke engang vis paa, at to Personer vare krablede over Klitten, endnu mindre at Sorte Hans havde været een af dem; ligesaa lidt kunde man paavise noget Spor af den blodige Daad, man sigtede ham for. Var den skeet, da havde Stormen alt dækket Sporet med det hvide Sandlagen og Mørkets Gjærning var for evig skjult.

Fem Aar vare siden den Tid forløbne. Mindet om om den blodige Handling, Sorte Hans var mistænkt for, bestod endnu lige fast, dog havde man siden hiin Eftermiddag aldrig fundet opdage ham ved Stranden; derimod vilde man hyppigt, især naar et Uveir nylig havde raset, have seet ham inde mellem Klitterne, forsynet med et eller andet Redskab, der i Afstand kunde ligne en Spade. Stundom, naar Maanen lyst klart, havde hans mørke Stikkelse tegnet sig i overnaturlig Størrelse imod den hvide Sandgrund og hans lange Stygge forfærdet den eenlige Fisker, der maa skee havde sneget sig ud i Haab om at kunne „malke den blaa Ko“; men ved dette ildevarslande Syn opgav sit Forjæt og styndfomt ilde hjemad.

Det var en smuk Morgen i Slutningen af August. I Bræstegaarden havde været Høstgilde. Dandsen var forbi;

men Lystigheden vedvarede endnu ved Punschebollen, som i Nattens Løb havde været fyldt og tømt mange Gange. Det var imidlertid betydet Gjæsterne, at det nu skulde være forbi, og de unge Karle flode alt i Begreb med at tomme det sidste Glas, da en af dem foreslog, at de Alle, for Adskilligheden fandt Sted, skulde aflægge et Besøg hos Sorte Hans. Forslaget blev modtaget med Bifald og Glasset tømt paa, at man, hvis han nægtede at aabne Døren, vilde sprænge den, hvorefter man vilde tage Nylæden ordentlig i Diefsyn. Under Sang og Skæmt vandrede derpaa hele Toget afsted og befandt sig en kort Stund efter ved Hytens Dør:

— Luf op, gamle Rjaltring! Luf op eller vi bane os selv Veien!

Efter dette stoiende Udraab taug Alle for at lytte.

— Hurra! vi komme i et beleiligt Dieblif: den Gamle har Selfab; hor hvor Knævreren gaaer derinde! Der kan muligviis endnu falde en god Stuk af!

— Skynd Dig at sætte din bedste Viin frem; her har Du os! lod det, da Døren gav efter og hele Flokken stormede gjennem "Frammerset" ind i den lille Stue, hvor der forestod dem et ganske andet Syn end de havde ventet:

Paa lidt Straa og nogle gamle Pjalter, der dækkede en Brix i det ene Hjørne af Stuen, laae Sorte Hans. Han vendte Ansigtet imod Dagklæret, saa at de Indtrængende kunde betragte ham. Uagtet hans store krøllede Haar og lange buffede Skæg kun levnede saa megen Plads af Ansigtet, at hans gniærende sorte Dine kunde faae Rum til at lyne frem, var det dog tydeligt, at hans Ansigt var mægeri og indfaldent. Han blev liggende tavs og ubevægelig

og syntes ikke at bemærke, at han havde faaet Gjæster. Disse forholdt sig tavs og forventningsfulde efter hvad der skulde komme. Bludselig reiste han sig overende paa Leiet, idet han udstødte et affhyelige Hyl.

— Guld, Guld! skreg han; jeg kunde kjøbe mig et Slot og boe som en Gyrtte; men hvorledes skal jeg komme bort fra dette Sted? hvem skulde passe min Forretning, naar jeg ikke var her? Du, hører Du det stormer derude! Hører Du det jamrende Skrig! See, hvor han kradsjer og arbejder for at komme op! See, hvor det trolose Sand søger at hjælpe ham! Pas paa, det vil lykkes; jeg maa afsted strax! Hvor er min Epade? Stop ham? stop ham! jeg kommer.

Han gjorde en Anstrængelse, som for at komme op, men faldt halv afmægtig tilbage paa Leiet. Det varede kun et Dieblt. Idet han samlede med den ene Haand under Hovedgjærdet hvidskede han:

— Det nytter ikke, at han fordrer Pengene tilbage; de ere mine, jeg slipper dem aldrig.

Derpaa gik han over i en klynkende Tone og raabte:

— Et Stykke Brød! Skaf det hid i en Hast; mine Tarme vride sig. Jeg er sulten, jeg kan ikke mere og maa dee. Brød! Brød!

Utter raafulgte en Pause. De Tilskedeværende korsede sig; de vidste nu, at de befandt sig ligeoverfor en affindig, gruelig Forbryder.

— Ha! der er han! afsted! afsted! raabte han, greb Svaden, der stod er til Leiet og seer hurtig, skjendt med raslende Skridt, ferbi de uage Karle, der forfærdede vege

til Side, ud ad Døren og hen over Sandflitterne, der hvirvlede for hans hurtige Løb.

Hele Selskabet fulgte ham i nogen Afstand. Bludselig saae de ham standse og give sig med Boldsomhed til at arbejde i Sandet med Spaden. Baaengang udstødte han et Skrig og faldt omkuld. De skyndte sig Alle hen til Stedet. Der laae Sorte Hans ubevægelig og stiv; han var død; hans Sjæl var vendt tilbage til Morkets Bolig, hvorfra den uidentivt var kommen. Læt ved hvor han laa ragede en Dødningsarm op af Sandet. Ved Hjelpe af Spaden havde man i saa Minuter fremdraget de kun halvførtærede Rester af et mandligt Ligg, og et grueligt Uffnit af den affjælede Forbryders Liv laae aabent for de af Rædsel betagne Tilskueres Blik.

Man fik aldrig at vide den Myrdedes Gødestavn, Navn eller Herkomst; den fundne Pengekant, der skal have indeholdt flere tusinde Daler i engelske Guldmønter, gav i saa Henseende ingen Oplysning; ei heller veed man hvor Pengene bleve af, dog er det rimeligt, at Staten har gjort sig til Universalarving.

Jeg har meddeelt Historien i samme Form, som den blev mig fortalt af en 80-aarig Bondeskone, der i Ungdommen havde hørt den af sin Bedstemoder; men jeg vil være oprigtig, jeg glemte at erkjendige mig nøie om Stedet, hvor den skal have tildraget sig, saa at Skuepladsen, hvilket jeg dog ikke troer, muligviis har været en anden her ved Kysten, end den, hvortil jeg har henlagt den. Du bør da heller ikke glemme, gode Læser, at vi see ned fra en Lustballon, og det er altid noget desorienterende.

Du har uden tvivl ofte med Utaalmodighed bebrejdet mig, kjære Læser, at vi komme saa langsomt fremad. Endnu ikke længere end til Raabjerg! hører jeg Dig sige. Naa, naa, giv Dig tilfreds! Nu kjøre vi. Sagen er, og det er lige saa godt, at jeg belaver Dig paa det strax, vi komme endnu engang til Raabjerg Sogn, naar vi have været i Slagen og lægge Tilbageveien omme ad Dalkyssen. Maaskee kunne vi da atter hvile os lidt i denne interessante Egn, og Du vil da nok være saa taalmodig, at tage med, hvad der kan falde af. Saa kjøre vi da — Nei, nei! vi ville ikke kjøre forinden jeg til Syvende og sidst har forfikkret Dig, at Sorte Hans ingenlunde kan gjælde som nogen Typus, hverken hvad Fortid eller Nutid angaaer, paa Raabjerg Sogns Beboere. Du husker nok Christen Hjort, og Du maa troe mig, han har havt Forgængere og Efterfølgere, der i Mod og Mandshjerte ikke behøve at vige han Bladsen. Derfom vi paa en Helligdag, naar de gode Gistmænd vare i deres Ristklæder, toge Blads foran Kirkedøren, det være sig nu her eller i det tilgrændsende Slagen, da vilde vi see mangt et Bryst prydet med Hædersmedaillen, og sandelig, vi behøve ikke tvivlende at spørge om Anledningen; i de determinerede Ansigter vilde vi læse Fortjenestens ubedragelige Bræg.

Uagtet Gisterne ingenlunde vrage Pengebønløser for udviiist Mod og Dødsforagt, der har baaret Menneskeliv til Frugt, sætte de dog en langt større Pris paa det synlige Minde, og jeg tør vel sige, at Tanken om at gjøre sig fortjent til Hæderstegnet ikke lidet bidrager til at fremkalde Kæmpestrid, naar det gjælder om en Dyst med det oprørte Hav for at fravriste Døden et udklaaret Bytte.

Men de ere paa den anden Side strænge Dommere, naar det gjælder om indbyrdes at afgjøre, hvorvidt Belønningen har truffet den Rette, og det kan vel heller ikke nægtes, at tilfældige eller forsætlig foranledigede Omstændigheder ofte kunne have en mindre retfærdig Indflydelse paa Uddelingen af Naadens Gaver. En, der viser sig med et Hæderstegn, hvis fortjente Anledning man ikke fatter eller ialtfald ikke vil anerkjende, er langtfra derved at erhverve sig nogen Nimbus i den menige Mands Øie. Dog, Kystboerne danne vel i saa Henseende ingen Kaste for sig selv. Hvo af os har ikke smilet ad Den eller Den, der prunkede med sit Ridderkors, enten fordi vi fandt, at Anledningen ikke stemplede ham som Mand af offentlig Fortjeneste, eller fordi det var os umuligt at udgranske, hvad der havde gjort ham værdig til en saadan Udmærkelse? — At der imidlertid ikke er tillagt Enhver den rette Bedømmelsesevne følger af sig selv. Jeg kan fortælle Dig et Exempel paa, hvorledes den meest velvillige Dommer har kunnet feile; det er kun en lille Anecdote, men den er sand og characteristisk og godtgjør i flere Henseender, hvad jeg foran har sagt:

Thomas Smed.

I Hjørring levede for endeel Aar siden en Mand, der i ikke saa Henseender havde gjort sig fortjent af det Offentlige og da navnlig af den nævnte Commune. Hans Fortjenester, som det ikke er Stedet her at opregne, vare fordringsløse og bramfrie, hvorfor de heller ikke bleve paaagtede af Den, der var ligegyldig for eller ikke forstod at bedømme det Hensyn til Almeenvellet, der horedsagelig var Drivvedren i den driftige Mands Virken. Paa den Tid

var det noget Ualmindeligt at skjænte det Offentlige, der ikke directe berørte Pengespørgsmaalet, navnlig Skatteansættelsen, nogen særlig Interesse, og der gaves vistnok Faa, som i den gamle Thomas Smeds Brændeniinsbrænderi, Bottemageri, Hørsvingeri, Kludesamleri, Bærkvilleri, Kradsuldsfabrik osv., saae Andet end forskjellige Industrigrene, beregnede paa egen Fordeel, medens man ganske tabte af Sigte, at han derved beskæftigede en Mængde Fattige og Børn og indirecte befriede Byen for en stor aarlig Udgift. Men til, drog det sig end ikke almindelig Paaafjævnelse, var der dog Enkelte, der ikke vare blinde for det Gode, Thomas Smed udrettede, og da Frederik den 6te engang gjæstede Byen, var det derfor intet Under, at Hs. Majestæts Opmærksomhed blev hændraget paa denne Mand, der forsaavidt havde nydt Anerkjendelse herhjemme, som han var en af Stadens 7 „Bise“. Kong Frederik, der kunde have været stolt af ret mange saadanne Mænd i sine Kjøbstæder, glemte heller ikke den gamle Thomas — thi gammel var han bleven for end den fortjente Opmærksomhed, han dog hverken havde søgt eller attraaet, var bleven ham tildeel.

En Dag blev Thomas kaldet op til Amtmanden; han havde ingen Anelse om, hvad denne vilde ham, og blev derfor, som man nok kan tænke sig, baade glad overrasket og indderlig rørt, da han, efterat have hørt paa en høitidelig Tale, der i smukke og velvalgte Ord udhævede hans Fortjenester af det Offentlige, blev paahæftet Dannebrogskorset. Glædestraalende Aede han hjemad for allersørst at deelagtiggjøre sin brave Hustru i den ham vederfarede Lykke; det var paa engang gaaet op for ham, hvormeget hun, uden selv at vide det, ved sin Guuslighed og Flid havde bidraget dertil.

Undseelig og i besleeden Følelse af sin formeentlige ringe Fortjeneste, sneeg han sig hjem langs Husene, idet han holdt Haanden skjulende for det glimrende Kors, og saaledes befandt han sig med Et ligeoverfor Hustruen, der ikke havde været lidet spændt paa at erfare Aarsagen til at Hs. Høi-velbaarenhed havde værdiset Smeden, at sende Bud efter ham. Saasnart hun saae ham komme raabte hun derfor utaalmodig:

— Huns vilde Amtskaal Dø?

(For Dig, kjære Læser, der muligviis ikke er indviet i det ydste Sprogs Eiendommeligheder, nødsages jeg her til at afbryde min Meddelelse med den Forklaring, at for at være Mand maa man være gift, og er man ikke indgaaet i den hellige Egtestand, forbliver man Bavl til sin Dødsdag, selv om Vorherre har stenet En en hundredaarig Levealder. Hjørrings Overøvrighedsperson kjendte ikke Egestabets Lyfsalighed, altsaa var han, efter vort hjemlige Begreb, ikke Amtmand, men Amtskærl, — det er da „saa rimele!“)

Thomas blev staaende ubevægelig med glædetindrende Ansyn, idet han vedblivende holdt Haanden for sit Klenodie. Han vilde forberede sin Hustru, men vidste i Dieblis- set ikke hvorledes; maastee frygtede han for, at det pludselige Straalesyn skulde angribe hende for stærkt, eller, hvad der er rimeligere, at hun ikke skulde være istand til at fatte og vurdere den retfærdige Udkomst til hans Lykke. Hun havde jo ikke hørt Amtmandens Tale, der i en vis Henseende havde løst op for hans egen Tvivl, og hun vidste altsaa ikke, hvormeget hun selv havde været dens hæderlige Gjenstand.

— Nu, Thames, gjentog hun, fa' Do it saare, huns vilde saa Amtskaali Dø?

Men Thomas kunde ikke svare; han stod der lige undseelig og tvivlraadig; den dækkende Haand lod han gaae op og ned i korte Stød som om han gjerne vilde tage den bort, men frygtede for, at den skjulte Gjenstand skulde undslippe; tilfældt sauk den dog, og Korset hængte aabenhjst i fuld Glorie.

Thomas's Kone faldt ikke i Besvimelse. Hun saae fra Manden paa Korset og fra Korset paa Manden, og ibet hun vendte sig med et Skuldertræk sagde hun blot:

— Hør vee' Do' hva', Thames, Do haar al' din' Dav' vaat in Nat!

Stakkels Thomas! din første Triumph var ikke stor. Men Seiren var din; Anerkjendelsen maatte komme; nu tilhører den Efterslægten!

Saa, nu kjøre vi.

Langsomt gaaer det atter fremad paa den uendelige Strand; Diet trættes af det evige Sand; Øret pines af Raagers og Lærners melancholiske Skrig; Havets bestandige Brusfen bedøver os; de stumpidskede Bover, der i eensformig Takt rulle under os op paa Stranden, for atter med en hvislende Lyd at stykke tilbage i Havet, sætte os i en feberagtig Sindsstemning. Vore Hæste ere søsyge; see hvor de lude med Hovederne og dingle med Kroppene; de udstøde en sær Stønnen, som var det Længselsfulk efter Veien mellem de grønne Marker. Det er ikke langtfra at vi dele den samme Altrna; kort fortjælede Sind, vore svage Ners

ver ere ikke modtagelige for den vilde Naturs ophoiede Alvor, vi længes efter dens milde Røst og sagre Smil.

Vort med den sygelige Nervenitet; lad være med den fortsynede Stirren! Kast dit Blik udad, langt udover det store Hav; tæl de mangfoldige Seilere, der i hinanden trydsende Retninger styre efter deres forskellige, sjerne Maal; slag med dit Lørklæde og giv dem Hilsen med eller følg dem i Vandet til det Land, hvor Phantafien helst kalder Dig, det være sig for at plukke gylden Frugt under den tropiske Himmels Sol eller samle gylden Høst i Flodsleierne mellem Australiens og Californiens Urskove. Støv ikke din Lante, lad den slagre faa vide den vil, derudensfor gaaer den aabne, brede, alfare Bei og der behøver ikke at være nogen Grændse for din Phantafies frie Flugt.

Eller tænk Dig, hvilke upnkelige Myriader af levende Skabninger, der bevæge sig ude paa Havets Dyb; deruede foregaaer og vexler evige Scener af vort eget Livs Ivedragt, Uret og Forsølgelse, men ogsaa af de Svages Sammenhold for at byde hine fule Magter Trods eller for i Forening at øve Uret, Forsølgelse, Mord. Hvis Du, der sagtens ikke foragter en Ret Makrel, rovede paa at dukke Dig ned i Havet, hvor en Stime af disse Fisk netop havde deres Bei, vilde det ikke gaae Dig bedre end Makrelerne paa dit Fad — Du vilde blive spist.

Tænk Dig endvidere, at Du en maaneklar Nat vandrede alene her paa Stranden og at en stægget Havmand steg frem af Dybet, eller tænk Dig — nei, hold nu op at tænke; nu have vi igjen tilbagelagt en Milsvei og ere ved Randerenderne; medens Rudfien giver vore Heste Brød vil jeg, saa godt min fattige Evne tillader, fortælle Dig

et Sagn, som lever i Folkemund og Folketro, og som knytter sig til dette Sted. Jeg vil give min Fortælling Navn og kalde den

Alger Terkildsøn.

For Aarhundreder siden levede der i Mygdal Sogn en gammel Smed ved Navn Terkild. Skjold og Glavind, Biil og Harnist forstod han at smedde saa godt som Nogen, og mangen bold Riddermand var ved hans konstfærdige Haand bleven rustet til Kamp. Sønnen Alger havde arvet Faderens Jdræt; da han endnu ikke var 16 Aar forstod han at hamre det skønneste Spyd med Sniitler og Birater, og ikke liden var den Roes, han ofte havde erhvervet sig hos Mændene. Større endnu var hans Lov hos Dvinderne; thi han havde arvet Moderens Stjorhed i hendes unge Dage; som hende var han rank af Bæxt og mild af Afsyn. Fæstede han sit Blit paa en ung Pige, da var det liig Funke fra hans Tøse — hun solte Gløden i sit Hjerte og Flammen paa sin Kind. Dog Alger kjendte ikke sit Dies Magt, han spogte og legede gierne med de unge Piger; men han mærkede ikke Gjenstinet af den Jld, han selv havde tændt, hans Hjerte var endnu ikke modtageligt for Kjærlighedens Lue.

Ofte maatte han foretage Reiser for Faderen til Indkjøb af Staal, Jern og andre Metaller. Hans Bei gik da almindeligviis til Stagen, hvor der boede en driftig Handelsmand, som forstod at samle sig alle Slags Forsraad af de hyppige og rige Strandinger. Han pleiede da gierne at gjøre Holdt paa det Sted, hvor vi nu befinde os; men dengang saae her heelt anderledes ud.

Ifstedet for den lille Bøl, der nu mœisommelig baner sig Bei i Sandet mellem de høie, nøgne Klitter, løb her en bred og dyb Strøm imellem frodig og blomsterstrøede Enge. Han spændte sin Hest fra Bognen og lod den græsser, medens han selv ved Naens Bred nød sit medbragte Mundforraad, hvorpaa Reisen igjen fortsattes med nye Kræfter.

Stedet forekom ham henrivende og romantisk; han kunde med en underlig Fryd i lang Tid stirre ned i den klare Strøm eller i stille Drømmeri lytte til den fortrolige Rislen, der fortalte ham liflige Eventyr om Nisser og Havfruer indtil hans Øie lukkedes og han faldt i Slummer. Undertiden forekom det ham, naar han med Blikket indadvendt stuede ned paa Vandfladen, at der viste sig for ham Ansigtet af en deilig Qvinde, ombølget af lange slagrende Haar; men naar han sprang op for at see nærmere til, opdagede han, at det kun havde været et Drømmesyn, maa skee hans eget Speilbillede i Forbindelse med det lange Siv, som etsteds havde løsrevet sig fra den venlige Bred og nu drev forbi med Strømmen for at styrte sig i Havets vilde Bover.

Mange Gange havde han allerede gjort Reisen til og fra Skagen, hver Gang holdt han Rast paa dette Sted og hver Gang havde han de samme Tanker, de samme Syner, de samme Drømme, dog om muligt friskere, Rønnere, livligere; det var som følte han en anden Tilværelse, hidtil ukjendte Følelser fyldte hans Sjæl og begejstrede ham, han kunde undertiden slet ikke rive sig løs fra Stedet og flere Gange hændte det sig, at Aftenen faldt paa, at Maanen steg op af Havet og med forsøget Glands, ved at sende sine Straaler tilbage fra det gyngende Hav og den rislende

Bæk, kastede et fortryllende Skær over den drømmende Dugling og den blomstersprængte Eng.

Han havde leiret sig saa tæt ved Aæns Bred, at hans ene Haand var sunket ned til Vandfladen, da var det som om der af bløde Læber blev trykket et langt Kys derpaa, og samtidig foer en underlig Bittren gjennem hans Hjerte. Han hævede sig i en halvt siddende Stilling og nu saae han det henrivende Syn af en deilig Qvinde med sneehvid, fyldig Barm, smykket med et Baand af røde, glindsende Koraller, med langt, nedhængende, hyppigt Haar, omvundet med en Krands af glindsende Siv, med et sørgmodigt Udtryk, der talte gjennem hendes blege, henrivende Træk og hendes store, blaa og drømmende Øine.

Han foldede sine Hænder i stille Henrykkelse og strakte dem derpaa ligesom bonfaldende ud imod det deilige Syn.

Drømte han, o saa gid han aldrig maatte vaagne, gid ingen kold Birkelighed maatte rive fra hans Læber det usynlige Bæger, af hvilket han indfugede en hidtil ukjendt Saligheds begejstrende Ruus.

Skjult af Vandet indtil Bæltstedet, opholdt hun sig saa langt fra ham, at han ikke kunde naae hende; men hun vedblev at tilkaste ham sit usigelig omme og veemodige Smil.

— Deilige Qvinde, raabte han, jeg elsker Dig, forlad mig ikke, jeg kan ikke leve uden Dig! Boer Du hist paa Havets Bund, saa tag mig med, eller kan jeg ikke følge Dig, saa und mig den Salighed, at hvile ved din Barm og bære!

Istedetfor Svar hævede hun sin Røst til en blid og smeltende Sang, som ingen jordiske Toner vilde være istand

til at frembringe. Han forstod ikke Sangens Ord, men der laae i Udtrykket en Længsel og Attraa, som næsten gjorde ham vanvittig af Dval og Hentykkelse.

— O, kom til mig, vær min, bliv min Hustru, jeg skal elske Dig hele mit Liv igjennem, som aldrig nogen Dødelig har elsket! Kom, o kom!

Dvinden rystede sørgmodig paa Hovedet og gjentog en Strophe af sin veemodsfulde Sang.

Ude af sig selv sprang han i Aaen for at gribe hende. Da lod der et langt og smerteligt Suk for hans Dre, og den Skjønne var forsvunden.

Han troede under Bandet at see en hvid Gjenstand flyde hastig ud imod Havet.

En Stund stod han som fasttrykket til Stedet, da steg han atter op paa Bredden og gav sin Fortvivlelse Luft i bitter Klage. Det var forgjæves at han stirrede ned i Aaen og ud imod Havet. Hun vendte ikke mere tilbage.

Da Alger atter befandt sig i Hjemmet, var der foregaaet en sær Forandring med ham. Det varede ikke længe førend Alle lagde Mærke til hans underlige Adfærd og dybe Tungfind. Han forsømte Arbeidet, der tidligere havde været hans Lyk; han vendte de unge Piger Ryggen og gik bort, naar de kom for at bade sig i hans Dines Sol og lee ad hans ellers saa muntre Skjæmt; han kunde sidde hele Timer og stirre hen for sig, som var det et Legeme, Sjælen havde forladt for at opsøge Steder, hvor kun den kunde komme; midt under Arbeidet kastede han undertiden Hammeren og det gloende Jern langt fra sig og soer af-

sted over Markerne, som om det gjaldt pludselig at indhente en Flygtning; men fulgte Du ham, da vilde Du snart see ham sagtne sine Skridt indtil han pludselig heelt standsede for at kaste sig ned i Græsset, og Du vilde kunde høre hans kvalfulde Jamren. Hvad gif der af ham? hvad Mærkeligt havde tildraget sig? hvilke onde Vænder havde krydset hans Vandring? Havde en forelsket Fæe kastet Runer paa hans Bei og gjort ham vanvittig af Kjærlighed eller havde Rornerne flaaet en stedsevarende Knude paa hans Livs før saa glatte Traad? Alle gjættede; men Ingen kunde udgranske Sandheden. Hans Fader Kjældte og kaldte ham lad; hans Moder søgte at trøste ham, hun tog hans Hoved mellem sine kjærlige Hænder, hun talte til ham som kun en Moder kan tale til sit Barn, hun bad ham nedlægge sin Sorg i hendes deeltagende Barm, hun smeltede hans Bryst saa det maatte flyde over og udtømme sig gjennem hans Dines Bæld; men han formaade ikke at svare, intet Ord, ingen Forklaring vilde have givet ham Lindring i hans Hjertes bittere Qual.

Saaledes forløb en Tid, en usynlig Magt drog ham paa de eensomme Vandringer stedse nordpaa, som var han en Magnetnaal, der uvilkaarlig svingedes i denne Retning; nordpaa, nordpaa, henimod den Egn, hvor han havde mødt det vidunderlige Syn, der havde fængslet hans Tanke og bundet hans for saa frie Vånd!

En Dag var han naaet heelt op til Uggerby Sogn; han vedblev at vandre fremad indtil Aaen, der stiller dette Sog fra Tværsted Sogn, pludselig spærrede ham Veien. En Hoi laae i Nærheden, det var den saakaldte Uehøi, han steg derop for at have en videre Udsigt henimod den

Egn, hvortil hans Hjerte droges. Længe stirtede han hen over Landet, da kastede han sig omsider ned og søgte at mildne sin Sorg i en riig Strøm af Taarer. Det gif ham som det lille Barn i Buggen, der omsider græder sig træt, det gif ham som det lille Barn, thi en sagte og melodisk Buggesang lod for hans Dre, stille, mild og beroligende; hans Hjertes heftige Slag fagtnedes og han faldt i en blid Slummer.

Omsider aabnede han atter Vinene; en Kvinde sad ved hans Side; hun var nøgen, kun om Skuldren havde hun et let Flor, der hængte ned og ombølgede hendes smæltre Midie; den kolde Haand, hvormed hun havde svalet hans brændende Bænde, hvilte der endnu; af og til strøg hun Haarene tilfide, som vilde falde ned og hindre hendes Gjer-ning. Han blev liggende ganske stille og betragtede hende; hun var overnaturlig skøn; men h e n d e, den Elskede, den Savnede var det ikke.

— Hvad vil Du mig, skønne Ubekjendte? spurgte han blidt. Er det Dig, der mildner min Dval og hufvalet mit Sind? Er det Dig, som bringer den usigelige Trøst, der fylder mit nys saa beklemte Bryst?

— Ja, Alger, det er mig! Du seer, jeg kjender dit Navn, men jeg kjender ogsaa dit Hjertes Lvide; o, jeg kjender den, jeg maaler den efter min egen Smerte, den jeg saa ofte har følt, naar jeg saae Dig og lod Dig drage forbi. Viid, jeg elsker Dig, jeg kunde fængslet Dig med Lidenskabens Nagt og bundet Dig med Kjærlighedens Bænd-vid; men jeg havde Medlidenhed med din Ungdom og Livsløst.

— Er Du da min gode Fæe, og vil Du beskytte min Kjærlighed til Hende?

— Hvi spørger Du? Føler Du ikke [Svaret i dit Hjertes rolige Slag? O, at jeg ikke kan følge Dig i Livet og vandre ved din Side; men jeg har ikke Evne til at følge, jeg har kun Magt til at hendirage. Bee Dig, hvis det var fleet, Du maatte da have sagt Sollysets Deilighed for evigt Farvel.

— Men kan da hun følge mig, og vil Du hjælpe til at løse det Trylleri, der binder hende?

— Ja, trods den Kamp, der foregaaer i mit Indre — jeg vil det. Min Fader er mægtig; jeg er hos ham gaaet i Forbøn for Dig og han gav mig denne Ring. Drag hen til Stedet, hvor Synet af din Gistede har be-
daaret Dig; men skynd Dig, at hun ikke i sin Længsels Qual, der er endnu mægtigere end din, skal forgaae og opløses til det hvide Havstum; skynd Dig, mit Øre er lydt, jeg hører hendes smeltende Elskovsqvad; skynd Dig, at det ikke for stedse skal forstumme, at Echoet ikke skal hende med den sidste Boble af hendes henveirede Skikkelse!

— Men vil hun ikke undflye mig som forhen?

— Wiis hende denne Ring; den vil beherske den Magt, der trods hendes Elskov stoder hende fra Dig; hun vil komme Dig saa nær, at Du kan sætte Ringen paa hendes Finger; der vil foregaae en mægtig Forandring med hendes Bæsen og Natur, hun vil stige af Vandet og komme til Dig som den deilige Qvinde, Du har tænkt Dig; hun vil elske Dig og — o, at jeg skal opleve denne Smerte — hun vil vorde din!

— Tak, vidunderlige Tryllerinde, jeg vil ile, jeg følger dit Raad strax! raabte Alger og vilde springe op.

Qvinden strøg atter hans Bænde, og han gjennemstrømedes af den tidligere milde Ro.

— Vent! sagde hun blidt. Gaae først til dit Hjem, hvor man utaalmodig længes efter din Ankomst; lad som om Intet var forefaldet; man vil glæde sig over din Ro og din Fader vil, for at adsprede Dig, sende Dig til Skagen; lad Ingen mærke, at dit Hjertes Længsel kalder Dig derhen, og tag en Klædning med, at Du kan dække din Elskedes Skikkelse.

Alger gjorde Mine til at staae op.

— Et Ord endnu, mit sidste, tilføiede hun med halvqvast Stemme, elst hende bestændig, at jeg kan finde nogen Trost for det Kjærligheds-Offer, jeg har bragt, at jeg ikke skal komme til at lide under mine Sodskendes bittere Spot og Haanslatter.

Efter disse Ord reiste den Skjønne sig med taarefyldt Blik og gik; hun forsvandt gennem en usynlig Dør etsteds i Høien, men ved det sidste Glimt af den svævende Skikkelse opdagede Alger, at hendes Ryg var huul. Han vidste nu, at Elverkongens Datter var hans Livs Frelserinde.

Alt gik saaledes som Elverpigen havde forudsagt. Noderen, der kom Alger imøde paa Hjemveien, solte sig beroliget ved det første Syn af den elskede Søn; et Tryk af hans Haand sagde hende tydeligere end Ord, at efter Stormens Raseu var fulgt Hærblik i hans Sjæl. Ak, hvor

gjernede havde han ikke betroet hende Alt; men hun vilde jo ansee ham for vanvittig og omsider slye Den, han agtede at føre hjem som sin Brud.

Kort efter hørte Faderen ham homre paa den klingende Ambolt.

— Det kan jeg lide, Alger! Hvor gaaer det? spurgte han.

— Tak, Fader! nu føler jeg mig atter vel; jeg har været febersyg.

— Formodentlig Kolden! meente den Gamle.

— Maaskee den qualme Luft her i Bærkstedet ikke for Diebliffet er mig ganske god; men naar jeg tager raft fat og hamrer dygtig løs, vil jeg vel forkrække Feberen fra et Gjenbesøg, sagde Alger, idet han lod Sammeren dandse i lystig Takt.

— Jeg er dog af en anden Mening, min Gut! Den frie Luft har, som jeg mærker bekommet Dig godt idag, og frisk Luft er i somme Tilfælde den bedste Medicin. Jeg behøver Kul og Staal for at kunne fuldføre den nye Rustning, Ridder Offeson til Asdal har bestilt hos mig. Tiltroer Du Dig Helbred nok til i den Anledning at drage til Skagen?

Alger beroligede Faderen i den omspurgte Henseende; men havde Noie med at skjule sin Glæde. Afreisen blev fastsat til den næste Morgen; det blev bestemt, at han skulde lægge Hveien ad Østhyften for i paakommende Tilfælde at kunne slye ind til sin Moster i Bunken, en Plan, der i Begyndelsen ikke vel behagede ham, men som han dog ved lidt Estertanke fandt bedst stemmende med sit eget hemmelige Nienved.

Saa drog han da affted paa den tunge, sandede Bei; langsomt gik det, han leed Utaalmodighedens Qualer. O, havde han kundet flyve lige til Maalet med Fuglens Flugt, ifiedetfor med Sneglens Langsomhed at hugte sig ad Krogveie forbi Steensbæk, Gaardbofsø og Nalbæk, hvor han endelig havde naaet den østre Strand og nu bevægede sig langs Rattegattet op til Slagen.

Hans Hverv her for Faderen var ikke af lang Varighed og hans eget Grinde, at kjøbe en Fruentimmerklædning — han opgav den skulde være til en ung Slægtning — opholdt ham heller ikke længe.

Og saa begav han sig da med stigende Utaalmodighed paa Tilbageveien; nu dreiede han ind paa Stranden ved Vesterhavet; om to Timer kunde han være ved Aaen; hvor bankede ikke hans Hjerte af Frygt for Stuffelse, af Kjærlighedens Haab og Længsel!

Endelig nærmede han sig Maalet, Astenen var faldet paa, Maanen lyst, smeltende Toner kom ham imøde, han ilede hen til Bredden; derude, midt i det rislende Vand, sad Havfruen og sang sit henrivende Elskovsquad.

— Kom, o, kom! raabte han og viste hende den gyldne Ring, der straalede underfuld i Maanens Glands.

Hun taug, nærmede sig, fremraakte den ene af sine sneehvide Hænder, og han trykkede Ringen paa en af hendes Fingre.

I samme Dieblit reiste hun sig og steg som en heilig Qvinde af Badet.

Næste Dag vidste man over hele Nygdal Sogn, at et Skib var gaaet under udfør Raabjerg og at Alger Tertilbson, som netop var kommen forbi paa Stranden da Katastrophen indtraf, havde været saa heldig at redde et Fruentimmer — det eneste levende Væsen, som Havet havde kaaet — op af Brændingen, men at man var uvidende om hendes Hjemstavn og Skibets Ravn, da hun talte et Sprog, som Ingen kunde forstaae. Denne Begivenhed vedblev fremdeles, hvad man nok kan tænke, at give Beboerne Stof til Samtale og især var det unge Fruentimmer Gjenstand for Alles nysgjærrige Gisninger. Medens man var enig om, at det pygige, blonde Hagar og de store blaa Dine tilfendegave Nordboen, var ikke den samme Enighed tilstede ved Bedømmelsen af hendes Udseende. Nogle, især de unge Mænd, fandt hende overordentlig smuk, Andre, og til deres Tal hørte de unge Piger, fandt hende altfor bleg til at man kunde kalde hende en Skønhed; hendes fine, hvide og bløde Hænder vare derimod et sikkert Mærke paa, at hun maatte være en Dame af fornem Herkomst: en russisk Fyrstinde, meente Nogle. — Og Nygtet havde fremdeles travlt; det heed, at Alger var dødelig forelsket i denne Qvinde og at hun gjengjældte sin Redningsmands Følelser paa en Raade, som røbede sig giennem hendes hele Væsen; men at dette forresten var i høi Grad besynderligt. Flere Gange vilde man om Aftenen seent have seet hende vandre i Maanestien langs Kaens Bred og hørt hende synge en underlig klagende Sang, men i Toner saa deilige, som Ingen tilforn havde kendt, Toner, som maatte have naaet Algeres Dre; thi snart stod han ved hendes Side, og naar

Maanen bleguede for Morgenens Dæmring, kunde den endnu sende de Elskende sin Afskeds-hilsen.

Rygtet havde ikke løiet, og sandt var det ogsaa, hvad det fortalte om, at den gamle Tertild og hans Hustru ikke kunde lide Sønnens Kjærlighed til den fremmede Qvinde, hvis underlige Bæsen ikke behagede dem.

— Hun er ingen Kone for Dig, sagde Moderen en Dag, da Alger bestemt havde erklæret, at ville ægte hende; hun passer ikke for din Stand, hun tænker kun paa at sværme i Maanestien eller sidde drømmende med Hænderne i Skjødet.

— Længselen efter hendes fraværende Kjære holder hende endnu fangen, men vil omsider slippe, sagde Alger.

— Jeg frygter for at hun vil bringe Dig Ulykke, at hun ikke er nogen naturlig Stabning; men et Bæsen, som usynlige Magter har kastet paa din Vej for at bedaaere og skade Dig.

— Hvad har Du at sige hende paa; er hun ikke blid og god som hun er smuk?

— Hun er hemmelighedsfuld og sky, og hendes Skjæmhed forfærder mig; jeg frygter hende.

— Du er fordomsfuld og uretsfærdig, Moder. Jeg elsker hende; jeg kan ikke leve uden hende; jeg maa have dit og Faders Samtykke til vort Ægteskab.

Kort Tid efter var der stor Stads hos den gamle Tertild Smed. Alger og Thora — saaledes var den Ubeskjendte bleven kaldet — havde fættet Ægteskabets Bægt. Bruden var smykket med en hvid Klædning, om sit Haar

havde hun vundet en Krands af smukke Sivblomster, hun havde plukket ved Aaens Bredder, og om sin Hals bar hun et Baand af røde Koraller, som Nogle sagde, at hendes Mand havde givet hende i Morgengave, Andre meente at hun havde baaret, da hun var bleven reddet fra Skibbruddet; men Ingen havde seet før.

Brudgommen straaled af Kjærlighed og Lykke; han havde kun Die for sin unge Brud og saae ikke at Forældrene vare alvorlige og at en underlig trykket Stemning beherskede Gæsterne. Skjøndt Thora allerede havde lært at gjøre sig forstaaelig ved Talen, var hun dog tavst, indeluttet og stille. Det hemmelighedsfulde Slør, som hvilede over hendes Herkomst, var selv ikke ved denne Leilighed blevet løftet. Kun Ulger vidste, hvad det „af Familiehensyn“ maatte være en Hemmelighed for alle Andre.

Musiken tonede vel og Dandsen gik; men uden Munterhed og Liv; hvert Dieblik indtraadte en Pause, som da kaldte Ulger til sig selv.

— Munter, mine ærede Gæster, raabte han ved en saadan Leilighed, et Glas for Kjærlighed og Lykke! Blæs, Musikanter, Eders lystigste Fanfare! og nu afsted igjen til Dands!

Han greb den nærmest staaende unge Pige og svingede hende ind i Svirvelen; men strax efter var han atter forsvunden; han var hos sin unge Brud, der ikke dandsede, men sad tankesfuld og stirrede gjennem det aabentstaaende Bindue efter Maanen, som seilede langsomt forbi.

Det var for Gæsterne som om de befandt sig indenfor en uhyggelig Tryllekreds; først da Gildet var forbi og de

vare paa Veien til deres Hjem, syntes de atter at kunne aande frit.

En Tid var paany forløbet; i Algerns Hjem var Forholdet usforandret; han elskede sin Hustru smt; han fandt sig i hendes Drømmeri, thi han vidste jo, at hendes Natur ikke kunde være som andre Mennessers; og naar Moderen og Faderen bebreidede ham, at han ikke lærte sin Kone til Huuslighed og Arbeide, da svarede han:

— Hendes hemmelige Kummer er endnu ikke mildnet; men det vil stee og I skulle nok faae Glæde af Eders Datter.

Moderen rystede bekymret paa Hovedet. Ak, sagde hun, jeg frygter, at det vil aldrig stee!

• Snart indtraf der en glædelig Begivenhed for Alger. Hans Hustru havde født ham en Søn. Den lykkelige Fader var henrykt over sit Barn, Moderens udtrykte Billede; det havde arvet hendes blaa og drømmende Dine. Han høiede sig over hendes Leie og kyskede hende smt.

— Alger, sagde hun, vor Slægt vil aldrig blive talrig; men den skal aldrig uddøe.

„Havde Drengen blot lignet sin Fader!“ sagde Bedstemoderen, hovedrystende; men hun tog sig dog kjærligt af den lille Skabning, der blev hendes Hjertes Fryd, og det var vel; thi hvad skulde der ellers blevet af den, Moderen selv havde ingen Tid til at pleie sit Barn, hendes Lanker syntes dertil at være for langt borte og hvergang Maanen tændte sit Lys paany, saae man hende vandre ved Naens Bred og man hørte af og til hendes melancholiske Sang glennem den stille Nat.

Dette blev omsider Alger formeget. Han bebreidede

hende i Forskningen i milde Ord, at hun ikke kunde lægge Baaend paa sin underlige Tilbøielighed; men da det viste sig uden Virkning, talte han haardere til hende.

— Tilgiv mig, Alger! sagde hun, jeg kan ikke være anderledes. Jeg elsker Dig inderlig, jeg elsker ogsaa vort Barn; men jeg kan ikke være som andre Hustruer og Moder. Sec, nu vinker Maanen mig — lad mig fare!

— Nei! nu vil jeg, at Du skal blive. Jeg er kjed af dette Bæsen; jeg er kjed af mine Forældres Bebrejdelser og af hele Sognets Spot. Du skal erfare, at jeg er din Huusbond. Vov ikke paa at forlade Huset uden min Tilladelse!

— Jeg kan ikke blive, Alger! jeg maa gaae, sagde hun hændervridende og greb i Døren.

— Prøv derpaa og jeg vil hade Dig! min Moder har Ret, naar hun anseer Dig for et overnaturligt Bæsen, der af onde Magter er stillet i Veien for mit Livs Lykke.

— Nu vinker Maanen atter; jeg gaaer, jeg gaaer!

— Fordømte Her, der vover at trodsse min Befaling; jeg hader Dig, jeg hader Dig! freg Alger ude af sig selv.

En svingrende Latter, som af tusinde unge Piger, lod i det samme udenfor.

— Ha, hvad er det? man har beluret os; man spotter mig i min Ulykke! raabte Alger, idet han rasende rev Døren op.

Udenfor herskede Dødsstillehed, ikke et eneste levende Bæsen var at see; men han hørte et dybt Sul igjennem Luftten og segnede besvimet til Jorden.

Da han kom til sig selv, gif han ud for at opsøge

Lhøra; han hørte allerede i Afstand hendes Klagesang; dens smeltede Ijen, som havde leiret sig om hans Hjerte. Rom, sagde han mildt. Maanen sank i det samme bag Horizon=ten; hun fulgte ham rolig og der kom ingen Bebreidelse over hans Læber.

Nogle Uger forløb uden at Ulger havde nogen særdeles Grund til Klage over sin Hustru; hun tog sig endog i denne Tid af Barnet og legede stundom med det, saa at et nyt Haab for Fremtiden var vakt i hans Sjæl; men da den mørke Nat var forbi og Nattens Lys atter stod glimrende paa Firmamentet, gjentog den tidligere Scene sig med endnu større Hestighed.

— Du har ingen Magt til at forbyde mig at gaae. Jeg vil det! raabte hun.

— Det ville vi faae at see!

Han tog den tykke Staalstang og satte den for Døren; men hun rev den bort, knækkede den i flere Stykker som var den af Glas, og forsvandt inden Ulger fik Tid til at komme sig af sin Forbauselse.

Saa snart han havde fattet sig noget, ilede han efter hende. Hendes Bei havde en anden Retning end den sædvanlige; ved Maanens Lys kunde han følge hendes Skikkelse; hun ilede i nordlig Retning ad Uggerby til; ligesom han troede at være hende nær, saa han hende langt forud, og saaledes gif det, til hun omsider forsvandt i Klitterne. Han var lige bag efter og maatte snart kunne indhente hende, om et Dieblik vilde han have naaet hende ved Stranden; den kolige Aften havde ikke formaaet at svalde hans Sind; han vilde alvorlig irettesætte hende for den udviste Trods, forbyde hendes Vandring ved Stranden og strag

føre hende med sig tilbage. Da han naaede den yderste Klitte, saae han hende ved Havet; han hørte hendes Sang, der lød mere smeltende, mere sørgmodig end den pleiede, den lød som han i sin Tid havde hørt den ved Naen i Raabjerg Sogn.

— Nei, sagde han, det hjælper ikke, denne Gang skal hun ei bedaare mig! og hurtig skyndte han sig ned til Stranden for at gribe hende.

Hvad var det? hvor var hun bleven af? Hun var Intetsteds at see! Der ligger Noget! O Gud! det er hendes Klædning! Han vilde bise sig ned imod den; men opdagede i det Samme en glimrende Gjenstand ved sin Fod. Uvilkaarlig greb han efter den; men blev betagen af en usigelig Rædsel; thi i Haanden holdt han sin Hustrues Ring.

Havet var stille; ingen Brænding foruroligede det, kun der hvor han stod slog noget hvidt Havstum op paa Stranden.

— Thora! Thora! raabte han. Kom, jeg tilgiver Dig! jeg elsker Dig!

Da lød der et dybt Suf igjennem den stille Luft og et klingende Patterchor som af tusinde unge Piger gjenslød for hans Dre.

— Forsilbe! forsilbe! Jeg har hørt min Dom! raabte han og løb ilsomt tilbage ad den Bei, han var kommen.

Næste Dag var der Belymring hos den gamle Torkild Smed. Et Bud havde bragt hans Svigerdatters Klædning, som var funden ved Uggerby Strand; man antog,

at hun havde villet bade sig, at hun havde vowed sig for langt ud og var forulykket. Men Belymringen skulde blive til bitter Sorg: en Skare af Mænd bragte Algers affælede Legeme; det var om Morgenen tidlig fundet paa Ellehøi. Rimeligviis var han gaaet ud for at opsøge sin Kone og havde ved den hurtige Gang sprængt Noget inden i sig, der havde voldet ham Døden.

Den gamle Torkild og hans Hustru overlevede ikke længe Sønnen; men Sønnensønnen voksede til og hans Slægt lever endnu.

For kort siden var der kun en Broder og Søster tilbage; skøndt Livets Baartid var gaaet dem forbi, forbleve de dog begge ugifte; men, var det en Skjæbnens Tilskikkelse — jeg veed det ikke! — de fandt hver for sig den savnede Livsledsager. Endnu levede Havfruens Spaadom: Broderens Hustru fik en Søn og Søsteren en Datter; men saa kom Døden og hentede efterhaanden først de tvende sidste og saa den lille Dreng, det eneste Haab til dens Opfyldelse.

— Nu er det ude med den Spaadom, sagde Havfruens sidste Efterkommer. Rimeligviis var det Hele et Hjernesvind af overtroiske Forsædrene! Men senere, efterat Mar har lagt sig til Mar og han og Hustru vare komne saa langt hen ad Livets Bane, at de maatte vente at staa ene paa deres sidste Aften, nu har Hustruen sødt sin Mand en Søn, og nu tvivle de ikke længer paa Sagnets Nigtighed; nu hedder det igjen:

Havfruen holder Ord!

Nu har jeg fortalt det Sagn, som knytter sig til Stedet, hvor vi ere. Kommer Du nogenstunde til Nygdal, vil man, til Bekræftelse paa Sagnets Rigtighed, endnu kunne paavise Dig Stedet, hvor Algors Smedie stod.

Jeg nægter ikke, at Phantasten, med Hensyn til Tildragelserne og deres Gang, har aabnet mit indre Die for Udstilligt, som ellers vilde have været uopklaret.

Hvergang jeg har endt en Fortælling, synes jeg, at mit Stof er opbrugt; dette er ogsaa Tilfældet nu og jeg veed intet Andet at tale med Dig om, end Veiens Besværlighed. Sandet ligger jævnt og glat som sædvanlig, vi kjøre som paa „et Floilstæppe“, men Gud bedre for Floilstæppe det er; spørg engang Hestene: Klip! klap! lyder det. Hvergang de sætte Foden i Sandet indesluttet endeel Luft i den Huelhed, som bliver tilbage mellem Skoen og Hoven, og hvergang Foden atter hæves, holder den sammenpræssede Luft igjen, idet den formelig suger Vandet op i det efterladte Spor, dog kun for et Dieblik — see Lig tilbage: baade Vandet og Sporet ere forsvundne og Stranden ligger saa glat som om aldrig nogen Hest og Bogn var gaaet hen derover. Klip! klap! Den Rjorfel er „seig“, kan Du troe; der kan næsten ikke være Tale om at kjøre stærkere end i Fodgong.

Hidtil har Du forgæves villet søge efter selv den mindste Kullesteen; intet andet end Sand, det rene Sand, møder dit Die. Læt ved din høire Side fortsætter den uendelig Række af Klitter, der snart som smaa Bakker, snart som Bjerge (Miler) opfylder Landet bagved i dets

hele Bredder og strække sig lige til Stagen. Men — det var dog paafaldende! — paa det Sted, hvor vi nu befinde os, ere Klitterne borte. Have de maattet gjøre Plads for Fæstningsværker, eller hvad betydde de Bastioner, der med tilshneladende stor Konstfærdighed ere anlagte her mellem Klitterne? Vi vilde lidt nœiere betragte en af disse „Bastioner“ — der ligge flere ved Siden af hinanden, kun adskilte ved enkeltstaaende Klitter, som maaskee skulle træde istedetfor Fæstningstaarne — den har en Høide af c. 20 Alen og kraaner jevnt, regelmæssig og glat ned imod Stranden; dens øverste Kant eller Rand løber horizontal og snorlige som om den var affat med Batterpas og Lineal, og hvad der er det Mærkværdigste: der er intet Sand at see paa den; ligestore Kullesteen danne dens Yderside. Vi vilde kravle op paa Borden; frygt ikke for at Du skal blive tilraabt af en tjenstvrig Skildvagt. Opstigningen er lidt besværlig; naattet vi træde paa Steen, give disse efter ved hvert Fodtrin; men vær ikke bange for at Du skal odelægge Boldens Profil, saasnart Du hæver Foden, er den opstaaende Fordybning igjen jevnet, nogle Kullesteen have stiftet Leie, det er det Hele, og Alt ligger jevnt og glat som om Ingen nogensinde havde været istand til at bringe dem i Ulave. Endelig er det lykkedes os at komme ovenpaa. See Dig nu selv om, her er Intet at beskrive og dog nyder man her et forbausende Skue, hvoraf man aldrig nogensinde forglemmer det første Indtryk.

Vi befinde os paa en stor Steenflette, den strækker sig langs Strandkanten i den angivne omtrentlige Høide af mindst en Snees Alen over Havsladen; til alle Sider, paa de omtalte korte „Bastion“strækninger nær, er den indfattet

af Sandflitter, og den bestaaer af lutter Kullesteen af eens Størrelse, omtrent som en knyttet Haand, der ligge saa jevnt ved Siden af hverandre, at de danne en aldeles vandret Flade. Du troer at befinde Dig paa et uhyre Torv af en uddød Stad, hvor Brolægningskonsten har indtaget et mærkværdigt høit Standpunkt; og hvilken Reenlighed og Orden maa ikke have hersket her? hele det umaadelige Torv er „som blæst“: dit Die vil forgjæves søge efter en eneste forstyrrende Gjenstand, Du finder kun Steen ved Steen i en ængstende Gensformighed. Hvorledes disse Steensletter — thi der findes flere af mindre Udstrækning — ere fremkomne her, saa høit over Havsladen, som aldrig synes at kunne være naaet herop, er uidentivl en af Naturens store Gaader; ialtsald skal jeg vel vogte mig for at prøve paa dens Løsning.

Vi nærme os nu mere og mere til Stagen; endnu stedse ere vi indklemte imellem Hav og Sandflitter; men Kjørsefen er besværligere; den elastiske Kullesteenslægning strækker sig nu langs Havsladen, og Hestene kunne kun moi-sommelig og stønnende bevæge sig fremad.

Efter en 7 Miles Kjørsef og deraf de 4 langs Stranden, boie vi nu omsider ind i Landet og befinde os i Søien eller Gammel-Stagen, hvorfra vi endnu have en Fjerdingvei til det egentlige Skagen. Skjøndt Vognhjulene synke i Sand til op imod Navene, pruste vore Heste af Glæde og tilkjendegive ved stærke Ryt samt korte og urolige Skridt, at de gjerne vilde fjerne sig hurtigere, dersom det blot var dem muligt „at sætte i Løb“ med den

tunge Sandploug; de nodes pænt til at give sig Tid, og det samme gjælder da os.

Vi have god Leilighed til at see os om; men her i Høien er intet Andet at iagttage end endeel i Flæng spredte smaa, forkladne, straatækte Træhuse, der ligge paa Sandforhøininger og søge Lø mod Storm og Sandflugt bag lave, tjærede Plankeværker. Træværket haves jo her rigeligt og for godt Kjøb; de hyppige Brag og indstrandede Tommerladninger ere en god Stov at fælde i. Ved hvert Huus findes flere galgeformede Stilladser, hvorfra de til Lørring ophængte Fisk, saasom Kopper, Skader, Gaacer etc., sende os den ikke lifligste Duft imøde. Forbi Klitter og Hede, men ogsaa ret frodige Marker, komme vi da omsider til Skagens Vesterby; vi passere Plantagen og den nye Kirke. Seet fra Siden ligner denne Halvdelen af en høi Genetages Bygning, hvis røde Tag paa den ene Ende — som man, for det rette Forholds Skyld, maa tænke sig bestemt til Husets Midte — er forsynet med en hvid, uhyre klodset Størsteen, der ifledesmindre skal gjælde for et Slags Taarn, paa sin normale Plads. „Naar det blæser stærkt“ — saaledes har jeg etsteds læst — „ryfter hele den ulykkelige Kirke, og naar det regner staaer Gulvet under Vand.“ Indgangen er ved den ene Ende, under den omtalte brede Størsteen, ligesom Indgangen er Alteret, over Alteret Prædikestolen og paa begge Sider Kirkestolene. Orgel skal først nu anbringes; men Skagboerne synge godt, saa Savnet har været mindre føleligt. I det Hele taget gaae Skagboerne flittigt i Kirke. Nytaarsmorgen 1845, just som Præsten havde begyndt sin Prædiken for den talrigt tilstedeværende Menighed, aabnedes Kirkesøren paa Klem, en Mand skal Hovedet

ind og raabte: „Der staaer 5!“ Et Dieblil efter var Menigheden forsvunden og Præst og Degn havde ikke Andet at bestille end ligeledes at gjøre sig usynlige.

Uden at Husene paa nogen Raade ere ordnede i hvad vi i daglig Tale forstaae ved „Gader“, — thi saadanne findes ikke i Slagen — antyder Sporet os dog den Vej, vi skulle følge; den gaaer forbi flere ret pyntelige Smaasteder med haver, omgivne af Plankeværker; vi figge ind over disse og finde allevegne Blomster, her saagar et Drivhuus. Endelig langt om længe naae vi Østerby, hvor Gæstgivergaarden omsider tager imod os og vore Gæste.

Efter en saa lang og trættende Kjørsel glæder man sig til at komme under et godt Tag, og i denne Henseende kluffes man her ikke i sine Forventninger.

— Maae vi bede om kogte Rødspætter med Kartofler, lille Madam.

— Der er ingen Rødspætter at faae.

— Ja saa ville vi have Torst.

— Haves heller ikke! Jeg skal spørge mig for i Boustiken om der er fersk Fisk at faae.

Gæstgiveren er ogsaa Kjøbmand, men jeg har en Slags Mistanke om, at hans Hovedhandel bestaaer i Ol og Snaipse til de i Boden klyngeviis forsamlede slagenste og svenske Fiskere. Et Dieblil efter vender den ventlige Bertinde tilbage,

— Det gjør mig ondt, mine Herrer, men der er ingen Slags Fisk at faae.

— Hvad behager? i Slagen og ingen Fisk! Hvorledes rimer man det sammen?

— Svenskerne have opkjøbt Alt.

— Svenfærne?

— Ja, de fiste ikke selv; men kjøbe herovre for at sælge naar de komme hjem.

— Men hvad kunne vi da faae at spise?

— Dnsfer De Kyllingesteeg og Rødgrød?

— Lad gaae da! Vi ville, imedens Maden tilberedes, besee det nye Fyrtaarn. Hvorledes komme vi bedst den lange Vej?

— Jeg skal bestille Dem en Fisserbaad. De kan godt strax begive Dem ned til Stranden; Fisseren vil være der lige saa tidlig.

— Godt. Farvel!

Ti Minuter efter ffdde vi i Fisserbaaden og nu gaaer det for fulde Seil nordpaa, vel rigelig en Fjerdingvei, indtil vi lægge an ved Kysten udfør Fyrtaarnet og ride iland paa den brede Fisserryg, med en tyk islandsk Nattraie til Sattel.

Vi befinde os nu nedenfor det runde, kegelformede Taarn, der har en Høide af 140 Fod — det gamle Skanstede Fyrtaarn, der endnu vedligeholdes som Sømærke, er kun 80 Fod høit. — Tæt ved Taarnet ligger Fyrinspektorens Bolig, der, efter det Ydre at dømmes, maa være herstabelig; i Binduerne see vi blomstrende Potteplanter. Vi gaae ind i Gaarden, der er omgivet af en Muur, og finde her, foruden Kjørerummet, en nydelig lille Have; opad Muren voxer frodige Espaliertræer, behængte med Abricoser, Ferskner og Blommer, og fra Blomsterbedene sende Levsoier og Nesjeda os en yndig Duft imøde. Men er det ogsaa muligt, at vi befinde os paa Stagens Green? Af, et Blik udenfor overbeviser os om Virkeligheden!

Med stor Forekommenhed tillades det os at bestige Taarnet, men Skjøndt Trappen er magelig nok, er denne Opstigning meget trættende og besværlig, rundt og rundt og rundt og rundt gaaer det; Kredsen bliver snævrere og snævrere; men endelig ere vi deroppe, ja høit oppe i Løgten saagaar, Lysapparaterne vises og forklares os, vi gaae endelig langs Jerngælænderet rundt paa den trange Omgang udenfor Løgten — og det er noget Andet end at gaae omkring Huset paa Rundetaarn — vi føle en underlig kuldrende Fornemmelse i vore Been og en besynderlig Tynghde i vort Hoved, som om det kunde tage Overballancen fra vort Corpus og styrte os over Gælænderet ned i Afgrunden; med lettet Hjerte stige vi atter ind i Taarnet, indskrive vore Navne i Byrmeesterens Bog og foretage saa vore nedadgaaende Proptræktersvingninger indtil vi atter fra den sikkre Grund kunne maale Høiden af den tilendebragte Himmelsflugt.

Saa Minuter efter sidde vi atter i vor Baad, Seilene sættes til, i Fart gaaer det, Landridningen er overstaaet og nu træffe vi i Sand til Anklerne for at naae tilbage til vort Afsh. Vor Vertinde har allerede længe iagttaget vort Komme og vi træffe Maden paa Bordet. En Overraskelse venter os: foruden de lovede Retter findes ogsaa stegte Makrel; Fisken er lige kommen af Havet. Da jeg har en Anelse om, at Kyllingerne ere komne lige fra Hønssegården, holder jeg mig til Makrellen, der smager fortræffelig.

Imidlertid er det blevet Aften. Gode Gjæstefamre anvises os. Godnat!

Vi faae nu at see hvad Udbytte den Dag imorgen vil bringe os.

Naturligviis ere vi tidlig paa Benene. Vor Fjfter fra igaar har allerede bemærket vor Ankomst; vi ride ombord paa hans Ryg, sætte fra Land og affted gaar det, ud til den yderste Bynt af Skagens Green. Nu ere vi der; Havet har forlængst udvasket Sporene af den großmægtige General v. Falckensteins martialske Stormsridt, men vil aldrig kunne udtvætte den Skamplet, som er fremkommen ved at de preussiske Marodeurer saaledes, uden at der lagdes dem et Halmstraa i Weien, kunde lykfsarte heelt herop og plante den preussiske Orn paa Skagens Green. To smaa rustne og ubrugelige Kanoner, der herreløse laa henslængte etsteds i Sandet, førte Generalen med sig som Seirstrøphæer. Lad ham have dem; maaskee vil han beljene sig af dem til en Gressalut for en vis General, saafremt denne engang, hvad rimeligt er, gjæster det kjære Berlin.

Der, hvor Skagerak og Kattegat „kysjes og briste til Skum“, tage vi os et særdeles forfriskende Bad. Vi ere rigtignok komne paa temmelig lavt Vand; men det er maaskee saaledes det Bedste; Vandet er her ligesaa vaadt som længere ude og her er Badningen forbunden med mindre Fare; thi skjøndt vi have en af de flinkeste Bjergere til Baadfører, er det dog vist, at hverken han eller overhovedet nogen af Skagens Fiskere kunne svømme.

Vi begive os tilfods paa Tilbageveien; vor Baad kan følge og tage os ombord naar vi kalde. Hift er man isærd med at trække Baad iland; det maae vi tage i Diesyn; Garnet begynder allerede at komme tilsyn derude; Gen, to, tre! hiv op! hiv op! Nu ligger det paa Land; riig Fangst maa der være, saaledes som det sprælder og rumflerer nede i „Kulven“. Indholdet tømmes paa Stranden

og Parthaverne ere alt ifærd med at sortere og tælle: 10 Saaer, 4 Stader, 6 Kopper, en Mængde Rødspætter, nogle Torst og Hornsfil samt enkelte Makrel. Disse Havets Beboere, der for et Dieblit siden vare saa bevægelige og muntre, ligge nu døde eller dorste paa Stranden, kun Rødspætterne gjøre nogle voldsomme Krumspring i den sidste Dødskamp. Kopperne og Staderne, der for den Uindviede have næsten eens Udseende med deres flade og brede Krop og alenlange Hale, blive strax „flændsede“, visse Fjeddele blive efterladte paa Stranden, Resten føres bort for at hænges op til Tørring. — Hallo! .... Nu tager Baaden os igjen ombord. Hver af os forsynes med en lang og rullet Fiske snøre, der paa den nederste Ende, paa 2 a 3 Favne, er deelt i to Arme, hver forsynet med Krog og Madding, hvilken sidste bestaaer af smaa i Fiskeform udstaarne Stykker Makrel; ovenfor Tvedelingen er en Blyklump af omtrent et Punds Vægt. Vi ere nu komne et godt Stykke fra Land og lade vore Snører rulle ud; Baaden gaaer for fulde Seil, saa at Snørerne strammes stærkt agterud; med den Haand, der holder Snøren, gjøres nu idelige smaa Ryk; igjennem den stramme Snor forplanter den mindste Berørelse ved samme sig ligesom en electrisk Strøm til Haanden; jeg kan tydelig mærke, at der er noget som pusler ved mig.

— Det er nok en næsviis Hornsfil, som gnaver Maddingen bort! mener Fiskeren.

— Saa, nu rykker det stærkt. Hiv!

En deilig seed Makrel hænger ved den ene Krog, og Maddingen er næsten borte fra den anden. Det vater kun et Dieblit at bringe Alt i Orden og Snøren sænkes paany.

— Der er atter Vid. Hiv!

Denne Gang er der 2 Makreller. Og nu gaaer det Slag i Slag, uden Standsning; et Dieblif efterat Snoren er sænket, maa den atter trækkes op, og hvergang hænges 2 Fisk paa Krogen. Det er rigtignot noget Andet end i flere Timer med stoist Taalmod og under filosofiske Enebetragtninger at stirre fra Nabredden ud i Vandet for omfider, naar man har været ret heldig, at kunne glæde sig ved Fangsten af et Par jammerlige Gjedder eller af en ussel Aborre og nogle elendige Skaller. Vi have her det store Held, at befinde os lige over en Stime Makrel. En Mængde af disse skønne Fisk, der straae i alle Regnbuens Farver, ligger allerede opdyngtet agter i Baaden; dog bestaaer vor Fangst ikke aldeles udelukkende af Makrel; vi faae ogsaa engang imellem Bid af en Loppe — ja, see ikke faa forbausset paa mig, gode Læser, jeg sagde Loppe; de ere yderst delicate, at sige naar de ere godt stegte; man kalder dem ogsaa Makrelstyrere; men det Navn er ikke saa gængse. Man siger at Fisken er stum; men det gælder ialtsald ikke om de to Bredflabe, vi fangede der, de knurre lydeligt over deres Banskjæbne; det er to Ulke eller som de her betegnende kaldes: Knurhaner.

Nu er det pludselig forbi med Herligheden; intet Bid mere; Stimen er løbet fra os, kun en enkelt næsviis Hornfisk piller i Maddingen, men er for udspeculeret til at bide paa Krogen.

Saa, nu have vi da været ude at bølge Makrel; det er mere end de fleste kunne gjøre sig til af.

Wedens vi nyde vor Frokost paa Gæstgivergaarden —
 Kyllingestegen og Rødgrøden fra igaar komme os nu godt
 tilpas — vil jeg fortælle Dig

Lidt fra Stranden.

Jeg berørte før, at den Fister, der nylig seilede med os, var en af Slagens flinkeste Bjergere. At jeg har talt Sandhed kan Du allerede slutte deraf, at da han for ikke længe siden blev roest i Bladene for den usofordede Raskhed, han havde lagt for Dagen ved Redningen af et strandet Skibs Mandskab, tog Indenrigsministeren paa Forhaand og uden at afvente den officielle Indberetning selv Initiativet til at gjøre ham til Dannebrogsmænd. Udnævne Isen stod at læse i „Berlingske Tidende“; men den djærve Redningsmand fik desuagtet aldrig Hæderstegnet; det strandede paa Underauctoriteterne. Sagen var simpelthen den, at han, paa Grund af lave Begreber med Hensyn til sin egen og Statens Eienomsret til indstrandet Gods, engang var geraadet i Conflict med den offentlige Moral. Da dette oplystes tog Ministeren Korset tilbage, men taug viselig stille med sin egen Fadaiise.

Af denne Omstændighed skal Du nu ikke strax danne Dig noget overdrevent usofordelagtigt Begreb om Manden; husk paa hvormeget der tales til hans Undskyldning i dette Stykke; troer Du, at det Exempel, han har taget i Arv, er bedre, og mener Du, at han er værre end andre Slagleere, fordi han har været saa uheldig at blive seet paa Fingrene? I hans Barndom fik Skolebørnene ingen Dada af Politimesteren fordi de bemægtigede sig en ilanddrevet tom Klasse. Nei, dengang var Forholdet imellem Befolk-

ningen og Retsauthoriteterne langt anderledes patriarkalsk. „Derom kan jeg syngte en Vise“, vilde Hr. Grylle have sagt; jeg nøies med at sige: derom kan jeg fortælle en Historie.

For endeel Aar siden var Præsten paa Stagen en Dag til Frokost hos Byfogden — i den Tid var Gunde- og Rattetforholdet mellem hiin Stads Embedsmænd ikke saa udviklet som nu —. Østersfadet var tomt, Skallerne havde indtaget pyramidalske Stillinger og en Flaske af „den ægte Slags“, fra den store Biinkjælder derude, en, der var fuldkommen uhavareret — det Samme gjælder da ogsaa om de Flasker, der allerede vare tomte — stod paa Bordet med Resten af sit Indhold, da der kom Melding om en Stranding. Velærverdigheden og Retsfærdigheden toge hinanden under Armen for ved fælles Hjælp at naae Strandingsstedet. Efterhaanden som de nærmede sig dette, blev det dem mere og mere klart, at de ikke vilde blive de Første paa Pladsen: snart kom En, snart en Anden løbende dem forbi gjennem Skiltene med Gjenstande, som tydeligt nok hidrørte fra det strandede Fartoi. Imidlertid syntes det dog ikke at være ganske tydeligt for Byfogden, der uden at see til Øire og Benstre vedblev at stride fremad. Omfider tabte Præsten Taalmodigheden:

— Men, Hr. Byfoged, seer De da slet ikke hvad her foregaaer?

— Jo vist seer jeg hvad jeg seer, lod det velvise Drafelsfar.

— Og foranlediger det, De seer, Dem da ikke til at stride ind?

— Om Forladelse, at jeg retter et theologisk Spørgs-

maal til Dem: Troer ikke Deres Belærbarhed, at Vorherre vil tilgive disse stakkels fattige Mennesker?

— Jo, derom er jeg overbevist, svarede Præsten.

— Naa, De indseer da selv, at kun han tilgive, saa kan jeg ogsaa!

Og dermed var den Historie ude.

Saa galt gik det da ikke heller til ved slige Leiligheder, at der Intet skulde blive tilbage til en Auktion; men naar der ved en saadan forekom Noget, som Byfogden selv havde Øyst til, saa sagde han blot: „Herren har det selv behov!“ og saa blev vedkommende Gjenstand „taget ind“ igjen.

(Man fortæller iøvrigt om samme Byfoged, at naar en Creditor — som østest en eller anden Føde, der kom langveis fra med en opkjøbt Førdring — indsendt sig, i Haab om endelig engang at blive betalt, blev han meget høflig budet ind i Dagligstuen, hvor han rigtignok ikke traf Herren, men hvor Husets Tjener strax efter traadte ind, for, til Gæstens Underholdning, med sand Virtuositet, at tracterere den store Bytronne. Den uheldige Creditor vilde tale, men fik en alt overdøvende Hvirvel til Svar; han borede Fingrene i Ørene, men — Bom-bomme-lomme-lom! — om han saa havde opholdt sig 15 Aken under Jorden, vilde Larmen have naaet ham; han skyggede til den fjerneste Krog i Stuen, det hjalp Intet, Trommeskindet holdt, men Trommehinden var ved at sprænges; han skyndte sig ud paa Gangen, ud i Gaarden: Trommen fulgte ham, ud „paa Gaden“, hvor en sidste Hvirvel forandrede hans hids til modstræbende Skridt til en vild Flugt, hvorunder han læde sig som om han havde været Kat i en Fasselavns-

tonde. Ethvert gjentaget Besøg havde samme Resultat og Moses maatte omsider med usorrettet Sag vende tilbage til det Sted hvorfra han var draget ud.)

Jeg kan endnu fortælle et Par Anecdoter, der maaskee kunne characterisere ei alene de Baagjældende, men ogsaa Forholdene i Skagen, saaledes som de i flere Henseender vare for endeel Aar siden:

Engang var den omtalte Byfoged bleven — naturligviis lovlig — Eier af et meget stort Quantum Lære, som var indbrevet fra et strandet Skib, og omtrent samtidig var han saa heldig ligeledes at blive Eier af et Skib, som vel havde været anseet for Brag, men dog lykkelig var bleven bragt af Grunden. Hvad laae nærmere end at indlade Læren i Skibet og sende det til Kjøbenhavn for at saavel Sidstnævnte som Ladning kunde blive solgt? Rogle Søfolk bleve hyrede til Farten, Politifuldmægtigen gik ombord som Supercargo og bort droge de.

Efter rum Tids Forløb — dengang kjendte man Intet til Damp som Bevægkraft — vendte Mandskabet tilbage; men Fuldmægtigen var forbleven i Hovedstaden for at realisere.

Det lod imidlertid til, at denne Realiseren tog Tid; thi den ene Uge ja Maaned forløb efter den anden uden at Skibsrederen hørte det Mindste til sit Factotum; han begyndte at længes meget stærkt efter ham — ikke just for den ukjendte Medhjælps Skyld; men for omsider at komme til Kundskab om Sendelsens Resultat, og han var allerede begyndt at tvivle om, at dette vilde komme til at lyde godt, da Hr. Fuldmægtigen endelig, efter henved et

Nars Graværelse, en Høn Dag igjen indfandt sig paa Skagen.

— Naa, det var da godt, at De endelig kunde vende Næsen hjem ad. Men hvor var De dog bleven af?

— Men, Hr. Byfoged, troer De virkelig, at man lige i en Gaandevending kan tilendebringe saadan en Omsætning; jeg veed at jeg har skyndt mig saameget som muligt og væretaget Deres Lærv paa bedste Maade.

— Ja, ja — det tvivler jeg ikke om, vi ville altfaa ikke tale mere derom. Naa saa fik De da baade Tjæren og Skibet godt solgte.

— Na ja, jeg troer nok, at jeg omfæder var ret heldig.

— Bravo, min Ven, Bravo! det kan jeg lide at høre; jeg vidste nok hvad jeg gjorde, da jeg sendte Dem. Naa, lad os saa strax see Afregningen eller lad mig hellere strax faae Contanterne; saa kunne vi gjøre Afregningen en anden Gang.

— Contanterne?

— Ja vist ja! Skynd Dem at komme frem med dem, at jeg kan fryde mit Die ved Skuet.

— Hvad er det for Contanter, Hr. Byfogden taler om?

— Ih, det er da let begribeligt, naturligviis dem, De har faaet ind ved Salget.

— Jeg har ingen Contanter.

— Av! saa har De maattet give Credit.

— Næ—æ!

— Hvad behager! hvorledes forstaaer jeg det?

— Naa jeg spørge, troer Hr. Byfogden, at jeg har

kunnet opholde mig og leve et heelt Aar i Kjøbenhavn uden Omkostninger.

— Nei, det kan jeg godt forstaae og villigt indrømme, jeg taler jo heller ikke om det, De har forbrugt, men kun om hvad De har tilbage.

— Ja men, jeg har Intet tilbage.

— Intet tilbage?!

— Nei, mine Udgifter har slugt hele Indtægten.

— Det er da vel Deres Spøg.

— Nei saagu! om det er Spøg; det er mit ramme Alvor og den rene Sandhed; imorgen skal jeg levere Hr. Byfogden Døjsjørelsen.

— Ingen Benge? ikke en eneste Skilling?

— Nei!

— Ja saa blæser jeg ad Deres Døjsjørelse. Ha, ha, ha! — tilføiede den godmodige Byfoged idet han renskabelig klappede sin Guldmægtig paa Skulderen — Det har De min Sandten gjort godt; jeg tvivler om, at jeg selv kunde have gjort det bedre — Ha, ha, ha!

Denne Begivenhed bragte ikke den mindste Forstyrrelse i det tidligere gode Forhold imellem Principal og Guldmægtig.

Jeg har Historien paa anden Haand fra en af de Baa-gældende.

Det er ganske vist, at den private Eiendomsikkerhed næppe noget Steds er større end i Skagen, hvor man med fuldkommen Tryghed kan slaae sig til No for aabne eller uaf-laasede Døre, og, da det er lige saa vist, at Strandtyverier i forrige Tider ikke bleve paaseets og straffede, er det ikke at

undres over, at Byen, endnu til for faa Aar siden, slet ikke var forsynet med noget Arrestloale; et saadant var jo fuldkommen overflodigt. Man fortæller, for at anføre et Exempel, at da en Fisser engang for at tilfredsstille sin Ondskab og Hævngjærrighed, angav en anden Fisser for et Strandtyveri, svarede Politimesteren ham:

— Godt nok, min Ven; men saa husker Du vel ogsaa nok det Du selv skal issor?

Paa denne Tiltale taug Angiveren, dog havde han ikke behovet at skynde sig saa stærkt med at komme bort; Ingen tænkte paa at forfølge ham.

Herved skal dog ikke være sagt, at aldrig Noget blev arresteret for Strandtyveri. Da Frederik den Sjette engang besøgte Skagen, var der serget for at udfylde denne Læune i Retsvæsenet.

— Har De mange Arrestanter, Hr. Byfoged? spurgte Kongen.

— Fortiden kun Een. Dnsler Deres Majestæt at see et ægte Strandrover-Byhyfognomi?

— Na ja, svarede Kong Frederik. Hvor har De ham?

— Her i mit Huus, Deres Majestæt.

— Delinquenten blev da trukket frem og befoet; den bestænkfomme og godmodige Byfoged havde til denne Ceremoni opbevaret „Byhyfognomiet“ — i sit Episekammer.

Som et Beviis for at Skagens Fiskere ikke altid have haft det bedste Rygte hos andre Søfarende, kan jeg anføre følgende, der er mig meddeelt fra et aldeles paalideligt Bidne:

For nogle Aar siden, da et Skib var grundstødt udfor

Stagen, begav Byfogden sig ombord med nogle Bjergere for at tilbyde Hjælp til om muligt at bringe Stibet flot. Capitainen, en gammel venlig Svensker, var meget modfalden over det tilfødte Uheld; men kunde desuagtet ikke skjule en vis Vængstelse ved at see de fremmede Søfolk ombord i sit Fartoi; han fulgte deres Bevægelser med mistænksomme Diekst. Da Byfogden bemærkede dette, vilde han herolige Capitainen, og forstikkede ham til den Ende, at der ikke var mindste Anledning til Frygt; de hidbragte Folk vare alle paalidelige og kunde umulig gjøre sig skyldige i noget Lyveri.

Svenskeren rykkede tvivlende paa Hovedet og svarede paa sit Raal, hvad jeg af en vis Grund nødes til at giengive her i dansk Oversættelse:

— Jeg takker ydmygt Herren for Meddelelsen; jeg kjender disse Folk fra gammel Tid: for omtrent 40 Aar siden strandede jeg her paa Stedet og reddede med stort Besvær alene Livet. Da jeg sad paa Stranden, hvor jeg havde trukket Støvlene af for at helde Vandet af dem, skal man den ene Støvl fra mig, medens jeg trak den anden paa. Takker ydmygt! jeg kjender disse Folk.

Jeg kan fortælle et ret pudsigt Exempel paa, hvorlunde Skjæbnen engang spillede en Strandtyp et lille Puds.

Det kan vel omtrent være 50 Aar siden at Jens C. fra Gammelstagen en Nat var gaaet til Nordstranden for „at malke den blaa Ko“. Det var meget mørkt og derhos Lavvande. Han var ikke gaaet ret længe førend han stødte imod Noget, der ved nærmere Undersøgelse viste sig at være en Tønde. Britboer og Pennepose ere ligesaa nød-

vendige Redskaber for en Strandtyv, som Dirke og Røgler ere det for ordinaire Tyve, og det varede derfor heller ikke længe førend Foustaagens Indhold kunde undersøges.

▪ Han havde indtaget sit Sæde à la Bacchus og sugede den liflige St. Croix Rom i sig af alle Kræfter; han sugede som Raaren i Hønschuset, som Bambyrken suger sit Offer, som Myggen, der svulmer og blodfarves under Nydelsen, men ender med at lade sin Braad og sit Liv: Jens sugede til han maatte lade sit Sugeredskab og sank døddrukket ned ved Siden af Tønden.

En Stund var forløbet og Havet steget da Peder S., der ligeledes var ude paa Rov, kom til Stedet.

Et svagt Dagstjær var tændt i Østen, det lyfte netop tilstrækkeligt til at vise ham etinddrevet Liig; det laae lige i Havstolken ved Siden af en Tønde. Her var Noget at tage vare; det One skulde gøres, det Andet ikke forsømmes. Først bleve den Dødes Lommer undersøgte, de indeholdt Uhr, Kniv og Penge, hvilket Alt blev taget til Indtægt, og nu stod tilbage at undersøge Tønden, men forinden maatte Liget slæbes heelt op paa Stranden, at det ikke, som Overtroen mener, skulde „løbe efter.“

Den formeentlige Døde, der naturligviis ikke var nogen Anden end den salige Jens C., hvilede saaledes, at Hovedet endnu laa tort og Venene i Bolgeslaget; men ved at blive taget i Fodderne og svinget rundt, blev Forholdet det omvendte; et koldt Bad styrkede ham hen over Hovedet og vækkede den slumrende Livsaand. Den Døde før tumlende op med et vildt Brøl, medens den Levende sivede i stum Rædsel.

Den gjensidige Forsærdelse var paa sit Høieste da det

stærkere Dagstør med Et opklarede to bekjendte Skikkelser for hinanden.

Efter Gjenkjendelsen fulgte Tilbagelevering af det No-
vede og derpaa Forsoningens Sødme; siddende overstrøvs,
hvor paa sin Ende af den magiske Tonde, sugede de paa „et
evigt Forlig.“

Den gamle Talemaade: „At leve kristeligt og ernære sig af Brag“ er vistnok anvendelig flere Steder paa vore Kyfter, men passer neppe noget Sted bedre end paa Skagen, hvor Indvaanerne føre et gudfrygtigt og sædeligt Livnet og hvor, paa den anden Side, de hyppige Strandinger ere en god Kilde ei alene til Indtægt, men ogsaa til Velstand. „Ligesaa godt Krage som Ravn“, er et andet Ordsprog, som ogsaa gjor sig gjældende hos Skagboen; thi han har Erfaring nok til at vide, at „hvor Uadlet er famles Ravnene“, og at det stundom kan medføre sin Fordeel, at være først blandt saadanne. Det gjælder om at passe sit Erit; thi see hvor de allerede storkes og sværme for at slaae ned: Herredsfoged, Toldvæsen, Commissionærer, Assurandeurers Befuldmægtigede, Befuldmægtigedes Befuldmægtigede, Synsmænd, Bjærgere og mange flere, som Alle speculere i en Part af Byttet.

Der falder mig en ret betegnende Historie ind, som jeg ved denne Leilighed vil fortælle. Den horer hjemme i et Systerhuus og handler om

Erit af Bunken.

Et Etib var strandet og meget Gods og Brag ilandsdrevet; Strandvagt og Toldembedsmænd var der nok af,

faa Lyvene skulle vænt holde deres Fingre borte. Omfider ankem ogsaa Byfogden; Strandingsforhøret var fort; thi det indstrandede Skib var „uden levende Folks Medhjælp“: Havet havde tøttet sin Graadighed.

Iblandt de inddrevne Gjenstande var et messingbeslaaet Skrin, hvis Døre tydede paa, at det var bestemt til Penge og vigtige Papirer. Gæstinger og Ahnelser havde allerede fyldt det med en stor Skat, og Byfogden brændte af Utaalmodighed efter at faae dets Indhold undersøgt.

Alle mulige Nøgler bleve prøvede i Laasjen, men denne vøgtede godt for Helligdommen, ethvert Forsøg paa at trænge derind var forgæves og den almindelige Sprænging var steget til sit Høieste, da den tilfaldte Emed efter lang Dirken omfider sit den gjenstridige Laas til at give efter.

— Træng dog ikke faa forstrækkeligt paa, raabte den utaalmodige Byfoged til den nysgjærrige Fob, der havde sloppet sig, — giv bare Tid, Indholdet skal snart komme for Dagen.

— Ah! sagde han derpaa idet han tog Blads med Skrinet tæt foran sig, — nu skulle vi faae at see. Ah!

Han slog Laaget tilbage og samtlige Omringstaende gjorde convulsiviske Anstrængelser for at opfaange et Glimt af Indholdet, hvilket dog mislykkedes da Byfogden, efter først næsten at have dækket Abningen med sit Ansigt, derpaa lod dette kun gjøre saamegen Blads, at han kunde sænke sin ene Haand i Dybet. Hans Mine udtrykte en ærgerlig Skuffelse, da han samtidig hørvede Hovedet og Haanden.

— Hvad behager! raabte han. Her skulle I see — det er det Hele.

Han holdt en blaa, ulden Bante, af Størrelse som om den kunde være strikket til Holger Danskes Kæmpehaand, iveiret.

En Numlen, der udtrykte Flauehed og Stuffelse lod sig høre, da Døren gik op og den store Erik af Bunken traadte ind.

— To, de' æ jo min Baant'! raabte han, da han i det Samme opdagede den hævede Trophæ og i sin Ustydighed fremviste Magen.

Tænk Dig en Snees, tæt til hinanden stillede, „lange“ ærgerlige Guttapercha-Ansigter, der ved et pludseligt Tryk forvandles til sammmentræbne, joviale Grinebiderphysiognomier, og Du er aldeles inde i Situationen.

Kun Byfogden bevarede sin alvorlige Ansigtsform; maa-see var denne endog blevet mere langagtig, da han udbrød:

— Din Handse, Erik! Vil man bare see! Om! det var dog høist mærkeligt, at jeg ikke frag kunde gientjende den paa Størrelsen.

Erik, der opdagede at han havde gjort sig skyldig i en Dumhed, begyndte at trække i Land.

— Næ, to de' æ dog nok it' min Baant'! sagde han med et forlegent Grin.

— Jo vist saa, Erik, see noie efter. Hvor har Du Magen til den, Du holder der i Haanden? Du skulde da vel aldrig havt dine smaa Fingre indenfor dette Laag' for- end jeg fik det luffet op?

— Næ, de' vaar da reen omoult, Hr. Byfo'! svarede den Spurgte.

— Og Du kan vel heller ikke tænke Dig hvorledes det er gaaet til?

— Næ, saa Mari om A ka'!

— Kan nogen af Jer andre forstaae det?

— Næ, svarede hele Hoben i Chor, medens Gattaper-
Chaphyslognomierne modtog et nyt Tryk og undergik en
Forvandling, der skulde fremstille maaløs Forbauselse.

— Det kunde jeg nok tænke mig, sagde Byfogden.
„Den ene Navn hugger ikke Diet ud paa den anden“.
Og Du veed sagtens heller ikke, Erik, hvad der var i
Etrinet førend det laante Huus til din lille æstydige
Bante?

— Næ-æ da!

— Lad mig see at Du anstrænger din Forstand, og
naar Du opdager Noget, betroer mig det! tilføiede By-
fogden.

Jeg for min Part behøver vel ikke at tilføie, at Gaa-
den aldrig blev løst, allermindst af Erik af Bunken.

Saadanne ubegribelige Tildragelser som den foran for-
talte ere ikke saa ualmindelige som man skulde troe. En
Retsbetjent har fortalt mig, at da han engang kom til
Stranden for at undersøge en Skibskiste, som var ilanddre-
ven og som i den Anledning maatte opbrydes, fandt han
Indholdet bestaaende af lutter værdiløst Stramleri og deris
blandt endeel Stille (Rør) af Kridtpiber. Da Skagboerne
kun bruge Kridtpibehovederne med saameget som en Tomme
Stilk ved, anfaae min Hjemmelsmand det for utvivlsomt at
Kisten fort iforveien havde været aabnet og at Hovederne
vare fulgte med Fænderne.

Engang — saaledes lyder en anden Fortælling, om just ikke fra Stagen saa dog fra Raabjerg Sogn — var en Strandthv gaaet til Stranden for at stjæle Jernbolte af et oydrevet Skibsvrag; han havde allerede samlet sig et lille Forraad, da en Bolt viste sig gjenstridig og vilde ikke ud. Efter forgiæves at have hamret paa den vilde han fløve Træet for saaledes at befrie den; men ulukkeligviis blev Øren fiddende fast i den opstaaede Spalte, saa at han hverken kunde faae den frem eller tilbage og pønt maatte lade den blive hvor den var. Øren bar Hysterens Navnemærke, det var derfor ikke underligt, at der næste Dag udspandt sig følgende Samtale mellem Giermanden og Strandfogden:

— Du var ved Stranden inat, sagde Strandfogden.

— Det var Du ogsaa.

→ Men Du var der for at stjæle.

— Det var Du ogsaa.

— Ja men jeg har ifinde at melde Dig.

— Og jeg har ogsaa ifinde at melde Dig.

Man vil see at den ene Trumf var ligesaa god som den anden og sølgelig kan man nok begribe, at der ikke fulgte nogen Vieding.

Jeg har endnu en Anecdote ved Haanden. Den er faldet mig ind ved at omtale de mange forskjellige Personer, der komme sammen ved en Strandning.

Naar Ravnene flokkes.

I Efteraaret 1849 var paa Vestkysten, saavidt jeg veed tydeligt i Stagens Jurisdiction, indstrandet et fint Barkstib

fra Ulseaborg. En heel Sværm af Besillingsmænd, der paa egne eller Andres Begne vare interesserede i Affairen, vare komne tilstede; men da den korte Dag, af hvilken en Deel allerede var gaaet tilspilde ved Henreisen, deels norddeels sydfra, ikke forslog synderlig, i Forhold til det Hverv enhver især havde at varetage, hvilket endog for de Flestes Bedkommende kunde medtage flere Dage, saa besluttede man sig til, saavidt muligt, at forblive Ratten over i Nærheden af Strandingsstedet.

Hele Selskabet begav sig da til Vesterflit, hvor man ogsaa var saa heldig at finde det attraaede Aspl. Det vil da sige, man fik Tag over Hovedet, og da „fælles Skibbrud trøster“, var man glad ved at kunne leire sig i et nogenlunde rummeligt Bærelse, uden at det faldt nogen af „de Skibbrudne“ ind, at stille Fordring til et ordentligt Natteleie.

Fra denne Regel var der dog een Undtagelse. Den hidrørte fra en Functionair, der rigtignok forud havde taget sine behørigte Forholdsregler. Han havde saaledes for sig faaet anviist et lille Bærelse med Sengested, hvortil han medbragte de fornødne Sengelæder; og medens Selskabet nu i det fælles Bærelse havde taget Plads i alle Kroge og langs Væggene paa hvilken som helst Gjenstand, der kunde omflabes til et Sæde, hvor de saa godt som muligt gjorde sig tilgode med deres medbragte tarvelige Mundforraad, bestaaende af Smorrebrød og dansk Brændeviin, havde vor „Undtagelse“ vidst itide at bemærte sig en ret magelig Armstol, i hvilken han ved den ene Bordende delcaterede sig med forskjellige Slags lækre Sager, som hans velsornede Madkasse indeholdt.

Denne Forsynlighed i alle Retninger ærgrede Flere af Selskabet og Stemningen mod ham blev ikke bedre, da man paa Etiketterne af de Flasker, han til sin Bederqvælgelse af og til fremdrog af det rummelige Skjul, læste Ravnene Old dry Madeira og Bl. Charante Cognac. „Det var det, der drillede dem allermeest.“

Hadde den Forsynlige blot deeltagtiggjort En eller Anden i sine Goder, vilde Ingen have misundt ham, men den Egensjærlighed og Paaholdenhed, han lagde for Dagen under Forhold, hvor Alle burde befinde sig paa lige Fod, fremkaldte en almindelig Harm, og det var derfor intet Under, at Tanken om at spille ham et Puds opstod i mere end een Sjerne.

Naturligviis regnede det ned med Stikkerier og Spottesløsser, hvilke dog ingenlunde ansægtede vor Mand, der omsider med en Compliment til alle Eider, traf sig tilbage til „det indre Gemak“, med samt sin Pandoras Væske.

Huset's Bertinde havde haft meget travlt med at gjøre den Forsynliges Seng saa blød og mækelig som mulig; men Ondskabens havde ogsaa haft travlt; et Par af Gjøfsterne havde hemmeligt været inde i Gemaket, der, mellem os sagt, kun var en ganske lille Stue med Leergulv og klinede Vægge, hvor de havde bedrevet alle Slags Mørkets Gjerninger: Sengebunden var bleven løsnet, saaledes at den let kunde falde ned, Rivehoveder, Løv og Strimmelstrammel var anbragt under Hovedgjærde, Lændepude og Lagener, og flere lignende Geniesterer, der vare beregnede paa at drille den Forsynlige og forstyrre hans Nattero, vare fortagne.

Nu gif han og nu skulde Comedien begynde.

— God Nat, god Nat! Sov vel! Iod det i Thor med betydelig Stadefryd.

— Stille, mine Herrer! sagde et af „Genierne“; vi bør ikke glemme, at vor gode Ven skal sove her ved Siden af, bag denne tynde Væg.

Den Talende holdt betydningsfuld sin høire Begesfinger op mellem Diet og Dret og gav derved Selskabet Tegn til at tie og lytte. — Jo, ganske rigtig, Comedien var begyndt; man hørte hvorlunde den Forsynlige efter at have lagt sig i Sengen soer op, hvorledes han bandede, pustede og stønnede, medens han stynge de forskjellige Gjenstande, som han havde fundet i høj Grad „anstødelige“, til Høire og Venstre. Auditoriet var nærvæd at rævne af halvqvart Latter, thi denne kom først til Udbrud, da Stilheden i den Forsynliges Kammer tilkjendegav at første Act var ude. — Mellemacten pleier man jo at udfylde med Musik og Genierne, der ogsaa vare musicalske Genier, fik nu i Hast arrangeret en lille Concert, hvori Alle og Enhver tog levende Del. Instrumenterne bestode fornemmelig af Kadsferoller, Tudehorn og Blisplader, som behørig betjente gave en meget lydelig om end ikke særdeles harmonisk Klang; Værten slav ikke for at være med, man nødte ham til at bearbejde Risperne paa den gamle Bilægger-Kaffelovn med en Ildtang.

Omfrider tauz Orchestret og en lydlos Stilhed indtraadte blandt Publicum; medens en vis Uro inde paa Theatret tilkjendegav, at 2den Act vilde tage sin Begyndelse.

Man hørte paany hvorledes den Forsynlige, bandende og stønnende, fortvivlet kastede sig paa Leiet.

— Skal da hele min Rattero forstyrres af den for-dømte Rattemusik! herte man ham raabe.

Bras! sagde det i det Samme, det var Sengebunden, der faldt ned og nu indtraadte en hemmelighedsfuld Stilhed indenfor — man formodede at den Forsynlige laa begravet paa Leergulvet mellem Halm og Dyner — og udenfor tilskendegav en lystig Fanfare, ledsaget af Publicums Latter, at man ansaae Tragoedien for endt.

I Fællessværelset blev der nu ved Hjælp af Halmknipper, Hestedækner og Tæpper redet en stor Søsterfeng; Lyfene sluffedes og medens der endnu af og til lod Vandet og Stønnen fra Sidelammeret, erfarede man af en stærk Snorken, der ikke var ulig Riste-Concerten paa Bilæggerer, at Søvnens Gud gjorde sin Ret gjældende.

Foruden de foranførte Epilopper, havde et af „Genierne“ gjort Forsøg paa, at spille Helten i min Fortælling et andet Bud. Han havde om Aftenen, ved Hjælp af en Retourvoagn, i den Forsynliges Navn givet dennes Hustru Ordre til at sende sin Mand med første Leilighed 2 Flasker Cognac og 4 Flasker Madeira af bedste Slage, og disse Varer lode heller ikke vente længe paa sig; thi allerede den næste Morgen, da samtlige Strandingsgjæster netop vare komne paa Benene, havde de Leilighed til at gotte sig ved den Forsynliges Overraskelse, da en Mand fra Slagen bragte ham 6 Flasker med de bekjendte tillokkende Etiketter, tilligemed en venlig Hilsen fra Hustruen. Den Overraskelse, der i Forstningen stod udtrykt paa hans Ansigt, havde forandret sig til Ungstelse, da han med et Sideblik til de andre Gjæster forsøiede sig med Flaskerne ind i Kammeret, hvor han gjemte dem i Sengehalmen i den Tro, at her var den hellige Grav vel forvaret.

Jeg vil forstaae Dig for en vidtløftig Beskrivelse af,

hvorledes Sengen senere blev gennemrodet, hvorledes man tømt Glasferne paa den Forsynliges og dennes Husfrues Belgaaende, hvorledes man atter spidte dem med Vand og forvarede dem paa det Sted, hvor de vare tagne, samt hvorledes den Forsynlige teede sig, da han længere op ad Dagen i et Anfald af Flothed vilde tractere og fandt Vand isfædetfor Wiin. Alt dette kan Du tænke Dig ligesaa levende som jeg kan beskrive det. Derimod vil jeg slutte min Beretning med en anden Episode fra samme Strandsaffaire:

Madvarerne vare slupne op og Gæsterne sultne. En af dem havde faaet fat i en Bøsse og var ogsaa saa heldig at fnye en Hare. Husmoderen blev sat i Activitet med at fnye den. En stor Gryde fuld af Bygghjnsveling var paa Ilden og Ketterne vare omfder færdige til at nydes. Gæsterne havde allerede leiret sig om Bordet, da Bertinden henvendte det Spørgsmaal til dem, om de ønskede Stegen eller Bellingen først.

— Lad os faa begge Dele paaengang, lod Svaret.

Det skete som de bad. En uhyre stor Gryde blev sat paa Bordet; den listige Belling flød lige til Randen.

— Ah, det var deilig! kom saa med Haren!

Haren? Hvad meente de med det? Man havde jo forlangt Bellingen og Stegen paa eengang og her vare begge Dele:

Haren spømmede paa Bunden af det hvide Hav. —

See saaledes gif det til Anno 1849 ved Vesterflit. Beretningen indeholder intet Mærkeligt; men den giver dog

formeentlig et ret Characteristisk Billede af, hvorledes det frundom gaaer til naar Ravnene stoffes.

„At bedrøve en Somand“ betyder i Slagboens Sprog, at berøve en fibbrudden Somand Livet. At saadanne gruelige Handlinger i ældre Tider ere begaaede her ved vore Kyster, er jo desværre Noget, man veed; men lige saa vist som det er, at der gives flette Menneſker allevegne, saa vist er det ogsaa, at vore Kystboere ved Mod og Dødsforagt, naar det gjaldt om Menneſtelivs Frelse, Redſe have godtgjort, at de bære Hjertet paa rette Sted og at den Enkeltes Forbrydelse ligesaa lidt kan falde dem som nogen af os Andre til Laſt.

Ogsaa i Slagen er opbevaret Mindet om ſige Begivenheder, og er det een af diſſe, om hvilken man veed at den er ſandſærdig i Hovedſagen, jeg her ſkal meddele.

Simon Rnar

boede med ſin Familie, Huſtru og Son, i en Hytte, der i ingen Henseende adſkilte ſig fra de fleſte andre fattige Fiſkerboliger i Slagen. Den havde klinede Vægge — et Slags Luxus paa et Sted, hvortil Leeret maa hentes langveis fra — men diſſe vare udbvendig bepanſtrede med Fjæl. Indvendig var Huſet deelt i tre Rum, hvoraf det forſte, Steigerſet, var forſynet med et rummeligt Arne eller Fyrſted, dog uden Skorſteen; Røgen ſkulde bane ſig Vej glennem en Abning i Taget, den ſaakaldte Lyre, hvoraf Følgen var, at hele det Indvendige af Huſet var overtrukket med et tykt Lag Sod, der naturligtviis udbredte en glen-

nemtrængende Lugt. Af de mindre Rum var det ene forsynet med et lille Vindue, hvis Form og tykke Glasruder tydede paa, at det var bestemt til Udtig over Vandets, men ikke Sandets Bølger. Bærelset var indrettet til Familiens Opholdssted; mod den ene Væg var over hinanden anbragt et Par brede Hylder, der tjente til Sengekæder, et Hængeskab, hvis kunstige Snitværk og forgyldte Jirater tilkjendegave, at det tidligere havde været til Nytte og Pryd i en pyntelig Kåbht, et Bord, hvis simple Fyrretræes Blade slet passede til de buede Mahognitræes Been, en halt Træbænk og en stor Skibskiste, der endvidere gjorde Tjeneste som Sæde, dannede Bohavet. Det tredie og mindste Rum var et Slags Oplags- og Forraadsflammer; de her meest isinesfaldende Gjenstande vare Fisseriredskaber og Lærstik, der laae imellem hverandre; men der fandtes ogsaa her en stor tilaaaset Skibskiste, og hvad den indeholdt forblev en Hemmelighed for alle Andre end for Simon Anar, der selv bevarede Røglen.

Huset laae paa en lille Sandforhöining, tæt bevozet med frodigt Klittag og Marehalm, hvis Toppe næsten naaede heelt til Tagstjægget og tildeels skjulte baade Vægge og Vinduer; ved dette „levende Døgn“ fik det fattige Hus ligesom et hyggeligt og venligt Udseende.

Jeg har været saa udførlig i min Beskrivelse af Simon Anar's Bolig, ikke fordi det har nogen særdeles Betydning med Hensyn til den Begivenhed, jeg agter at fortælle, men fordi jeg derved med det Samme har leveret en meer eller mindre nsigtig Beskrivelse af Slagens Fisserhuse i Almindelighed, saaledes som de dengang fandtes og tildeels findes endnu.

Simon var en lille blond og bredskuldret Mand paa et halvt hundrede Aar. Som raal Sømand og munter Kammerat ved et Drickelag nød han en vis Anseelse i sin Kred; men Ingen kunde ret lide ham, uden at dog Rogen kunde sige hvorfor. At han aldrig saae Rogen lige i Dinene stammede fra den Omstændighed; at han af Naturen stede stærkt. Han var bekendt som en heldig Strandtjyv, der var paafærde ved Stranden tidlig og sildig, men dette kan neppe have nedsat ham i hans Medborgeres Agtelse, ihvorvel Misundelsen nok kan have lagt ham for Had hos en eller anden mindre Heldig.

Hans Raar havde altid været ansete for gode, men i den senere Tid havde Anskaffelsen af en ny Fisserbaad med dertil hørende Redskaber m. m., bragt Folk til at udtale Formodningen om, at Simon maatte have været mere end almindelig heldig ved sit Strandfiskeri. Der var en Tid iforveien, paa een Nat, forliift flere Skibe paa Nordstranden. Mandstaberne havde fundet deres Død i Bølgerne; men en stor Deel Brag og meget Gods var inddrevet. Formodentlig havde Simon ved denne Leilighed gjort en god Faugst.

Han maatte i denne Anledning høre mange Stillsrier og Hentydninger. I Begyndelsen syntes han ikke at bryde sig derom; men det blev dog snart tydeligt, at den Opmærksomhed, man skjænkede hans Person, var ham ubehagelig; han blev mere og mere mut og indestuttet, han stode Kammeraternes Selskab og holdt tilfidsst ganske op med at tage Deel i deres Sammenkomster.

Snart efter foregik der en endnu større Forandring med hans Færd og Væsen, og Folketalen tog en endnu værre

Retning end hidtil. Hvorfor skyede han alle Mennesker og hvorfor lagde han sin Baad affides fra de andre Fisteres? Havde de Ret, som meente, at han leed under den onde Samvittigheds Forfølgelse, og at han hiin Uveirsnat havde „bedrøvet en Sømand“?

Var det Himlens Straf, at al Lykke og Belsigelse i den senere Tid syntes at have forladt Simon Anar? Hans Baad kæntrade i en stærk Søgang og hans 16aarige Søn, som han havde med sig paa Fiskeri, druknede; ved denne Leilighed mistede han baade Fartøi og Fiskeredskaber og reddede selv kun med Nød og neppe Livet; kort efter døde hans Hustru pludselig af en hidsig Feber. Fra den Tid saae man ham ikke mere, og kun Den, der færdedes om Ratten ved Nordstranden, kunde stundom opdage Simons snigende Skikkelse.

En Morgen tidlig fandt man ham som død ved Foden af en Klitbakke, tæt ved Stranden. Ved Eiden laae det i enhver Strandthvys Besiddelse mistænkelige Redskab, en Spade. Efterat han var bleven bragt til sit Hjem, kom han dog atter til sig selv; han stirrede omkring sig med et vidt og ængsteligt Blik som om han havde ventet sin Dypvaagnen paa et andet, gyseligt Sted.

— Jeg er altjaa ikke død endnu, sagde han; jeg er i mit Hjem, seer jeg. Men Døden vil snart komme igjen; nylig stødte den mig ned fra den rædselsfulde Skrænt, men saa maa den have betænkt sig; den er kun veget et Dødblik for at give mig saa megen Tid, at jeg kan bekjende mine Synder.

— Vil Du, at jeg skal løbe efter Bræsten? spurgte den ene Fisser.

— Nei, han vilde komme forfildet, og hvad vilde han vel ogsaa kunne udrette for min stakkels syndige og fortabte Sjæl?

Han vred sine Hænder i Fortvivlelse.

— Beed til Gud om hans Barmhertighed, Simon, sagde den gamle Fisker.

— Troer Du, at de Ulykker, der i den sidste Tid have hjemført mig og den qvalfulde Anger, jeg har følt, vil blive mig regnet noget tilgode naar jeg staaer for Guds Domstol?

— Jeg troer, svarede Fiskeren, at han har hjemført Dig her, for at Du ved oprigtig Anger kan fortjene hans Raade.

— Tak, Rasmus, Du taler mildt og trostende, Du har altid været en gudfrygtig, brav og retsaffen Mand; maatte Tu blot kunne gjentage dine Trostensord naar Du har hørt min Betsendelse, saa vil jeg døe roligere.

— Let da dit Sind ved at betroes os, hvad Du har forbrudt.

Simon rejste sig overende paa Leiets, han stirrede ud for sig med et halv brustent Blik og fortalte med mat og bævendende Stemme:

— Det var om Morgenen tidlig, den 19de October 17.., at jeg var gaaet til Nordstranden. Som I ville erindre havde det stormet stærkt den foregaaende Dag og Nat, og der maatte være Formodning om — hvad ogsaa opad Dagen viste sig — at der var foregaaet Strandinger ved Kysten. Jeg var lige ankommen til Stranden, og skøndt det endnu ikke var Dag, fik jeg Die paa en mørk Gjenstand, der sloges frem og tilbage i Brændingen, hvor-

for jeg spyndte mig derud med min Baadshage for at trække den i Land. Det var et Bragstykke, til hvilket et Menneske havde surret sig fast. Jeg trak ham op paa Stranden i den Formening, at han var død; men mærkede snart, at dette ikke var Tilfældet. Det var, som den gryende Morgen viste, en velklædt ældre Sømand. Saa snart han var kommen lidt til sig selv, var hans første Bevægelse, at gribe sig til den indvendige Brykstomme som for at søle efter, om det, han glemte der, var i Behold; den Tanke, at det maatte være Benge, opstod strax hos mig. Om Livet havde han bundet Noget, som jeg ligeledes antog for et Gjemmested for Benge. Rovbegjærlighedens Djævel havde ført mig til Stranden; den hviskede til mig, at den Skibbrudnes Eiendom tilhørte mig som god Priise. Men hvorledes skulde jeg faae den fat? — Jeg løste ham fra Bragstykket og vilde reise ham op; men han var aldeles forkommen og kunde ikke støtte paa Benene.

— Hvor er jeg? spionede han paa Lydsk.

— Ved Stagen, svarede jeg ham saa godt, jeg kunde i samme Sprog.

Han syntes at blive ængstlig ved denne Oplysning.

— Jeg har hørt, hviskede han, at man paa Stagen berøver den Skibbrudne Livet for at plyndre ham.

— Det kan hænde, svarede jeg, idet det pludselig opsteeg en frygtelig Tanke hos mig. Men vær kun uden Frygt, nu er Du i gode Hænder.

— Tys! sagde han ængstelig lyttende, hvad er det for en Klokkelyd, jeg hører her tæt ved?

Det var et Klokkeskaar han hørte; men jeg svarede:

— Det er en Strandrover, der oppe i Klitten giver Signal til sine Kammerater, at der er Noget at fange.

— Forlad mig ikke, bestyt mig! bonfaldt Tydsker.

— Bær kun ganske rolig, Du har Intet at frygte; men her kan Du ikke blive; jeg maa skjule Dig oppe ved Klitfrænten indtil jeg kan faae hentet Hjælp og en Bogn til at transportere Dig paa.

— Men, hvis man finder mig!

— Det skader Intet. Naar Du blot ingen Penge eller værdifulde Sager har hos Dig, vil man ikke gjøre Dig Fortræd.

Jeg havde imidlertid slæbt ham op til den stejle Klitfrænt og anbragt ham i en Jordybning under Brinken.

— Her, sagde jeg, vil Du kunne forblive uopdaget til jeg kommer tilbage med Hjælp. Skulde man ogsaa finde Dig, har Du som sagt Intet at frygte.

— Men jeg har baade Penge og Værdisager, stønede han.

— Det var det Værste, svarede jeg. For Du betroc mig disse Sager, saa gjør Du vel deri for din egen Sikkerheds Skyld.

Han syntes at være tvivlraadig.

— Skynd Dig, sagde jeg, hører Du Kloffen oven over os? Vil man ransage Dig medens jeg er her, skal jeg naturligviis søge at forsvare Dig; men hvad kan jeg udrette mod Overmagten? Mit Liv vil i saa Fald være ligesaa faretruet som dit.

Stakkelen rystede over alle Lemmer af Feberfulde og Angst. Han fremtog nølende og med Besvær en dyngvaad Tegnebog og løsnede det om Livet fastgjorte Bælte, som han

Dele rakte mig med Anmodning, at jeg maatte passe vel derpaa, da de indeholdt en ikke ubetydelig Sum foruden Breve og Papirer, der vare ham af Bigtighed; dernæst rakte han mig sit Uhr og sagde, at han nu havde leveret mig Alt, hvad han havde.

— Vent uden Frygt og med Taalmodighed, jeg skal snart være her tilbage, raabte jeg og ilede bort; men — istedetfor at hente Hælv, gik jeg ovenpaa Skranten, hvorunder han sad; jeg vidste, at det yderste, fremspringende Stykke var løst, og, o Rædsel! jeg gav det et Stød saa at det styrtede ned og begravede den Ulykkelige.

Efter denne Bekjendelse fant Simon afmægtig tilbage paa Veiet; men lidt efter hørvede han sig igjen og sagde:

— Bengene bragte mig intet Held, men Rodgang og Ulykke. Jeg vidste, at Han, for hvem Intet er skjult, havde været Vidne til min gruelige Daad, og den onde Samvittigheds Qualer grebe og forfulgte mig. Hver Nat maatte jeg ud at styrte Sand ned paa mit Offer, at det ikke skulde komme tilsyns.

— Skrækkeligt! raabte de forfærdede Fiskere.

— Der, Rasmus, sagde den Døende, tag denne Nøgle, den hører til Kisten derinde; Du vil finde en Tegnebog med Breve og Papirer, det er hans, samt endeel Benge, Størstedelen af dem, jeg berøvede ham, og som jeg i lang Tid ikke har turdet røre. Drag Omsorg for, at de kunne komme i rette Eiermands Hænder.

Han trak Veiret tungt og rallende.

— Nu er det forbi, sagde han endelig, nu gaar jeg for min Dommer. O, sig det igjen, Rasmus, at Du tror der kan vente mig Naade.

— Gud er barmhjertig, han er den angerfulde Synders Ven, svarede den Tiltalte med dyb Røst og foldede Hænder.

— Tak! Nu venter jeg Døden; den kan komme.

Og Døden lod ikke vente paa sig. Da Simon i nogen Tid hverken havde talt eller rørt sig, traadte Rasmus tæt hen til Leiet; han løstede en af de udstrakte Hænder; den var kold og faldt tung tilbage.

— Han er død, sagde han. Vorherre være hans syndige Sjæl naadig!

Amen! sagde de andre Fiskere.

Vil Du spørge en eller anden gammel Skagbo om denne Historie, vil han fortælle Dig den paa lignende Maade, men under et andet Navn; jeg nægter ikke, at han i denne Henseende kan have Ret; men Navnet gjør Intet til Sagen, og jeg har ogsaa Ret, naar jeg har kaldt min Fortælling: Simon Knar.

For at vi ikke skulle tabe Traaden, nodes jeg vel til at minde om, at det er ved Frokostbordet paa Skagens Gjæstgivergaard, at jeg har søgt at gjøre mig interessant. Nu siger jeg: tag tiltakke og velbekomme, idet jeg forresten indbyder Dig til med mig at tage Byens vidtberømte Plantage i Diesbyn. Vi have en god halv Fierdingvei at alle igjennem Sandet. Naar vi have prøvet denne Marsch og Du er dygtig træt, vil det maaske være Dig klart, hvoraf det kommer, at de Indsødte alle ere krogede over Lænderne. Underveis vil jeg fortælle Dig lidt af Sandflugtens og Træ-

kulturens Historie, hvilken jeg mener nok kan have sin Interesse paa Grund af Forholdene.

Det er muligt, at Du af og til har gjort Dig det Spørgsmaal: hvorfra er den forfærdelige Sandflugt dog kommen? og at Du har svaret Dig selv: naturligviis er det opskyllet Sand, som først har ophobet sig og senere er ført videre og spredt af Stormen, og forsaavidt har Du ogsaa ganske Ret; men det er ikke desto mindre ved trøerædige Beretninger stadfæstet, ligesom det af endeel Kjendtegn og Rinder fra Fortiden kan sluttes, at Skagens Sogn, og fornemmelig selve Byen, i længst forsvundne Tider har været temmelig godt beskyttet mod Stormens Magt og Overlast. Det er høist rimeligt at antage, at Indvaanerne, deels af Trang, deels af Mangel paa tilbørlig Eftertanke, ved at rydde af Træerne til Ildbrændsel og derved ligesom tilintetgjøre Formuren imod Havet, selv have befordret Odelæggelsen eller ialtfald, ved at forsømme den nødvendige Fredning, bidraget til Egnens Undergang. Det er derhos rimeligt, at Skagen og Høien i forrige Tider have været langt anseeligere end nu; thi udfor Skagens By, et godt Stykke ud i Havet, findes endnu stundom Spor af gamle Brøndebeder og Levninger af Huse, ligesom Sagnet fortæller, at Husene i Høien have ligget meget længere i Vest, langt ude hvor Havets Bølger nu rulle. Beretningerne om, hvorledes de, der boede nærmest Havet, vare nødsagede til hvert tredje Aar at flytte deres Huse længere ind i Landet for at undgaae Havets Overlast, ere altså nøiagtigt opbevarede til at der kan tvivles om deres Sandhed. I 1785 og 86 edelagde Sandet to smukke Haver foruden flere mindre, der tilhørte Fiskere. I disse Aar var det først at

Sandflugten ret begyndte at tage Overhaand i Byen; Varr og Bække kunde ikke længer finde Afløb, Vandet trængte ind i Husene, sprængte Gulvene og forvoldte mange andre Udelæggelser. I lang Tid vedblev man baade Nat og Dag at kaste Sand fra Husene for at skaffe Vandet Afløb, men hvad hjælp det? Formuren var brudt, og saasnart Vinden rørte sig, var Alting opfyldt som før. En Mand, som 1787 levede i Høien og dengang var 95 Aar gammel, kunde tydelig mindes, at den første Raadmand der i Byen (han heed Madsen) havde havt Bolig saa langt ude, som man nu (i 1787) satte Torstelinær; hvilket kan tjene til Beviis paa, hvorledes Vandet i kort Tid var aftagen. — Da jeg har talt om den første Raadmand, saa vil jeg ogsaa — skjøndt det egentlig ikke hører hjemme her — tale om den sidste; han heed Anders Jensen; uagtet Raadmands værdigheden maatte han ernære sig ved Fiskeri indtil han gik under med sit Fartøi paa en Reise til Lübeck. Baade Bysfogder, Borgemeister og Raadmænd have nok forøvrigt tilhobe været Fiskere; man veed saaledes, at Bysfogderne Inger (det lyder noget fruentimmeragtigt) og Jacob Pietscher, der vare Borgemeister Merchor's Estermænd, den ene Dag fiskede paa Havet og den næste beklædte Dommersædet, maaskee for at affige Bloddom over en af deres Kammerater. Naar dette Forhold blev forandret, vide vi ikke, dog erfarer man af en Indberetning fra Stiftamtmand Bilde til Regjeringen (altsaa før 1736) at Bysfogden i Skagen var en reduceret Lieutenant. Afskiftstanden har dog neppe vundet synderlig derved; thi det hedder om ham i bemeldte Indberetning: „han er uvittig og ulovkyndig; han og Tol-

deren coujonere Indbyggerne, de ere derfor halv oprørste, som erfares af deres Klagemaal."

Bed Forordn. af 28. Januar 1682 fik Skagen Lov til at beholde 1 Borgermester og 2 Raadmænd, medens Øvrighederne i flere nørrejydske Kjøbstæder, saasom Hjørring, Thisted og Rysløbing, indskrænkedes til en Byfoged.

Men det var Sandflugten vi her skulde tale om. Den største Ødelæggelse ved denne fandt Sted paa almindelig Besøddag 1775, da den gamle St. Laurentii Kirke blev heelt tilspærret, saaledes at Menigheden ikke mere kunde komme til den. Heldigviis havde Byen endnu to Capeller til Guds-tjeneste, det ene i den østlige By, det andet i Høien, hvor den residierende Capellan, som tillige var LatinSkolens Rector, holdt Maanedsprædiken; men i sin Beskrivelse af Skagen (1787) omtaler Olavius begge disse Capeller som „saa brøstfældige og forfaldne, at Folk under Tjenesten neppe uden Helbreds Tab kunne være derinde, og er intet viskere, end at de inden kort Tid falde ned.“ Capellet i Skagen var allerede i 1717 stærkt udsat for at styrte ned; thi nævnte Mars Julenat og Juledag var det et saadant Høisvande paa Østfiden, at Havet naaede heelt op dertil, saa at endeel af de nærmest boende Indvaanere, Mænd, Qvin-der og Børn, maatte redde sig i Baade. Et saadant Høisvande har man paa denne Side af Landet ikke senere oplevet Mage til. At det har anrettet ubodelig Skade paa Mark, Eng og Træer er rimeligt at antage.

Endnu vil jeg kun omtale at Sandet har ødelagt den befæstede Borg Lundholm, der laae i Nærheden af Kirken. Denne Borg havde tilhørt Niels Bugge, af hvis Arvinger Dronning Margrethe kjøbe den 1396. I 1667

var den endnu en Ladegaard „med 3 Porte“, som tillige med Bondegarden Alaa-Kumpe af Frederik den Tredie blev tilføjdet Borgemeister Jædder Hansen.

Hvorom Alting er, saa begyndte Træculturens nye Ærn først igjen for 50—60 Aar siden; den skriver sig fra daværende Byfoged, Cancelliraad Lund, der i denne Henseende har gjort sig overordentlig fortjent. Han lod sig ikke afskrække af de fjendtlige Naturforhold, han plantede, plantede og plantede igjen, og Plantagen, hvori jeg nu fører Dig ind, staaer som et Vidnesbyrd om, at Træer, selv under de ugunstigste Forhold, kunne fremkastes.

See Dig om. Du opdager slet intet Ualmindeligt; Træerne have samme Udseende som i andre Plantager af samme Alder, den eneste Forskjel skulde da være, at de mod Vest i en høiere Grad end sædvanligt ere affvedne af Vinden, saa at Plantagen, naar man i nogen Afstand betragter den fra denne Side, ligner en jævnt straanende Lyngbakke.

Bed nærmere Eftersyn og Eftertanke viser det sig imidlertid snart, at Plantagen paa Stagen har kostet langt mere Flid og Udholdenhed at frembringe, end Tilfældet kan have været med nogen anden Plantage. Jordbunden er oprindeligt Sand og Intet uden Sand. Tre Qvarteer under det faste Sand er Dvilsand og to Spadesstik ere tilstrækkelige til at naae det. Stifter man en Stol i Jorden, fyldes Hullet strax med Vand. Dvilsandet er ufrugtbart, og Træer med Bælerødder kunne derfor ikke trives; saasnart disse have nået „Dvæget“, gaar de ud.

Denne Jordens Bessaffenhed i Forbindelse med Mangelen paa Bæ og det skarpe Klima, maa gjøre det indlysende,

hvor store Bæmseligheder, der har været at overvinde ved det første Anlæg.

Oprindeligt fete Anlægget for Cancelliraad Lunds private Regning, men allerede i Maret 1827 erholdt han Understøttelse af Statskassen til Anbringelse af et Hegn omkring hele Plantagen og senere, ved Cancelliraad Lunds Død, blev hele Eiendommen overtagen af Statskassen, der paa samme har ladet opføre den smukke Bygning, der benyttes af Sandflugtscommissairen som Embedsbolig.

Det allerførste Anlæg har kostet betydelige Pengesummer, idet Klitterne bleve sløifede og Jorden derefter kulegravet, hvorefter Plantningen udførtes; ofte var det nødvendigt at beklæde de beplantede Arealer med Grøntørv. De Træer, der oprindeligt bleve plantede, vare Popler, Elle og Birketræer. Undertiden mislykkedes hele Mars Plantninger og i Almindelighed lykkedes ikkun Halvdelen af Planterne. Cancelliraad Lund lod sig imidlertid ikke affrække, men fortsatte usfortøden sine Anstrængelser, og ved hans Død var et stort Areal i frodig Fremvæxt.

Hans Eftermænd i Byfogeds og Sandflugtscommissaires embedet fortsatte det begyndte Værk og vedbleve at bruge den samme besværlige Fremgangsmaade med Klitternes Sløifning og Jordens Kulegravning. Saavel den endnu levende Cancelliraad v. Bergen som afdøde Byfoged Hoffmeyer have efterladt sig hver et Qvarter af Plantagen, der er i smuk og stadig Fremvæxt. Forsøg har været gjort med Bøg, Eg, Lind og mange flere Træsorter og Alt er lykkedes, kun ikke Naaletræer. I 1859 lod Byfoged Grichsen anstille et Forsøg med Naaletræer, der udplantedes paa Klitterne, uden at disse bleve sløifede; dette Forsøg mislykkedes

næsten aldeles; men den Omstændighed, at dog enkelte Træer holdt Liv og kom i Væxt, bevirkede, at den nuværende Sandflugtskommisair Exam. jur. Hoffmeyer gjentog Forsøgene og man maa i høi Grad forundres over at see de høie Klitter beklædte med Gran og Fyr i den frodigste Fremvæxt. Planterne fra 1860 ere fra 1 indtil 2 Alen høie og have et ligesaa kraftigt Udseende som Træer, plantede i den bedste Jordbund. I Løbet af de sidste 6 Aar ere næsten alle Klitterne udenfor Plantagens Indhegning beplantede og der synes ikke at være Tvivl om, at dette Foretagende vil krones med Held.

I Midten af Plantagen ligger en fortrinlig Mark, der vil være udmærket anvendelig for en stor Planteskole, naar man engang kommer saa vidt, at lade den nuværende Plantage danne Udgangspunktet for en større Beplantning af de store Klitstrækninger, der henligge nøgne imellem Slagens By og Raabjerg Sogn.

For endeel Aar tilbage blev der i Slagen gjort adskillige Forsøg paa Anlægget af mindre Plantninger omkring Husene i Byen. Dette Foretagende opmuntredes ved Præmier af det kgl. Landhuusholdningselskab, og har navnlig Etatsraad, Amtsforvalter Juel, der som yngre Mand en Tid var konstitueret Sandflugtskommisair, megen Fortjeneste af at have opmuntret til disse Anlæg. Plantningerne lykkedes og gavede Byen et smukt og livligt Udseende, men desværre har den sædvanlige Vandalsisme ogsaa her gjort sig gjældende: da Træerne bleve store puttedes de i Raskeloven; nu findes der kun ganske enkelte Bevninger tilbage og selv disse forsvinde Aar for Aar mere og mere.

Vi begive os nu igjennem et Slags Portal ind paa Sandflugtscommisfarens Grund og overrastes uvilkaarlig; thi det er snarere som om vi gik ind til en Skovriderbolig end til den Mand, der med sin hæmmende Haand skal dæmpe det flygtige Sand, der raser rundt om til alle Sider. Den store Gaardsplads optages af en med Etakit indhegnet Græsplaine, der fylder hele Rummet med Undtagelse af den brede Kjørevei, der løber rundt om den. Foran os have vi Baaningshuset for den nævnte Embedsmand, paa venstre Side luffes Pladsen tæt af Plantagens høie Træer og paa høire Side have vi en lang Fløibygning, hvori Byfogden fortiden, nu da hans Embede er skilt fra Sandflugtscommisfarens, maa finde sig i at boe tilleie. Bag ved Stedskøien ligger Haven med en Mængde anseelige Træer. Midt paa Græsplainen, til hvis Blomsterpartier vi ikke med Grund kunne stille Fordringer, da vi ere sidst i August, findes en Ristbænk af allerfimpleste Construction; men desmere overrastes vi ved i den at opdage omtrent en halv Snees kæmpestore, dustende Meloner. Vi kunne for den Sags Skyld gjerne troe os henflyttede under Sydfrankrigs Sol.

Med Undtagelse af Hovedbygningens Forfide, der som meldt vender ud til den foranbestrevne rummelige Plads, er Baaningshuset tæt omsluttet af høie og ranke Træer. Skyggen fra disse fordeler sig naturligtvis til nogle af Børelserne; men den Tanke, at man befinder sig i den meest nøgne Glycerands-Egn, gjør det netop lyst og hyggeligt herinde; det er en forfriskende og behagelig Modsatning til det hvide Sand, som saa længe har blændet og trøttet vort Øie.

Bært og Bærtinde tage gjæstfrit imod os; først maae vi drikke paa et Velkommen af den ægte, bordeaux-aftappede gamle Mustateller af „Slagens egen Aøl“ og dernæst skulle vi „lade os nøie med hvad Huset formaaer“. Kraftig Kjødsuppe, udmærket Dresteg med de mageløse, næsten gjennemsigtige Slagensle Kartofler og de her hjemmehørende aromatiske Tranebær, udgjøre Hovedretterne, og atter maae vi ligesom Jeppe føle paa vor hule Tand for at overbevise os om, at det ogsaa virkelig er os selv, som ere paa Slagen — paa Slagen, hvor man jo ikke kjender anden Variation paa Mad end Fisk efter Fisk, ja hvor man saagar istedetfor Brød spiser Lørfisk til Ferskfisk — saaledes fortæller Traditionen.

Raffen, Rokkaen, der ogsaa smager en heel Deel af den directe Import, er nu drulltet i den aabne Havedor, under den tause Stygge; thi Trærne her ere summe, at sige naar ikke Stormen giver dem Rost; ikke en eneste lille Sangfugl tilqvinder os sit Velbetomme.

Jan.

Vi byde nu det gjæstfrie Lag Farvel og lægge Veien igjennem Plantagen, hvor vor Cicerone fortæller os dens Historie, den samme, Du allerede kjender, Læser!

— Det er Altsammen baade vidunderligt og vakkert, min kjære Fører; men knytter der sig ingen specielle Erindringer til dette Anlæg?

— Iys! Seer De Kloften i denne Sandklitte, som nu er bevoget med Trær?

— Ja vel feer jeg den.

— Der satte de ham, da han var død.

— Hvem?

— Jan.

— Jan? Hvad var det for en Størrelse?

— Naa, det veed De ikke, ja saa skal jeg fortælle Dem det. Jan var en Keger fra de nordamerikanske Eyd-
stater.

— Ja saa!

— For omtrent et halvt Aarhundrede siden var han en af Slagens største Værdigheder.

— Det kan jeg tænke mig. Altsaa et Stykke strandet Ibenholt.

— Strandet? Paa det Lav! Nei han blev sendt fra Eyd-Carolina directe hertil som en Foræring.

— Virkelig?

— Ja! Et amerikansk Skib, ladet med Riis, Jonning og Bomuld var forliift her ved Kysten; Capitainen var en beleven Mand, som under sit Ophold paa Stagen nød en særdeles gjæstfri Behandling i Byfogdens Huus. Capitain og Byfoged fandt Behag i hinandens Selskab: paa den ene Side var Levemaaden god og paa den anden vidste Amerikaneren at fortælle saa mange interessante Historier fra de nordamerikanske Slavestater, at det blev regnet som fuldgjældigt Æquivalent for Kost og Læring.

— Jeg vilde ønske, at jeg var Eier af en Plantage i Eyd-Carolina, istedetfor den, der her synes at spotte mine Anstrængelser, sagde Byfogden en Dag under en Samtale; jeg skulde nok forstaae at tumle mine Slaver ordentlig.

— Tro ikke det; De vilde være altfor god og overbærende og kun høste Skam til Tak; De vilde komme til at kæmpe imod en ligesaa gjensidig Natur, som den, der

her byder Dem Trods. Slaverne maae behandles som villieløse Kreaturer, hvis der skal komme noget Godt ud af dem.

— Det kan desværre gjerne være, at De har Ret; men jeg synes dog, at det kunde være ret interessant at vide sig Eier, saadan rigtig Eier af en Flot Menneſter, der hver for sig repræsenterer en Pengeværldi.

— De vilde have mere end nok af een, endſige mange.

Nogen Tid efter denne Samtale ſkulde Capitainen reise hjem.

— Hjertelig Tak for al Deres Godhed og Gjæstfrihed, der meget har forjonet mig med det Bittre og Smertelige i mit Uheld, ſagde han til ſin Bært ved Afſteden. — Med Guds Hjælp kommer jeg vel ſnart igjen til at pløie Havet paa den gamle Route; Gjensynet vil ſtedſe fornye baade ſørgelige og glade Vinder hos mig. De ſidſte Skyl- der jeg alene Dem; modtag min hjertelige Tak.

— De har Intet at takke for; jeg vil længe komme til at ſavne Deres behagelige Dmgang.

— Er der ikke nogen Raade, hvorpaa jeg kan viſe Dem min Erkjendtlighed? Er der intet Specielt, De kunde onſte at jeg ſkulde have med til Dem, naar jeg kommer her forbi?

— Jeg er Dem meget forbunden; men der falder mig i dette Dieblit ſlet ikke Noget ind, ſom kunde være Gjenſtand for et ſaadant Onſke. Dog jo, bi lidt! Ha, ha, ha! Det Gneſte ſkulde være, om De vilde kjøbe og forære mig ſaadan en rigtig fuldblods Slave, En ſom tilgavns har ſtaaet under ſin hvide Herres Bidſk.

— Det ſkal jeg erindre mig. Lev vel!

— Lev vel!

Et Harstid eller to vare forløbne siden denne Samtale. Paa Skagen stod Alt ved det Gamle; forskjellige nye Strandsdinger havde tildeels udblettet Mindet om de tidligere, og i Udøvelsen af sin vante Gjødsfrihed havde vor Byfoged ganske glemt den amerikanske Capitain og den Anmodning, han for Spøg havde rettet til ham.

En stjern Dag saae man paa Skagen et stort tremastet Skib, der tonede det amerikanske Flag, at kaste Anker udfor Grenen. Fra Byen, hvor man iagttog dette, bemærkede man tillige, at der fra Skibet blev firet en Jolle ned, at fire Mand satte sig ved Ruderne og at en Femte, der lod til at være Passager, ligeledes tog Plads.

Baaden styrede ind mod den nordligste Pynt af Grenen, hvor, saasnart den havde naaet Grund, Passageren sprang ud og vadede i Land, hvorefter Baaden vendte tilbage til Skibet, som strax lettede Anker og fortsatte sin Cours sydpaa.

At en Person var landsat vidste man allerede over hele Skagens By og et Par Fisserbaade kappedes uophødelig for at komme først til Kaalet og saae Fortjenesten af at føre den Rejsende og hans Gods ned til Byen.

Det vilde være aldeles umuligt at skildre den Rædsel, der greb de stakkels Fiskere da de kom til Stedet og saae, at den Rejsende ikke kunde være nogen Anden end Hs. santsk Majestæt i egen høie Person.

En Fisser fra den først ankomne Baad var sprungen i Land og havde allerede hivet Fartsøiet saa nær som mulig til, da han, ved at vende sig om, stod ligeoverfor et In-

divid, der var iført en simpel Matrosdragt, men havde et Ansigt saa sort, at det kun kunde være sværtet af Hvelvedes Røg; Ansigtet fremviste derhos en bred fladtrykt Næse mellem to fremstaaende Kindbeen samt en uhyre, halv aabentstaaende Mund med to Rader store, kridhvvide Tænder, der syntes at være Redskabet for en Appetit, som strax søgte Tilfredsstillelse.

Fisleren foer forfærdet tilbage; han gav Baaden et kraftigt Stød udefter, saa at den blev flot, og i samme Nu var han inden Borde. Hans Kammerat, der havde været Vidne til det Hele, havde allerede sat Seil til, og nu gik det i strygende Fart tilbage til Slagens By, medens „den Skinbarlige“ udfødte nogle forfærdelige Hyl, ledtaget af alle Slags Gebærder, for at formaae dem til at blive.

Fislerne i den anden Baad, der havde bemærket saavel den beskrevne Manoevre som dennes Aarsag, vendte ligeledes om, og snart vidste man i hele Slagen, hvad det var for en uhyggelig Gjæst, der var kommen dertil.

Fyrmeesteren, der allerede dengang indtog et høiere og mere oplyst Standpunkt end Slagens Indvaanere i Almindelighed, havde fra sit ophøiede Stade bemærket hvad der var foregaaet; han ilede til for at undersøge Sagen i Nærheden og komme den Reisende til Hjælp. Hans Forundring var imidlertid ikke ringe, da han i den Landsatte fandt en hæslig gammel Neger, der kom ham hylende imøde med et Brev i Haanden.

Paa Brevets Udskrift, der var i det engelske Sprog og affattet som paa et almindeligt Fragtbrev, læste han: „Der-

med følger Slaven Jan fra Sydcarolina i de nordamerikanske Fristater.“

— Naa saaledes! Det var en levende Colly, som skulde afleveres af Hænderhaveren efter Adresse. Denne lod paa Hr. Cancelliraad, Byfoged N. N. i Slagen.

Stakkels Jan saae noget forknøyt ud da han fulgte Fyrmeesteren for at blive „afleveret“. Udentviol tænkte han paa de forskjellige Chancer, han havde været undertastet hver gang han stiftede Herre, men at disse stedse vare faldne ud til det selvsamme Resultat: Bidst.

Vi kunne ikke gjøre Rede for Byfogdens Tanter og Følelser, da han havde læst den yderst venlige Skrivelse fra hans tidligere Bekjendt, den strandede amerikanske Capitain, der, som det fremgik af Brevet, med Glæde og Taknemmelighed mindedes den Gæstfrihed, han havde nydt i Slagen. Det var ham kjær endelig at kunne gjøre et lille Uddrag paa sin Erkjendligheds-Gjæld ved, efter Ønske, at sende Hr. Cancelliraaden en ægte Negerslave. Til Beviis for Vgtheden lod han medfølge den af ham og Sir Harry undertegnede Slutteddel paa Kjøbet af Plantagenegeren Jan, hvis Signalement og Alder deri nøiagtig var opgivet. Brevskriveren sluttede med Ønsket om, at Modtageren maatte finde Glæde i sin Eiendom, idet han dog mindede ham om, at ligesom en Top ophører at svinge sig rundt naar man ikke længer anvender Bidsten paa den, saaledes vilde ogsaa Master Jan ophøre at gjøre mindste Gavn, hvis man undlod at bringe det Middel i stadig Anvendelse, der hele hans Liv igjennem havde været Drivkraften for hans Virksomhed, nemlig Bidsten. „Hvis det kan forarsage Dem Fornøielse, og ønsker De det“ — saaledes lod et Post scrip-

tum — „da skal det være mig hjært til næste Aar at bringe Dem et nyt Exemplar, s. Ex. Onkel Jan's Rone, der nu sagtens begræder sin Mand's Tab; det vilde være et betydeligt Hjælpemiddel til med Tiden at organisere et ordentligt Slavesystem ved Stagens Plantage.“

Skulde vor Bysfoged lee eller græde? Han gjorde gode Miner til slet Epil og valgte det Første.

— Ha, ha, hal Det var, min Tro, et rart Stykke Inventarium, jeg der fik. Han repræsenterer, efter hvad Sluttedlen siger mig, den fabelagtige Værdi i levende Vægt af 1000 Dollars. Kunde jeg blot sætte ham til Auction og strax gjøre ham i Skillingen, om det saa kun var til halv Priis, vilde det endda være godt; nu frygter jeg derimod for, at han vil komme til at smage af Skillingen paa en anden Maade.

Kort at fortælle: Jan forblev i Bysfogdens Huus som et Stykke ufrugtbringende Besætning lige til sin Død, der først indtraf adskillige Aar senere, efterat han forlængst havde lært at brække paa Skagboens Maal. At drikke det danske Brændeviin faldt ham dog betydelig lettere, ja han drev det endog til en vis Fuldkommenhed i denne Lærdom, hvilket ikke er saa underligt paa Grund af de medbragte Forkundskaber. Endnu en Dygtighed besad han, nemlig i at roye Tobak, to Bund om Ugen var hans bestemte Quantum og Piben var ham aldrig af Munden, ei engang naar han udførte det eneste Hverv, der var ham overdraget, at opvarte sin Herre. Denne havde fattet en saa besynderlig Godhed for sin sorte Slave, at han, langtsaa at anvende Pidsken, næsten lod ham gjøre og lade hvad han selv vilde og i det Hele behandlede ham som et hjært Barn. Denne

Godhed lønede Jan paa sin Side med en inderlig Hengivenhed og Kjærlighed, der ofte lagde sig for Dagen paa en rørende Maade, naar Leiligheden til at vise det rette Sindelag var tilstede. Han var som den tro Hund, der vogtede og gjerne var gaaet i Døden for sin Herre.

Desværre kan jeg ikke oplyse dette med noget bestemt Exempel, derimod kan jeg fortælle en lille Anecdote, som ret godt betegner Forholdet mellem begge Parter.

Jan var af sin Herre sendt i Byen for at afhente og betale en isforveien kjøbt Gjenstand, men kom undervejs i godt Selskab, anvendte Pengene til Brændeviin og kom om Aftenen beruset hjem, uden at have udrettet sit Erinde. — Næste Morgen begyndte Forbøret.

— Hvor har Du det, jeg sendte Dig efter igaar.

— Ganc'lirod int' vær' vre', Jan druf' Peng' op met Fiskern'.

— Saa din Slynge! nsies ikke med at tomme min Kjælder herhjemme, Du tracterer ovenkjøbet for mine Penge naar Du kommer i Byen.

— Fy! Ganc'lirod int' vær' urim'le! sagde Jan med et fortrydeligt Skuldertræk.

— Hvad behager? Er jeg urimelig fordi jeg ikke vil, at Du drikker Dig selv og Andre fuld for mine Penge?

Mod denne Indvending satte Jan begge Hænder i Siderne, rullede med Dinene og fremviste sine hvide Tand-rækker.

— Vil Ganc'lirod alvorle forlang', at A immer skal lat mæ tractier', maa da A aldre tractier' igjen?

Dette argumentum ad hominem slog hans Herre, som ikke kunde bære sig for at lee.

— Raa, det kan Stam gjerne være, at Du paa en Maade har Ret, sagde han, kom saa hen og kys mig, saa er det glemt.

Jan boiede det ene Kne og rakte Munden til sin Herre, der saaledes fik Sort paa Svidt for Forsoningens Oprigtighed.

Uagtet Gisterne, som meldt, ikke forjmaaede Negerens Selskab ved Brændeviinsflasken, især naar han tracterede, indskrænkede hans daglige Udgang sig dog fordetmeste til en stor brasiliansk Abekat.

Imellem Jan og Jocko, der ellers var et meget ondskabssuldt Dyr, fandt et meget fortroligt Forhold Sted, de sov sammen, de spiste sammen og, hvad der lyder utroligere, de drak ofte sammen af det Brændeviin, Jan havde gjort til Bytte i Kjæder eller Spisefammer. Ved saadanne Leiligheder skar de rigtignok stundom Tænder og snærede ad hinanden; men det var aldeles forbigaaende og Venskabets blev strax igjen bragt tilveie.

Det gode Forhold var ikke saa underligt endda, naar man tager i Betragtning, at de stode i samme Klasse som Varias, at de i Virkeligheden vare et Slags Landsmænd og begge under lignende Omstændigheder, nemlig som Foræringer til deres fælles Herre, hidbragte af strandede Capitainer.

At imidlertid ingen af dem stode syndelig høit i Skagboernes Gunst, fremgaaer af den factiske Omstændighed, at da Frederik den 6tes Besøg i Skagen var bebudet, blev det, muligviis i et Communalraad, besluttet, at Jan og Jocko skulde staves tilside for ikke at saare Majestæten

Effenhedsfands, og virkelig bleve de begge sendte til Raa-
bjerg Eogn og forvarede der under Kongebesøget

Uf Jocko's Lernetløb maa det forresten være mig til-
ladt at fortælle en lille Episode: Engang var Biskop Janzen
til Bisittats paa Skagen. Efter endt Frokost hos Byfog-
den, begav Hs. Hoierværdighed sig i Ornat paa Veien til
Kirken; men ude i Gaarden traf han Jocko, der gjorde alle
Slags Ubelatstreges paa en høi, fritstaaende Stang. Bi-
skoppen blev staaende og gottede sig over Abens sære Fag-
ter; men dette tog Monsieur Jocko ilde op, han foer i eet
Sæt fra Stangen hen paa Brælaten, satte Lænderne til
og sønderrev hans sorte Talar fra Øverst til Nederst.

— Nei, nei, søde Bro'er, sagde Biskoppen, idet han
brugte sit sædvanlige Mundheld, nu gaaer det min Tro,
en Emule for vidt!

Dette Mundheld blev siden til en Talemaade for
Range.

Senere blev Aben kjøbt til Søby af en Degn, som
nylig var bleven stilt fra sin arrige Kone. I Bispens
„søde Bro'er“ fik han en værre Trold end den, han var ble-
ven af med.

Vi skulle Alle dø og Jan maatte ogsaa omsider afsted;
følgelig stulde han tilbage til Jorden, hvorfra han var kom-
men. Men det var ikke saa let gjort som sagt.

Skjøndt han havde sat sig selv i Spiritus, gif hans
Legeme i den Grad hurtig sin Opløsning imøde, at en
Balsamering, hvis nogen havde tænkt paa en saadan, vilde
have været umulig allerede Dagen efter hans dødelige Af-
gang. Den deraf opstaaende Ulempe forstørredes ved, at

Bræsten i orthodox Jver — maaskee bevarede han endnu Skagboernes første Fordom — nægtede ham Jordspaanfæstelse i „Christen Jord“.

— Følgen heraf var, vedblev min Meddeler, at man maatte føre Jan ud her hvor vi nu staae, og sætte ham ind i denne Kloft. I den forblev han da ogsaa medens Stridsspørgsmaalet stod paa, ja dette blev egentlig aldrig tilendebragt, thi den pestagtige Stank, Riget udbredte, gjorde forjaaviddt Ende paa Trættens, at „Eiermanden“ nødsagedes til at grave det ned, som Udslæt af en død Hund, henne mellem hine Klitbakker.

— Betragt engang den smukke Jorddybning, jeg nu fører Dem til, og sig mig saa:

Troer De, at Jan vilde have sovet bedre i den indviede Jord paa den nu undergaaede Kirkegaard eller i en Magnolielund ved Savannah's Bredder end her under disse styggefulde, smukke Træer „mellem Skagens nøgne Banke?“

Vi „tage nu Venene med os“ saa godt vi kunne — denne Talemaade er bestemt opfunden i Skagen! — og gaae videre for at tage andre af Byens Seeværdigheder i Dieslyn.

— Der ligger Skolen.

Gra dens Døre skal man ikke kunne slutte sig til Stort, det er et tarveligt Bindingsværkshuus; desuden er det ikke vor Sag at behandle Skolespørgsmaalet, forjaaviddt det angaaer Nutiden. Derimod vide vi, at Skagen, ligesom andre Smaatjeshæder i Landet har havt sin Latinskole, som

blev nedslagt 1739; men at det ikke har været videre godt bevendt med denne Skole — endstjøndt Skagboerne endnu den Dag idag gjøre sig til af, at den lærde Biskop Scavenius, født 1589 og Søn af en fattig Skagens Fisker, havde gaaet i denne Skole — fremgaaer bl. A. af Biskop Bircherods Dagb., hvori det hedder: „Den 12te Juli 1694 visiterede jeg Skagens Kirke og om Eftermiddagen Skolen, og fandt jeg Altting der, efter denne Steds ringe Leilighed, udi ganske slet Constitution.“ Rigtignok lader det til, at der har fundet nogen Fremgang Sted; thi da Biskoppen den 30. August 1702 atter besøgte Skolen (1696 blev Capellanen i Skagen, Ernst Kamel, tillige besiddet til latinist Skolemester dersteds) fandt han baade Disciplenes Antal og Fremgang „udi nogenledes bedre Tilstand end tilforn.“ Om sin Modtagelse i Skagen ved denne Leilighed, meddeler Biskoppen selv i sine Dagbøger: „Mig vederfores større Ære end jeg kunde tilkomme, idet Borgemeister Merchør lod af 3 Stykker, som han havde liggende ved sin Gaard, give trende Gange Løsen ved min Ankomst til Staden, og ligesaa næstfølgende Morgen, da jeg drog derfra.“ — Efter Maaltidet holdt Biskoppen Bisitats „i det Capel, som staaer midt i Byen“, hvor saa mange Menneſter samledes, at han maatte lade to Binduer udtage, for at faae Luft. „Fra Borgemeister Merchør, som mig og begge Byens Præster læste 3 laute tracterede, kom jeg ikke“ — tilføier han — „førend ganske sildig om Aftenen“. Heraf lærer man da for det Første at man allerede paa den Tid havde god Levemaade paa Skagen; dernæst, at den tidnævnte Borgemeister Merchør har været noget mere

end en Fiſker og endelig at Byen har havt to hele Præſter paa engang.

Skjendt den latinſte Skole blev nedlagt, følger det dog af ſig ſelv, at der alligevel maatte drages Omſorg for, at de ſtakkels Kjøbstadsbørn ikke opvogede i Bankundighed. Der var ſølgelig anſat en Skoleholder, men Gud naade os for Underviisningen, den har ſagtens ſvaret til Lønnen, og hvorledes denne var for omtrent 100 Aar ſiden ſtulde vi meddele. Skoleholderen fik i ſaſt Løn 14, ſiger og ſkriver fjorten Rigsdaler om Aaret; hans uviſſe Indtægter androge omtrent en lignende Sum, og diſſe uviſſe Indtægter fremkom ved, at hvert af de ſkoleſøgende Børn, ſom alene underviſes i Læsning, maatte betale 2 ſ om Ugen og de, der tillige lærte at ſkrive, andre 2 ſ; men de Sidſnævnte vare kun meget ſaa, ſaa at Lønnen i det Hele — de allerfattigſte Børn var Skoleholderen forpligtet til at underviſe gratis — neppe androg 28 Rd. om Aaret; men ſelv om den ſtakkels Skolemester vilde lade ſig nøie med lutter Løſfiſt, kunde han ikke ſpiſe ſig mæt ved en ſaadan Fortjeneste. Følgen var da ogſaa, at Sulten ſnart drev ham til at ſøge et andet Erhverv, og medens ſaa Skolen ſtod tom indtil en ny Lærer fandtes, der vilde underkaſte ſig Sultekuren, var Skolehuſet nær ved at falde ſammen; thi vel heed det, at Capellet ſkulde holde det vedlige; men det var nok det ſtakkels Capel fritaget for eſterdi det ikke kunde ſtaa paa ſine egne Been af bare Armod.

Vi gaar videre.

— Hvor er Raad- og Domhuset?

— Jeg veed ikke om det storartede Navn kan passe, forer vor Fører, men vi ere netop lige udenfor Raadstuen.

— Lige udenfor? Jeg seer den ikke.

— Men Gud, da synes jeg den ligger tydelig nok.

— Hvor?

— Der.

— Ah! naa saa det er Raadhuset? ja det er en anden Sag.

Den omspurgte Bygning viser sig at være en forholdsvis lang og lav Bindingsværks Kone, der ligger paa en temmelig høi Sandterrasse, som paa Siderne er begroet med det tjavsede Marehalm; en steil og brøstfældig Trætrappe paa 10 til 12 Trin fører derop. Vi bestige den, gaae ind ad Døren ligesom og befinde os i en lille Forslue, hvorfra atter to Døre, en tilvenstre og en tilhøire, anviser os Veien til det Indre. Vor Fører har allerede aabnet os det sidstnævnte Indpas og vi ere i Thing salen. Denne har en Længde af circa 20 Alen og indtager hele Husets Bredde, c. 12 Alen; paalangs er den deelt af en gennemløbende Skranke, indensfor hvilken befinder sig et langt Bord. Omkring Bordet ere Bænke, men for dets ene Ende staar en gammel, ormstucken, læderbetrukken Stol, i hvilken vi ane Dommersædet.

Hvorlænge Retten har været beklædt fra dette Sæde, er det os umuligt at erfare; men Du kan trostigt stole paa, Læser, at mere end eet Aarhundrede er forløbet siden det første Gang blev indtaget. Maaskee Bordet i denne Hensende kunne yde nogen Oplysning, hvis vi havde Tid til

nærmere at undersøge de mangfoldige Indskjæringer og Inscriptionser hvormed det er forsynet.

— Beed De intet Interessant at fortælle, der fra gammel Tid knytter sig til dette Sted? spørger jeg vor Hører.

— Nei, slet Intet.

— Heller ikke fra Nutiden?

— Nei! Og dog — seer De det Hul i Loftet, der hvor den splintrede Brædstump hænger ned over Byfogdens Stol?

— Gud forbarme sig! Man har da ikke derigjennem gjort Attentat paa hans Liv?

— Na nei, langt fra! Men for en Tid siden, midt under en Procedure, kom Arrestforvarerens Kone, der foretog sig en livsfarlig Vandring paa Loftet, til at træde for haardt, saa at hun jog sit ene Been heelt igjennem og var nærved at træde Byfogden paa Rækken. Da Hullet endnu ikke er lappet, formoder jeg at det conserveres til en Erindring om denne respectstridige Handling, der ogsaa i en anden Henseende skal have naaet Sømmelighedens yderste Grændse — sat sapienti!

— Jeg antager altsaa, at der ikke var tilfugt nogen Forbrydelse. Men kan De ikke fortælle os en interessant Begivenhed, ved hvilken s. Ex. Borgemeester og Raad, der jo maa have sit Samlingssted her, har spillet en Rolle.

— Jo—o saamæn. Jeg veed rigtignok ikke hvad De forstaaer ved „interessant“, og min Historie er da ogsaa passeret i dette Aarhundrede.

— Det saaer at være. Lad os kun faae den aligevel.

— For endeel Aar siden valgtes her i denne Sal Handelsmand J. O. B. til Borgerrepræsentant; men Valget

blev ikke approberet fordi B. var Svigersøn af en Mand, som allerede var Borgerrepræsentant. Et nyt Valg blev derfor foretaget og hele 2 Borgere mødte for at afgive Stemmer. Den første af disse stemte atter paa J. D. B., idet han forlangte Protocollen tilført, at der efter hans Overbeviisning ikke i Byen fandtes nogen Anden, der var skiftet til dette Hverv. Dernæst fremstod den anden Vælger, en djærv Mand ved Navn Søren Smed, som paa sin Side forlangte Protocollen tilført, at naar det virkelig var saaledes bevendt med Byen, at der blandt alle dens Borgere kun fandtes 4, der vare skiftede til Borgerrepræsentanter, saa stemte han for, at hele Borgerstabet skulde gaae overstyr.

— Har De Lyst, kan De faae Forhandlingsprotocollen at see.

— Rei Tak! jeg troer Dem nok; Historien var der da heller ikke meget ved. Kjender De ikke en anden som knytter sig her til Stedet, og som omhandler et Mord, et storartet Bedrageri eller saadan Noget?

— Her til Stedet? Na jo — paa en Maade; Byfogden og Borgerrepræsentationen har jo maattet holde for, lad da Touren ogsaa komme til fattigcommissjonen.

Saa hør da:

— Den gamle Doctor M. havde aldrig studeret, han var oprindelig tydsk Barbeer og var, efter hvad der fortælles, ved en Navneforvegling befordret til Districtslægeembedet i Skagen.

En Dag faaer Doctor M. Besøg af en Tilreisende, der fremstiller sig som en ansæet Læge fra Na'borg; han vilde hilse paa sin kjære skagenske Collega. Denne følte sig uhyre smigret ved Besøget og Modtagelsen var hjertelig.

Naturligviis dreiede Samtalen sig hovedsagelig om den Videnskab, de dyrkede i Forening, og M. betroede sin Gæst, at han havde en Gattigpatient med en meget farlig Væns-Rade, hvorom han gjerne vilde erfare hans gode Mening.

— Naturligviis er det mig umuligt, sagde den Fremmede, bestemt at udtale en saadan, forinden jeg selv har taget Staden i Diesyn; men efter den Beskrivelse, De der har givet mig, forekommer det mig nødvendigt, at Venet maa sættes af.

— Accurat min Mening, Hr. Doctor.

— Naa- saa maa den vel være useilbarlig og saa bør De heller ikke opsætte Handlingen.

— Ja, men —

— Jeg forstaaer meget vel Deres Betænkelighed; det er en egen Sag at forberede den stakkels Patient paa den forestaaende smertefulde Operation; men naar De ret klart foreskilder ham Nødvendigheden —

— Det er ikke det, jeg mener; i den Henseende gaaer det nok; — men, seer De, jeg er ikke vant til den Slags Forretninger og da De nu netop er tilstede —

— Saa ønsker De at jeg skal foretage Amputationen?

— Ja, det var rigtignok mit inderligste Ønske.

— Vi ville faae at see; jeg vil hjertelig gjerne være Dem til Tjeneste.

Efterat have tilbragt en meget behagelig Aften hos sin Collega fulgte den fremmede Læge næste Dag med ham til Patienten, hvor Amputationens Nødvendighed blev konstateret. Han gjentog sit Ønske om at ville sætte Venet af; men da en Arbejder er sin Lon værd, vil Ingen forundre

fig over, at han kunde ønske at blive betalt for en Uleilighed, der kom hele Communen tilgode.

Fattigcommissionen blev ihast trommet sammen til et Møde her paa Raadhuset og man blev uden Vanskelighed enig om et Honorar af 30 Rd., der strax udbetaltes Lægen, efterjom denne agtede at reise næste Formiddag saasnart Amputationen var fuldført.

Bed et Gilde, som Commissionens Formand, Hs. Betsærværdighed Præsten, om Aftenen gjorde for den Fremmede, blev denne Hædersgjæst's Skaal udbragt og tømt med stor Acclamation af de glade Slagboere, der betragtede hans Ankomst i et saa nødvendigt Øieblik som en Himlens Tilstiftelse.

Den følgende Morgen begav, efter Aftale, den gamle Doctor sig til sin lærde Collega for at afhente ham til Foreretningen; men der ventede ham en aldeles uforklarlig Overraskelse:

Dr. Collegaen var ikke i sit Logie og havde heller ikke været der om Natten, dog antog man, at han snart vilde komme, efterjom han endnu Intet havde betalt for sit Ophold. Bagage havde han rigtignok ingen af, men man kunde dog umulig troe noget Slet om en saaa anseet Mand. Blot der ikke var tilfødt ham et Uheld.

Man gjættede og gjættede for at udfinde Marsagen til denne besynderlige Udebliven, man ventede og ventede paa at han skulde komme igjen eller paa at finde Gaadens Oplysning: Doctoren ventede og gjættede, Fattigcommissionen ventede og gjættede, hele Stagen ventede og gjættede; men Igemaget hjalp det; Benet blev siddende hvor det sad, og de 30 Rd. lod lil at være fløitue.

Først lang Tid efter modtog Skagens Politi en Ekstrævelse fra Byfoged, Justitsraad Gad i Søby, hvoraf fremgik, at den foregionne Læge havde været en forløben Bagerstvend fra Aalborg. Da Personen var taget ved Vingebenet for en Mængde Bedragerier og Plattenslagerier, ønskede Justitsraaden gjerne at erfare Noget om hans Forhold i Skagen.

— Hvorvidt de herfra meddeelte Oplysninger har været Bedkommende behagelige, veed jeg ikke — saaledes endte vor Cicerone —, men det veed jeg, at aldrig har Nogen forstaaet bedre at tage en heel Commissjon og mange Andre ved Næsen end Bagerstvenden fra Aalborg.

Med dette riage Udbytte forlade vi nu Raadhuusgaleen for igjennem Forstuen at passere den Dør, som fører tilvenstra

— Men Du milde Slaver! hvor ere vi bragte hen? Du, ha! Eksisterer der endnu Tortur paa Skagen eller hvad betyder de Redskaber, man vel har søgt at skjule her langs Væggene, men hvoraf dog saa meget titter frem, at man faaer Indtrykket af at befinde sig i et Martrekammer, et Indtryk, der ikke svækkes ved, at to aabentstaaende Sidsdøre tillade os at see heelt ind i et Par skumle, ubeboede Fangeceller. Man kommer uvilkaarlig til at tænke paa Teltbignetten til Sanson's „Pariserflafottets Historie“, naar man her i dette Kammer seer en blodfarvet Spand, af hvilken nogle ubrugelige Instrumenter rage frem og ud Siden af en større, af et Lagen eller Stykke Seildug Ahyllet Gjenstand. En lang gaffelformet Jernstang stikker som en truende Arm ud fra denne Gjenstand og bløder Lagenet saa meget oppe, at vi skimte et stort Raaf af

samme Farve som Spanden. Rundt om paa Væggene viser sig andre mystiske Instrumenter.

— Min Gud, hvad betyder dog alt dette! Er den strænge Justits paa Skagen i den Grad blodtørstig? ligger der maaskee endnu et gispende Legeme — saaledes som paa Billedet — Kvalt under dette Lagen? Maaskee har det sidste Offer været en Strandtyv eller Arrestforvarerens uheldige Kone? — Mine Nærver angribes — jeg vil ud!

— Men hvad i al Verden gaar der af Dem? Hvad er det for en blodtørstig Justits, De taler om og hvad mener De med det gispende Offer, som skal ligge under dette Lagen?

— Saa sig mig da, hvad betyder disse blodrode Redstaber og hvorfor dækker man dem til, naar de ikke skjule noget Skækkeligt?

— Jeg tror De vil! maae vi da ikke beskytte Byens Sprøite ved at tildække den, og har vi ikke her Lov til, som andre Steder, at male vore Brandrevvisiter røde?

— Sprøite! Brandrevvisiter! Er det sandt? — ja! Det forandrer Sagen; det kunde De have sagt strax. — Men De kan dog ikke nægte, at Omgivelserne og det Mergel, man hører, nok kunde bringe En paa de værste Tanker. Det kunde da heller ikke falde nogen Fornuftig ind at antage, at Sprøiten, med hvad dertil hører, opbevares paa et Sted, hvor det maa være et yderst vanskeligt og langvarigt Stykke Arbeide, at faae den ud og ind, op og ned.

— Ja, hvad veed jeg, det maa De tale med Magistraten om.

— Godt Ord igjen!

Da mit Sind nu er bragt til Rolighed, vil jeg dog faste et Blik ind i Arrestlocalerne. Fy! Er det muligt, at en Dommer kan være berettiget til at spørre en Baretægtsarrestant ind i et saadant affødeligt Hul, 3 Alen i Bredden, 4 i Længden, med et Bindue, der er 8 Tommer paa den ene Kant og 4 paa den anden, med Fyrretræs umalede, og, som Følge deraf, i høj Grad tilfølede og malproppe Bægge? En smal Bræ, et fastnaglet Bord og, for den ene Gelles Bedkommende, en Garnvinde, danner Bohavet.

— Sidder her ofte Arrestanter?

— Det er sjældent; men det kan træffe. Folk ere her stikkelige.

— Stikkelige! ja det maae de være, ellers vilde de vistnok ikke behøve mere end et godt Spark for at sprænge disse Bægge.

— Deri har Te Ret; de ere ikke meget stærke. Det er heller ikke nødvendigt.

— For Dieblisset er her altsaa ingen Arrestanter?

— Jo — een.

— Hvor er da han?

— Gud maa vide det! Han gaaer ude omkring, hvor han selv lyfter.

— Ah! nu kan jeg forstaae hvorfor Arrestanterne ikke gaae igjennem Bæggene.

— Naa, kan De begribe det; det var endda godt!

Jeg frygter for, at vor Fører har noget med Politie eller Communalsvæsenet at gjøre; thi han forekommer mig noget kort for Hovedet paa dette Terrain. Lad os der-

for gaae videre, maaskee bliver han mildere naar vi komme udenfor.

Fra Raadhuset begive vi os nu paa Veien til den gamle Kirke. Skjondt vor Fører ikke kan være med, men først lover at slutte sig til os naar vi ere derude, kunne vi dog ikke fare vild, Kirkeetaarnet, der vedligeholdes som Sømærke, rager høit op af Sandet og viser os den Retning, vi skulle tage.

Det er en eiendommelig pompeiansk Tanke, at vide saadan en heel stor Kirke begravet og det kan ikke nægtes, at det vilde være høit interessant, hvis man kunde kigge ned igjennem Sandet og see hvorledes der saae ud paa den Tid, Ødelæggelsen fandt Sted.

— Nu vel, det lader sig gjøre; medens vi ere underveis skal jeg ved Hjælp af Hr. Tolder Claus Olavius beskrive Dig St. Laurentii Kirkes Indre; desto mere levende vil din Phantaste være, naar vi have Overbeviisningen om, at den ligger under os. Følg nu med:

Kirken er af imponant Størrelse (den skal være den længste Kirke i hele Vendsyssel) og er efter Sagnet opført af Skotter og Hollændere, som fordem fiske under Kyfsterne. Bygningsmaaden er gammel- og gøthisk. Den er solid bygget, men desuagtet forfalden; hvorfra skal vel Bengene tages til dens Vedligeholdelse? Kirken selv eier Intet og Indvaanerne, de stakkels Fiskere, ere ved deres Markers Tilintetgjørelse af Sandflugten geraadede i stor Nød og Fatigdom; heller ikke indkommer Synderligt i det Bækken, som til Fordeel for denne Kirke er udstillet paa Bryggen i

Selsinger, og hvori de Sofarende, der heldigt have vadset Skagen, kunne nedlægge en Bengegave efter Behag.

Vær nu saa god at gaae med indenfor, saa ville vi læse Gravskrifterne, der rigtignok ere temmelig trivielle. Vi staae foran en Liggsteen med følgende Inscription: „Her ligger begravet Erlig og gudfrygtige Bize Maren Michelsdatter, som døde her i Schagen Aar 1625 den 27de Octbr. Gud gifve hende en glædelig Opstandelse med alle guds udvalgte paa den Øverste Dag.“ En anden Gravskrift lyder saaledes: „Beder Thomas latinssk Skolemester. Item Elle Nielsdatter oc II B. (skal nok betyde 2 Børn). Her er den Mærkværdighed at iagttage, at den latinsske Skolemester vender anderledes i Kirken end de andre Døde; paa Væggen ovenover hænger en Tavle, hvorpaa Du kan læse følgende Indskrift: „Her nedensfor ligger begravet, hederlig og vellærde Beder Thomsen, latinssk Skolemester i Schagen, fød i Hjerring, som død: 1655 den 7de August med sin K. Hustru Elle Nielsdatter, fød her i Bræstegaarden og døde Aar 16— den— og deres K. Børn. Gud gifve dennem en glædelig Opstandelse.“

Vi komme nu benimod Alteret og læse følgende paa en Liggsteen: „Her hviler hæderlig og vellærde Mand P. Chr. Petersen Alb, fordm Sognepræst her i Schagen i 16 Aar, som hensov i Herren den 16de Octbr. 1646 i sit Alder 43 med sin K. Hustru, ærlig og gudfrygtig Qvinde Anne Nielsdatter, som Herren bortkaldede den 16. og ligger her under 3 af deres Børn, som ere døde i Herren“. Ved Siden af ligger en Gravsteen med en lang Inscription, der lyder saaledes: „Under denne Steen er nedlagt den der var Jord og kunde blive til Muld af Bel-

ærværdige og nu sal. Mathias Hemmer, der selv var og lærde andre at være af de levende Stene som opbygges til det Mandelige, 1 B. 2, 5. Han som var den Hellige Aands Tempel og en redelig Lærer udi Guds Tempel. En Søn af sal. Raadmand Christoffer Hemmer og sal. Søster Fos, fød udi Aalborg No. 1700, 2. April, blev Student og Hører i Aalborg Skole No. 1715. Af 4de Lectie Hører, Sognepræst paa Skagen 1721, givt første Gang med nu sal. Jomfru Magdalene Bugge No. 1723, ved hende Fader til en Datter (den nu salige Jomfru havde altsjaa Børn), som 8 Aar efter Moderen, 21 Aar før Faderen, er indgangen i Hvigheden. Givt anden Gang med Jfr. Anna Maria Sørensdatter No. 1727, nu hans sørgende Enke; blev beskikket til Provst over Hornsherred No. 1742, døde 17. Juni 1753.

Midt i Kirken stode vi paa en Tavle med latinsk Indskrift over Provst i Skagen Povel Nicolai, som døde 1601; ovenover Inscriptionen staaer afmaalet nogle grædende Figurer i Sorgedragt.

Herfra komme vi ind i Sacristiet, hvor vi finde henflængt en gammel forraadnet og forreven dansk Bibel, paa hvis bageste Side læses følgende: „Jngen skal tænke, at denne Kirkens Bibel er saaledes lacereret under min Tilflue, men saaledes fandt jeg den for mig, da jeg antoeg Ministerium, og maae være st. ed af min salig Formands suaae Børn, som løb her i Huset, da jeg hidkom selvraadige No. 1619. Idus Junii Paulus Henningiades Kyng.“

Vi standse nu foran Prædikestøjen og læse paa den i forgyldte Bogstaver bl. A.: „Niels Larsen, Boremeester“ og „Niels Thomsen, Boremeester“ med vedsoiede Bomærker,

Nu træde vi ind i Choret og finde her ophængt Portraiter af de fornævnte Borgemeſtere, ligesom ogsaa Portraiter af Byfoged Mathias Brandi, hvort af dem forsynet med Vedkommendes Bomærke. 1586 blev Choret bygget, og Prædikeſtolen ſkænket til Kirken (formodentlig af de fornævnte Borgemeſtere) 1583, hvilket ſtaaer angivet paa Prædikeſtolen. Paa en af Klokkerne ſtaaer Aarſtallet 1579 og under Hvælvingen over Alteret ſtaaer malet Kong Chriſtian den Sjettes Rarnetræk, men heraf kan ikke med Viſhed udledes Kirkens Ælde, der viſt ligger meget længere tilbage i Tiden. Døbefonden er udhuggen i en Graaſteen, Dækſelen er pyramideformet og forfalden. Altertavlen er meget ſnuet og ziirlig; den er af Billedhuggerarbejde og fremſtiller flere Scener af den bibeliſke Hiſtorie; deriblandt Chriſtus paa Korſet midt imellem de to Røvere; men diſe ſidſte fremſtilles her forſkjæftede med begge Hænder bag over Træet og med Benene løſt hængende. Ovenover Altertavlen findes et Billede foreſtillende Maria med Barnet, ſom ſkal være et antikt Meſterværk. Paa Alteret ſtaaer to Pyſteſtager, ſkændte til Kirken af den tidligere Præſt Hr. Bovel; paa hver af diſe Stager er indgraveret paa Latin følgende Indſkrift: „Forbandet være den Tyv, ſom ſtjæler denne Pyſteſtage.“

Vi forlade nu igjen Kirken og komme ud paa Kirkegaarden, hvor vi læſe Gravſkrifter over Niels Jenſen, Borgemeſter i Echagen, død den 10de Juni 1621. Søren Nielsen Brandi, fornum Borgemeſter, død 1630, og Anders Nielsen, død 1630. Fremdeles læſes paa en Liigſteen Folgende: „Her hviler S. L. Chriſten Løkeſen Søyenmand af viid og Hjerne, I Trondhjem blev han født, i Trond-

hjem blev Student, paa Schagen nød han Byfoged Brod, paa Schagen er han død, Aar 1710. Naar vi endelig have læst et eenslydende Brev over to Skippere fra Aabenraa, Jørgen Roluffen, forulykket ved Skagen 1760 og Grees, forulykket 1763, forlade vi dette Sted og begive os udenfor Kirkemuren.

Dog førend Flyvesandet igjen lukter sig vil jeg bede Dig standse og see Dig om; Du finder da her imellem Kirken og Besterby en heel lille Ferskvandsø, dens Navn er Søffø; den er 100 Favne i Bredden, $\frac{1}{10}$ Mill lang og er overalt 5 a 6 Favne dyb. Enhver, uden Forskiel, er det tilladt at trække sit Garn her og det lønner nok Umasgen; thi der er Skaller, Gjeder og Karusser, baade fede og velsmagende, i Overflodighed. Men nu syger Sandene, vi ere i Aaret 1789 og af Scen er der kun to smaa runde Huller tilbage; sex forsultne Skaller findes endnu deri, de sidste af den talrige Befolkning; de ere uspiselige, det ubarmhjertige Flyvesand er endog saa trængt ind i de ulykkelige Fiskes Maver; Sandet syger bestandig og det sidste Spor af Søffø er forsvunden; endnu pibler Vandet frem i Nærheden af den sidste Kirteluge og de Syge vandre Et. Hans Aften derhen for at toe sig deri og kaste Smaasfilinger i „Helle Kjaalen“ for derved at komme til Helbred; men selv denne „hellige Kilde“ er nu tilstoppet af Sandet. Den Sidste, der vaskede sig deri var Johanne Michelsdatter, som døde Nytaarsdag 1780, men først opgrov hun alle de nedkastede Mønter.

Om bemeldte Søffø havees forøvrigt følgende Sagn: Førend Scen blev til, stod der paa Stedet en Gaard, som var b. boet af en gammel Mand, der forsoed noget mere

end sit Fadervor. En Dag, da den gamle Bonde blev syg, sendte han Bud efter Præsten; denne indfandt sig, men forfærdedes meget ved istedetfor den Syge at finde en So i Sygefjengen, hvorfor han tog Flugten saa hurtig Benene kunde bære ham. I Hastværket forglemte han at medtage Alterbogen, som han havde lagt fra sig paa en Stol, og sendte ved sin Hjemkomst Degnen efter den. Da denne kort derpaa ankom til Stedet, var den Naturbegivenhed foregaaet, at Jorden havde aabnet sig og opslugt Gaarden med alt Levende og Dødt, efterladende et stort ferskt Vand, hvorfra senere endeel Huustømmer og andre Sager, bemeldte Gaard tilhørende, ere opdrevene; men Stolen med Alterbogen fandt Degnen staaende uskadt paa Bredden.

Men tilbage til Nutiden!

Det er en overmaade besværlig Vandring, Klitte op og Klitte ned, altid gennem det dybe Sand, hvis lette og vilde Flugt dog mere og mere standses og tues ved nidkjære Beskræbelsler af den Mand, til hvem dette Spørv er betroet. Endelig ere vi ved Maalet og der kommer vor fortræffelige Fører.

En underlig Følelse griber os paa dette Sted; thi — som P. C. Andersen har sagt i „en Historie fra Klitterne“ — „Sandflugten har dækket de mægtige Svælvinger. Klittjorn og vilde Roser voge hen over Kirken, hvor Vandrerens nu skrider hen til dens Taarn, der peger op af Sandet“. Det er smukt og det er sandt: hist rager et betydeligt Stykke af Taarnet tilveirs, her groe Tjørn og vilde Roser — av! det maa vore Been bekjende og — dybt under os ligge „de mægtige Svælvinger.“

— Det gjør mig ondt, siger vor Fører i en spottende og drilagtig Tone, der aabenbart viser, at hans gode Lune endnu ikke er vendt tilbage —, det gjør mig ondt, at jeg skal rive Dem ud af Deres poetiske Illusion; men Andersen har bundet Dem Noget paa Ormet.

— Nei, nei, min gode Fører! her storter nok Deres Biden; her lader det til, at jeg veed lidt bedre Besteed end De.

— Og hvor har De da ellers faaet Deres udmærkede Besteed fra?

— Fra en Kilde, hvis Rigtighed De nok skal lade være at bestride; jeg har den — bliv nu bare ikke slau, min gode Fører — jeg har den fra Trap's Beskrivelse af Kongeriget Danmark, i hvilket useilbare Værk det hedder: Slagens Kirke „blev paa Grund af Sandflugten nedlagt 1795 og er senere aldeles tilfløiet“. Stik mig den, om De kan!

— I Sandhed, Intet er lettere! Behag engang at sammenligne dette firkantede Taarn med andre Kirketaarne af samme Construction, og sig mig saa: hvormeget antager De, efter Forholdet, at der deraf stikker under Sandet?

— Omtrent en Trediepart.

— Rigtig. Men hvis nu hele den store Kirke med Tag og Svævinger ligger tildækket herunder, hvormeget af Taarnet maa saa være begravet?

— Lad mig engang see — mindst Totrediepart.

— Rigtig; det antager jeg ogsaa. Og hvor høit maatte saa Taarnet være?

— Det er ikke saa let at sige; men det maatte da idetmindste være som Rundetaarn.

— Jeg kan see, De har et godt Øiemaal. — Troer De nu virkelig, at man har givet Kirken et saa uhyre Taarn, og staaer en saadan Høide i Forhold til dets Omfang og Murens Tykkelse?

— Ja det maa det vel; her er fagtens Syn for Eagen.

— Følg mig saa her hen til Taarnet. Seer De de Muurkramper eller Jernankere, som sidde fast deri og i Forbindelse med hverandre danne en spids Vinkel?

— Jo, dem seer jeg meget godt.

— Naa, hvis De saa forstaaer Dem Noget paa Bygningskonsten, saa vil De deraf kunne see, at ved disse Jernkramper har Sparværket af Kirkens Tag været befæstet til Taarnet og selvfølgelig vil det Gne med det Andet tilstrækkelig kunne overbevise Dem om, at hverken Tag eller Hvelvinger ere der mere.

— Men hvad er det, De paastaar?

— Sandheden. Kirken er i Sluningen af forrige Aarhundrede nedreven; Muurstenene ere solgte ved offentlig Auktion. Der lever endnu gamle Folk i Skagen, som kunne stadfæste mine Ord. See engang den Mængde Muurbrotter, her ligge spredte; hvorfra troer De at de hidrøre?

— Skulde det virkelig være saaledes?

— Saaledes er det. Naar vi komme tilbage til Byen skal jeg udvege Dem flere Huse, som bevistelig ere opførte af Steen fra Skagens gamle Kirke.

— Og Borgemeistrerne og Raadmændene med samt deres Bomærker, hvor ere de blevne af?

— Mærkeligt nok — Ingen veed Noget derom.

— Naa saaledes! Ja da synes det mig ikke saa mærkeligt endda.

— Saa? Nu er De vist flog igjen. Hvor ere de da blevne af?

— De hånge utvivlsomt paa deres oprindelige Plads; thi vel tør jeg ikke bestride, at Tag og Svælvinger ere nedbrudte og bortførte; men længe forinden har Kirken været halv fyldt med Glyvesand og man har følgelig været nødt til at lade Inventar og Konstfager blive hvor de vare.

— De siger Noget. Det er saamæn aldrig før faldet mig ind.

— Der kan De see, og Tak skal De ha'e, min gode Skagbo, fordi De dog tillader mig at beholde noget af min „poetiske Illusion“.

— Vær saa artig! De kan saamæn gjerne have Ret; det er høist rimeligt, at De har Ret. Na, vær saa god at formelde min Compliment til Professor Andersen.

Seet fra en af de høie Klitbækker østen for den gamle Kirke, tager Skagen sig storartet og malerist ud. Med sine for Størstedelen teglhængte Huse, strækker den sig i en Vinkel af henved en halv Mill fra Blantagen til det nye Gyrttaarn. Og saa Kirken og det gamle ottokantede Gyrttaarn bidrage til at gjøre Illusionen levende. Det er som man overfluede en stor Stad og Diet fryder sig ved det beværgelige Billede af store og smaa Seilere, med og uden Damp,

der uophørlig fare forbi paa den store følgende Verdensroute.

Jeg har imidlertid været saa vidtløftig i min Befrielse af Detaillen, at man nok vil tilgive mig, naar jeg gaaer let hen over Totalindtrykket; det er desuden paa hoie Tid, at vi komme hjem paa Gæstgivergaarden og anvende vore bedste Bestræbelser paa at forsone vor gode Værtinde, der nok kan have Grund til at være lidt ærgerlig paa den Slags Rejsende, som nyde deres Maaltider ude i Byen. Heldigvis har den lange Spadseretour givet os Appetit og Tørst.

Kort Tid efter sidde vi ved det appetitlige Aftensbord, og denne Gang er der Fisk, kan Du troe, kogte Rødspætter, som Du neppe i dit Liv har smagt Mage til. „Fisken vil svømme“ siger en bekjendt Episcoparteers Bittighed; vi lade det derfor heller ikke mangle paa det behørigt flydende, hvorved dog ingenlunde maa forståes det brakkede Drikkevand, der i Udseendet ligner thyndt Bl.

Stemningen er fortræffelig; Spillebordet bliver sat frem og Phomberen gaaer sin Gang til Eovnen endelig kræver sin Ret.

Vor Kudst har faaet Ordre til at holde sig færdig til Reisen næste Morgen. Intet er hidtil forsømt — God Nat!

Vor Tid er udløben; enten vi ville eller ei, maae vi for denne Gang sige Farvel til Slagen, det lykkelige Slagen, som idetmindste to Gange i dette Aarhundrede har rændet det store Lod.

Du seer tvivlende paa mig, idet Du spørgende gjenta-
ger: to Gange?

Ja vist, to Gange! jeg veed nok hvad jeg siger. Den ene Gang mindes Du nok, det var da de 5 skagenste. Hiflere vandt de 50,000 Rb. i Glasjetotteriet og den anden Gang var i November 1838, da „de rige Strandinger“ indtraf.

Hvad vil det sige, „de rige Strandinger“, spørger Du.

Naa saa det veed Du ikke? ja, ja — kom bare tilvogns, saa skal jeg deelagtiggjøre Dig i min Biden, medens vi ere underveis. Husk paa, Boguen ramler ikke paa Skagens Gader, saa der er Intet tvivlen for at Passieren kan gaae. — Kjør Kudst.

Det var altsaa om den store Gævindst, Skagboerne fik i 1838, jeg kunde fortælle: Det behagede et stort amerikansk Skib — Brig, Bark eller Lignende — at reade mod det Karpe Hjørne og sætte sig fast ret udfør den gamle Fyrhølle. Veiret har sandsynligviis været frængt, jeg veed det ikke, nok er det, at Skibet stod der og at baade Captain og Besætning kom lykkelige i Land. Skibets Navn var Marschal, det kom fra St. Petersborg. Samme Aften eller Nat passerede et andet amerikansk Barkskib Weien; det blev vildledet af Lanterne fra Marschals Dæk og rendte sig fast et godt Stykke nordligere paa Grenen, omtrent udfør hvor nu det nye Fyr har sin Plads. Ogsaa Mandflabet fra dette Skib, ialt 24, foruden Captainen, fik lykkelig og vel fast Fodfæste. Skibets Navn var Drinocco, det kom fra Sverrig.

Naa, jeg skal love for det, de følgende Dage bleve travle i Skagen: der var Noget at bjærge. — Marschal

var fornemmelig ladet med: Dreiler, Runderingslærreder, Sengefjær, præparerede Penneposer og Krølhaar, og Drinnocco med Jernstinner og Rindjern i alle mulige Dimensioner.

Efterat der var hjærget en Ubetydelighed af Ladningen forlangte Capitainerne Resten solgt ved Auction. Forlangendet var en Lov og begge Skibe med iværende Ladning tilfloges et Interessentskab for en ubetydelig Sum i Forhold til de uhyre Bærdier, der vare Gjenstand for Sammerslagne.

Interessentskabet lod nu bjærge hvad det kunde, og reddede for store Summer. En Actie i Interessentskabet kostede for Marschals Bedkommende c. 72 Rd. og for Drinnoccos 100 Rd. At opnaae en eller flere saadanne Actier betragtedes som en stor Lykke; allerede Dagen efter at Actieselskabet var dannet, blev der givet Ihændehaverne betydelig Avance paa saadanne Actier, de bleve betalte med indtil 600 Rd.; men det var endda ikke for dyrt kjøbt, idet enhver Actie gav et Udbytte af mindst 1100 Rd.

Da Alt var bjærget blev der berammet Auction og fra hele Landet strømmede Liebhaveere til. Auctionen varede i flere Uger. Een Dags Auction krævede i Regelen flere Dage til Utlevering, og man kan gjøre sig et Begreb om de Bærdier, der her var Tale om, naar det som en Kjendsgjerning kan anføres, at hvergang Hammeren faldt, gjaldt det en Sum af fra 500 til 1500 Rd. og at den daglige Salgssum udgjorde fra 10,000—60,000 Rd.

For blot at nævne det tilspyneladende mindst Bærdifulde, Penneposerne, af hvilke der var bjærget c. 400 Baller, vil jeg anføre, at hver især af disse indbragte en Sum af 350 à 400 Rd., der dog var langt under den virkelige

Værdi. Af Sengeflærene skal der have været ikke mindre end 4000 Baller à 12 Pvd., der betales fra 5 indtil 16 Rigsdaler pr. Pvd. Krolhaarene vare opsamlende i høie Stakke og indtog et betydeligt Areal, den ene tæt ved Siden af den anden.

Hvad Drinoccos Jernladning angaaer, da har Dienvidner fortalt mig, at man umulig kan gjøre sig noget klart Begreb om de uhyre Stabler af Stænger, der laae ophoebede paa Stranden. Ved ethvert Bud kunde man bestemme sig fra 20 indtil 100 saadanne Stænger. — Nene Provianten fra dette Skib skal have spildt betydelige Pakhuusrum. Skibet selv var splinternyt og paa sin allerførste Reise; indvendig var det heelt igjennem beklædt med tykke Mahogni Planker.

Auctionen havde, som meldt, allevegne fra hidkaldt en Mængde Handlende og deriblandt et overveiende Antal Jøder. Om Dagen var man til Auction og om Natten laae man i store Søstersenge paa Gulvene og holdt Børs, idet der blev handlet om Dagens Kjøb.

Som sagt, det er det første Lod, der i Mandts Minde er tilfaldet Skagen og vist er det, at flere betydelige Formuer hidrøre fra denne Affaire.

Efter Rygte gif det Marschals Capitain ilde ved Hjemkomsten; det hedder at han blev dragen til Ansvar for sin uforsvarlige Handlemaade, ja det fortælles endog at han blev hængt; men det er sagtens en Fabel, hentet fra Skagboernes egen Phantaste.

Drinoccos Capitain skal selv have været Eier af Skib og Ladning; men formodentlig have begge Dele været godt assurerede.

Gud bevares hvor det gaaer besværligt og langsomt fremad; endelig kjøre vi dog ned til den østre Strand, hvor Havkanten, som vi skulle følge, idag da det er temmelig høivande, straaner brat og stærkt og gjør Passagen næsten livsfarlig. Det er fast ubegribeligt, at Bognen ikke vipres over og kaster os ud i Rattegattet; den ene Bølge efter den anden slaer hen under os, som om det var deres sælles Ønske, at „støde til Bognen, medens den hælder“.

— Holdt, holdt, Rudst! For Gud i Himlens Skyld, hvor vil Du hen? Du dreier jo vore Hefte, som om Du vilde stikke af med os lige luft over til Sverrig.

— Vi maae lidt længere ud.

— Længere ud! er Du gal? Vil Du drukne os?

— Nei, bevares! Vi maae længere ud i Bandet for ikke at blive sikkende i „Dvæget“.

En lille Bøl kommer paa dette Sted rislende ud fra Klitterne paa vor høire Side, den har hulet sig et Leie som en dyb Grøft, tæt ned til Stranden, hvor vi kjøre.

— Na, Du med dit „Dvæg!“ Stranden er jo fast og sikker; kjør kun lige ud, her er ikke mindste Fare.

Istedetfor at svare leverer Rudsten mig Lønnen og springer af Bognen. Han træder hen paa det „faste og sikke“ Sand, som jeg vilde at han skulde kjøre over, og det gnaver under ham som om han stod paa et i Lusten udfpændt Lagen; men dette varer kun et Dieblif; thi han begynder allerede at synke og maa anstrænge sig betydelig for at komme op igjen.

— Saa vil Herren nu tro mig?

— Jo, Svoger! jeg erkjender din Overlegenhed i Dværgforstand.

Tømmen tilbageleveres i de rette Hænder, Bolgerne slaae heelt op over Bognsfadningen, men det varer kun et Dieblif og vi ere atter i Havkanten.

Gjennem Vand, Sand og Forhindringer gaaer det saaledes fremad en god Timestid. Bore Heste trænge til at faae lidt Brød og vi gjøre Holdt.

— Jeg gaaer lidt iforveien, Rudst! Pas paa, at Du faaer mig op igjen.

En Godvandrer har omtrent holdt Skridt med os lige siden vi forlode Stagen. Efter Udseendet at domme er det en gammel Hjer.

— God Dag, min gode Mand! De hører hjemme i Stagen?

— Ja vel, Herre!

— Og hvor agter De Dem hen?

— Til Aalbæk. Vil Herren ogsaa gaae.

— Blot et lille Stykke; vi kunne følges ad.

Vi have neppe tilbagelagt et halvt hundrede Skridt før vi standses af en Grøvt; den er udhulet af en Bæk, som kommer frem fra Klitten.

— Nei, ikke springe over, min gode Stagsbo; jeg har nok Lyft til at følge Naen et lille Stykke ind imellem Klitterne. Vil De være med?

— Gerne.

Saa vandre vi da langs Bredden ind imellem de nøgne Sandklitter; men her træde vi ikke længere paa det hvide.

Sand; nei langt fra! vi vandre paa et Tæppe af Bær og kunne ikke flytte Foden, uden at knuse dem tusindeviis, saaledes at Sandet, for hvert Trin, farves af deres blaa-røde Saft.

— Hvad kalder De disse mageløse, hyppige Bær?

— Rævlinger.

Istedetfor at følge Kaløbet tilvenstre, bliver jeg staaende foran en høi Sandbank, der er beplantet med Marehalm.

— Der maae vi op.

— Løe inte.

— Hvorfor!

— Fordi det koster en stor Mulet, hvis Sandflugtscommisfai ren seer det.

— Er der intet Andet iveien; Sandflugtscommisfai ren er for Dieblirket langt borte — derop maa jeg; følg mig.

Et Dieblit efter er jeg paa Toppen og Slagboen kommer kravlende efter.

Jeg har i min Levetid været underkastet adskillige Overraskelser; men aldrig nogen som denne. Min Forventning gik ud paa her bagved at finde sammenhængende Rækker af Sandbjerge, og jeg finder tvertimod en yndig grøn og frodig Dal med græssende Øjorder og oversaaet af smaa nydelige Avlsgaarde.

— Men hvor i al Verden er jeg kommen hen. Hvad er dette?

— Det? Det er Slagsogn.

— Slagsogn? Vil det sige det samme som Slagens Landsogn?

— Javel. Ettersom de dernede hoo indflemte imellem Sandflitter, staae de sig godt, maa De troe; inde bag

Sandflitterne findes mange smaa frodige Engstrækninger, der i de senere Aar ere fremstaaede efterat Klitterne ere beplantede, saa de indseer selv, at vi ikke burde gaae her og træde Plantningen ned. Slagsogns Beboere have et betydeligt Optræt af Ungkvæg, og forresten ernære de sig ved Fiskeri.

— Har man da Intet mere at befrygte af Sandflugten? det forekommer mig dog, at Raboslabet er uhyggeligt nok.

— Naar De kommer til Landsfognet fra Slagen og fjører op fra Stranden længere nordpaa, kommer De over en jevn Sandflade, hvorpaa der ikke findes grønt Etraa. Her har det gamle Tranested ligget; det er gaaet under af Sandflugten i Lebet af de sidste 16 Aar; den samme Skjæbne truede de nærmeste Eiendomme, Jens Chr. Radsens og Thomas Tranes, da vor nuværende Sandflugtscommisfair, ham jeg nødig vilde fornærme ved at gaae her, fik Embedet. Sandmiler af betydelig Høide, saaledes som De selv kan overtyde Dem om, ved at kaste Blikket i nordvestlig og vestlig Retning, laae tæt op til disse Eiendomme; de vare aldeles ubeplantede og beredte til at flytte sig og slugte Alt; men, uagtet det tidligere og indtil da havde været anseet for en Umulighed at redde disse Eiendomme, paa Grund af de uhyre Sandmasser, der væltede sig frem imod dem, saa tog vor dygtige Sandflugtsmand dog i 1860 fat paa Arbeidet og dette er nu ved ham udført saaledes, at de nævnte Eiendomme kunne anses for sikrede.

Den for 5 Aar siden aldeles ubeplantede Tornballe-Rimme — saaledes fortsatte Slagboen, der var kommen aldeles i Gxtase ved at omtale Sandflugtens Dæmpning —

flaaer nu iført et smukt lysegrønt Klittagsløppe, og jeg erklærer driftig denne Plantning for den største og smukkeste, der nogensinde er udført paa eet Sted i saa kort Tid. Jens Chr. Madsen og Thomas Trane kunne nu trygt beboe og drive deres Eiendomme og den Sidste, der før var beløvet paa at komme til at frastytte sit Sted, har for 2 Aar siden opført sig den smukke nye "Rolling" med de malede Bindingsværts Stolper, De seer hiit henne; var ikke Sandflugten saa kraftig bleven dæmpet paa dette Sted stulde han nok have ladet det være.

Min Rudst venter, det er det Bedste, at vi komme tilbage til Bognen. Vi følge en anden Arm af Aaen end den vi kom ad og ere atter ved Stranden.

Jeg har undervejs yderligere lagt Mærke til, at min Følgesvend er godt bekendt med Forholdene her, saavel hvad Nutid som Fortid angaaer; men mine Forsøg paa at pumpe ham ere hidtil strandede.

— Naa, min gode Mand, nu skal De ret have Tak for hvad De har fortalt mig. Naa jeg til Gjengjæld indbyde Dem til at nyde en Snaps og en Bid Brød med mig her ved Bognen.

Det var Noget for den Gamle; han tager med god Appetit Deel i Maaltidet. Pumpen vil dog ikke ret gaae endnu, jeg vedbliver derfor at spæde den op med Flasken.

Endelig erfarede jeg Følgende, som jeg nok har fundet det værd at optegne, naar da jeg senere har indhentet Oplysninger, der i det Væsentlige har stadfæstet Rigtigheden.

— Ratten før Lille-Juleaften 1825 under en voldsom Storm af N. O. strandede paa Stagens Rev en saadan

Mængde af Skibe, at Revet om Morgenen var besat med en Masteskov, accurat som om man kunde see en tæt tilpakkert Savn.

Fra alle disse Skibe reddedes kun to Besætninger, nemlig fra et meget stort finski Skib, kaldet „Fædrelandet“, ladet med Stofke og Planker og fra et lybæder Skib, ladet med Hørfros og ført af en Capitain ved Navn Høst. Disse tvende Skibe strandede ikke paa Revet.

Dagen efter den ulykkelige Katastrofe, henimod Aften, da Beiret var faldet af, blev der anstillet Forsøg paa at komme ud til Skibene for om muligt at redde de Ulykkelige, som endnu maatte være ilive; men alle Anstrængelser i denne Henseende vare forgjæves, ikke paa Grund af Storm og Sø; men Havet var saa opfyldt af Klaser, Rister, Jousløger, Lønder og Bragstykter, at det var umuligt for nogen Baad at klare sig; det vilde sagtens ogsaa allerede have været forfildt; thi inden Mørket indtraadte var der neppe Spor tilbage af den hele Flaade, hvis Tal angives til over 50 Seilere, hvorfra altsaa ikke et eneste levende Væsen blev frelst.

Med Nordost Vinden drev alt Godsæt op i Kalbæksbugten; Etranden udfor Skagens Landsogn og heelt op i Bugten var opfyldt med de kostbareste Varer.

Lille-Juleaften kom Skagsognsmændene til Etranden med Bogne „for at hente deres Hiskeredskaber“ hjem. Jeg bestylder Ingen; men De kan selv tænke Dem, af hvad Beskaffenhed disse Redskaber vare, eller rettere, De kan umulig gjøre Dem nogen rigtig Forestilling derom: de havde antaget alle mulige heterogene Former. En Gjenstand havde saaledes antaget Form af „et Spilleværk“ og det indstræn-

tede sig ikke til Formen alene; thi da man af Nysgjærrighed i nogen Tid havde pirret ved det, begyndte det at spille de yndigste Musikstykker; neppe var den ene Melodi tilende, saa begyndte den anden; det var noget sandt Kogleri. I sin Ungstelse greb man Monsieur Urian og begravede ham i Møddingen. Jeg kan dog ligesaagodt strax fortælle, at da nogle behjertede Mænd efter en Tids Forløb atter droge Spilleværket frem for Dagens Lys, viede det sig, trods alle Anstrængelser, saa stumt, som om det aldrig havde havt Tone i Livet.

Nogle Gjenstande havde mangfoldiggjort sig til en umaaelig Masse af fine franske Galanterivarer; ja, vilde man troe hvad der fortælles, saa lever der endnu Reiter i Skikkelse af Shawler, Tørklæder og deslige, som Tidens Tand ikke har formaaet at sønderlide.

Hvad der er endnu mærkeligere, ifald man bare kan troe Alt hvad der fortælles, er, at nogle af de hjembragte Histeriredskaber havde forvandlet sig til 12 Apostle af puurt og massigt Sølv; de bleve strax, saaledes fortæller Historien, nedgravede i Klitten; formodentlig ere de gaaede nednom og hjem; thi man har siden, trods idelig og gjensagen Søgen, aldrig kundet finde dem.

— Hvad siger De? Det forekommer mig dunkelt, at jeg ofteds har læst, at 12 Sølvapostle engang vare bestilte i Paris til en af St. Petersborgs største Kirker, men at de efter Ufsendelsen aldrig kom tilstede, og at der ingenstunde indløb Efterretning om Skibet, som havde havt dem med. Det vilde være i høi Grad interessant at vide, om der sulde være nogen Sandhed i Beretningen om denne Metamorphose.

En Mand havde faaet fat i en kostbar Kam, et Haar-
 smykke af puurt Guld, besat med Edelstene; han var klog
 nok til at ansee det for Hjereri og turde i mange Aar ikke
 lade Smykket komme for Lyset; men omsider tog han Mod
 til sig og reiste med det til Aalberg, hvor han salbød det
 til en Jøde. Denne var snild nok, fortæller man, til at
 give Manden Balget imellem at sælge Smykket for en Ba-
 gatel eller at følge med til Politimesteren for at give nær-
 mere Forklaring. Af to Under foretrækker man i Reglen
 det mindste, hvad Under da, at Jøden beholdt Kammen
 og at Falbyderen maatte lade sig nøie med en Betaling,
 der ikke stod i sjernefte Forhold til det solgte Smykkes
 Værdi.

Efter den Tid gif det heller „ikke rigtigt til“ i Slagsøns
 Landsogn og i Raabjerg og Mange ville have seet, at der
 ved Rattetid brændte Lys over flere af Gaardene; ja over
 en Mandes Nodding brændte der saagar „Niis af blaa
 Ild.“ Hos Erik af Bunken skal det især have været galt
 fat; der havde man hverken No ved Dag eller ved Nat.

For Raabjerg Sogns Bedkommende fik dog den gamle
 Præst M. omsider Magt over Skogleriet; medens en klog
 Mand fra Maastrup, Andreas af Rosenhuset, gjorde
 sit Bedste i Slagsøgn; men det kneb, han maatte opholde
 sig der i lang Tid og Behoerne maatte betale ham godt
 for Uleiligheden.

Naar Fegelysene brændte, vidste man, at det næste Dag
 skulde blive Blæst af Nordost.

— Men hvorledes er det dog muligt, at slige Forvand-
 linger og Erogerier har kunnet foregaae paa den Tid?

— Naa, Færegud, hvad vil De? Dyrigheden tænkte

som saa: „jeg skal leve og Du skal leve og jeg skal leve igjen!“

— Men naar nu Histeriredskaberne saaledes vare blevne forvandlede, hvorledes kunde saa hver især komme til sin rette Part?

— Det gif da ogsaa som det kunde; jeg veed saaledes, at En beklagede sig høit og lydeligt over, at der kun var tilfaldet ham nogle gamle Klæder.

— Men, Gudbevares, blev da hele Stranden priisgiven, saaledes at Enhver kunde tage hvad han fik fat i?

— Paa ingen Maade; men da en samlet Bjærgning var anseet for en Umulighed, saa blev Stranden solgt favreviis ved Auction, saaledes at hver Kjøber havde Lov til at tage det Gods, der indrev paa det af ham kjøbte Stykke. Denne Traffik gav det Udbytte, at, for at nævne et Exempel, en Mand i Raabjerg Aaret efter kunde kjøbe en god Bondegaard for den Fortjeneste, han havde havt ved at erhverve Forskrandsretten til 50 Favne.

I Stagens Landsogn og i Raabjerg falder man endnu Aaret 1826, i hvilket der var stor Misvært „det bitte Aar“, i Mod sætning til 1825, da Stranden var saa god.

See det var jo en meget interessant Meddelelse. Vil De nu ikke sætte Dem op hos mig og være min Rejsesælle for Næsten af Veien?

— Nei Tak, min Vei gaaer først tilhøre; jeg har et Grinde i Bunken.